А. РАМАНОЎСКІ
У. РАМАНОЎСКІ

У ВОЛЬНЫ ЧАС

А. РАМАНОЎСКІ,
У. РАМАНОЎСКІ

ЗВОЛЬНЫ ЧАС

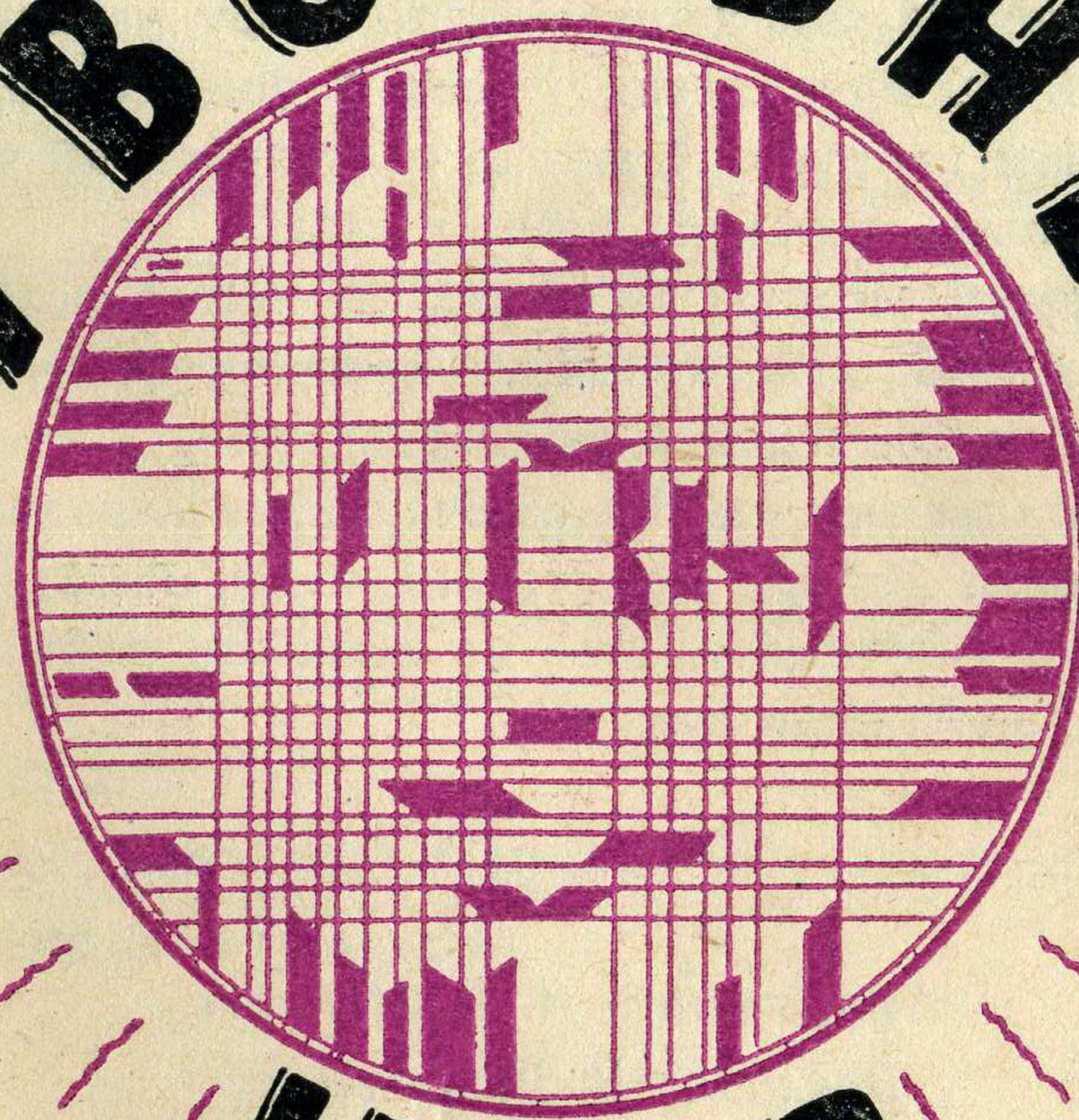

Дзяржаўнае выдавецтва БССР
Рэдакцыя дзіцячай і юнацкай літаратуры
Мінск 1961

379.51
Р 21

Падрыхтаваўшы ўрокі, многія з вас любяць займацца рашэннем розных займальных галаваломак. Памятайце, што гэта не толькі займальны і цікавы занятак, але і карысны. Ён развівае вашу кемлівасць, дапытлівасць, увагу, узбагачае ведамі. Вы аднаўляеце ў сваёй памяці тое, аб чым вам гаварылі ў школе настаўнікі, аб чым даведаліся, чытаючы розныя кнігі.

У гэтай кніжцы вы знойдзеце многа розных займальных галаваломак, красвордаў, чайнвордаў, крыптаграм і рэбусаў.

Разгадваючы іх, не спяшайцеся заглядваць у адказы. Рабіце гэта толькі тады, калі канчаткова ўпэўніцеся, што не зможаце адказаць на тое або іншае пытанне.

Афармленне Я. Змітровіча
Вокладка В. Варыёнчык

РАЗДЗЕЛ I

КРАСВОРДЫ

Красворд — займальная задача-галаваломка, у якой словы пераплятаюцца паміж сабой.

Для таго каб разгадаць красворд, трэба ў кожную не заштрыхаваную групу клетак (пачынаючы з клеткі, азначанай лічбай, і канчаючы заштрыхаванай клеткай альбо краем фігуры) упісаць як па гарызанталі, так і па вертыкалі, пэўныя словы. Тлумачэнні іх звычайна прыводзяцца разам з малюнкам.

Калі словы разгаданы правільна, сэнс іх па вертыкалі і гарызанталі не парушыцца.

Красворд № 1

Па гарызанталі: 1. Народны пісьменнік БССР. 3. Газ, злучэнне трох атамаў кіслароду. 4. Горад у РСФСР. 6. Адсутнасць стрэлу пры стральбе. 7. Кладка ікры рыбамі. 9. Персанаж рамана В. Лаціса. 10. Возера ў Венгрыі. 12. Навуковы твор. 14. Галоўны прамысловы раён у Заходняй Германіі. 15. Нізкі мужчынскі голас. 17. Вусны загад. 20. Беларускі пісьменнік. 23. Балотны газ. 25. Выбуховае рэчыва. 27. Вялікі вадаём. 28. Рака ў Індыі. 29. Народны паэт у казахаў. 30. Мера вагі. 31. Культурная ўстанова.

Па вертыкалі: 1. Вакальная п'еса. 2. Групавыя заняткі для спецыяльнай падрыхтоўкі. 3. Службовая асоба на

чыгуначнай станцыі. 5. Рака ў Грузіі. 6. Каралавы востраў кольцападобнай формы. 8. Метрычная музычная адзінка.

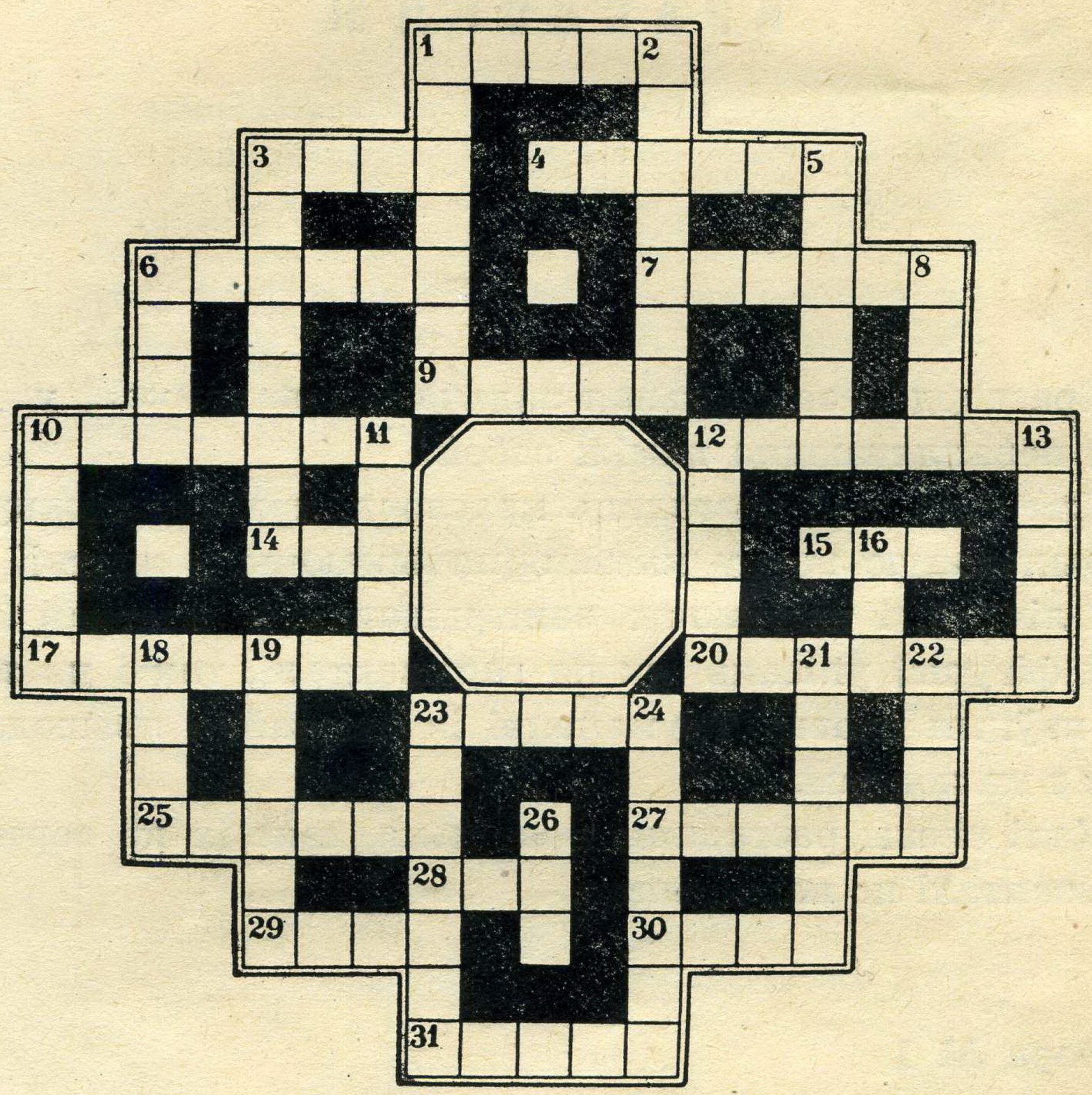

10. Малады горад у Сібіры. 11. Устаноўленая мера. 12. Галоўны герой аповесці Я. Коласа. 13. Паветра, насычанае вадзянымі парамі. 16. Аповесць І. С. Тургенева. 18. Летуценне. 19. Пасяджэнне. 21. Вобраз дзеяння. 22. Прыток Волгі. 23. Пікрынавая кіслата. 24. Работнік, які ўносіць і ажыццяўляе новыя ідэі, прынцыпы. 26. Урачысты верш.

Красворд № 2

Па гарызанталі: 1. Міжнародны з'езд прадстаўнікоў розных дзяржаў. 4. Трохскладовая стапа. 7. Пуста-

зелле. 9. Хімічны элемент. 12. Металічны выраб вялікай даўжыні. 13. Горад у Паволжы. 14. Асобнае памяшканне для пасажыраў у вагоне. 17. Горад у Краснаярскім краі.

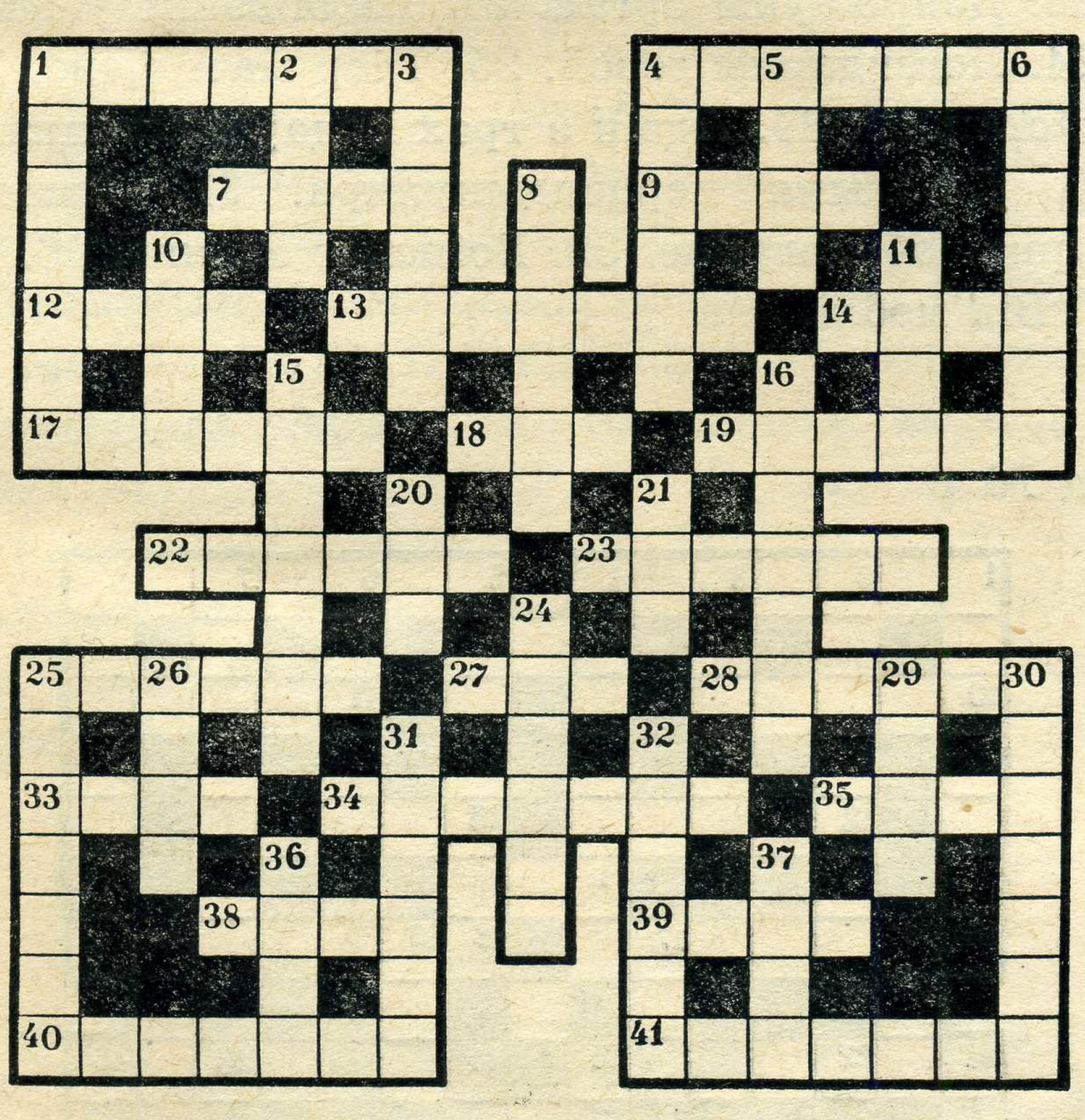

18. Пладовыя насаджэнні. 19. Дзяржава ў Цэнтральнай Амерыцы. 22. Адрэзак, злучаючы які-небудзь пункт акружнасці з цэнтрам. 23. Падлога, высланая дошчачкамі з цвёрдых парод дрэва. 25. Футарал для захоўвання ручной зброі. 27. Рачная жывёла. 28. Частка радыёўстаноўкі. 33. Пашкоджанне тканак арганізма. 34. Савецкі канструктар аўтаматычнай зброі. 35. Летуценне. 38. Буйная жывёла. 39. Вайсковае падраздзяленне. 40. Жаночая вопратка. 41. Азотнакіслая соль, мінеральнае ўгнаенне.

П а в е р т ы к а л і: 1. Апорны інструмент. 2. Від атмасферных ападкаў. 3. Метад адлюстравання рэчаіснасці ў літаратуры. 4. Персанаж з аповесці Якуба Коласа «Дрыгва».

5. Дадатны электрод. 6. Матэматычныя прапанаванні. 8. Рака ў Якуціі. 10. Частка акіяна. 11. Мінеральнае рэчыва. 15. Музычны інструмент. 16. Партызанка, Герой Савецкага Саюза. 20. Дзяржаўны орган. 21. Палажэнне ў шахматнай гульні. 24. Легендарны герой. 25. Твор мастацтва. 26. Дзяржаўная ўстанова. 29. Адзін з трох родаў мастацкай літаратуры. 30. Даўжыня перпендыкуляра. 31. Архітэктурна-скульптурнае збудаванне. 32. Воінскае званне. 36. Від руху каня. 37. Від мэблі.

Красворд № 3

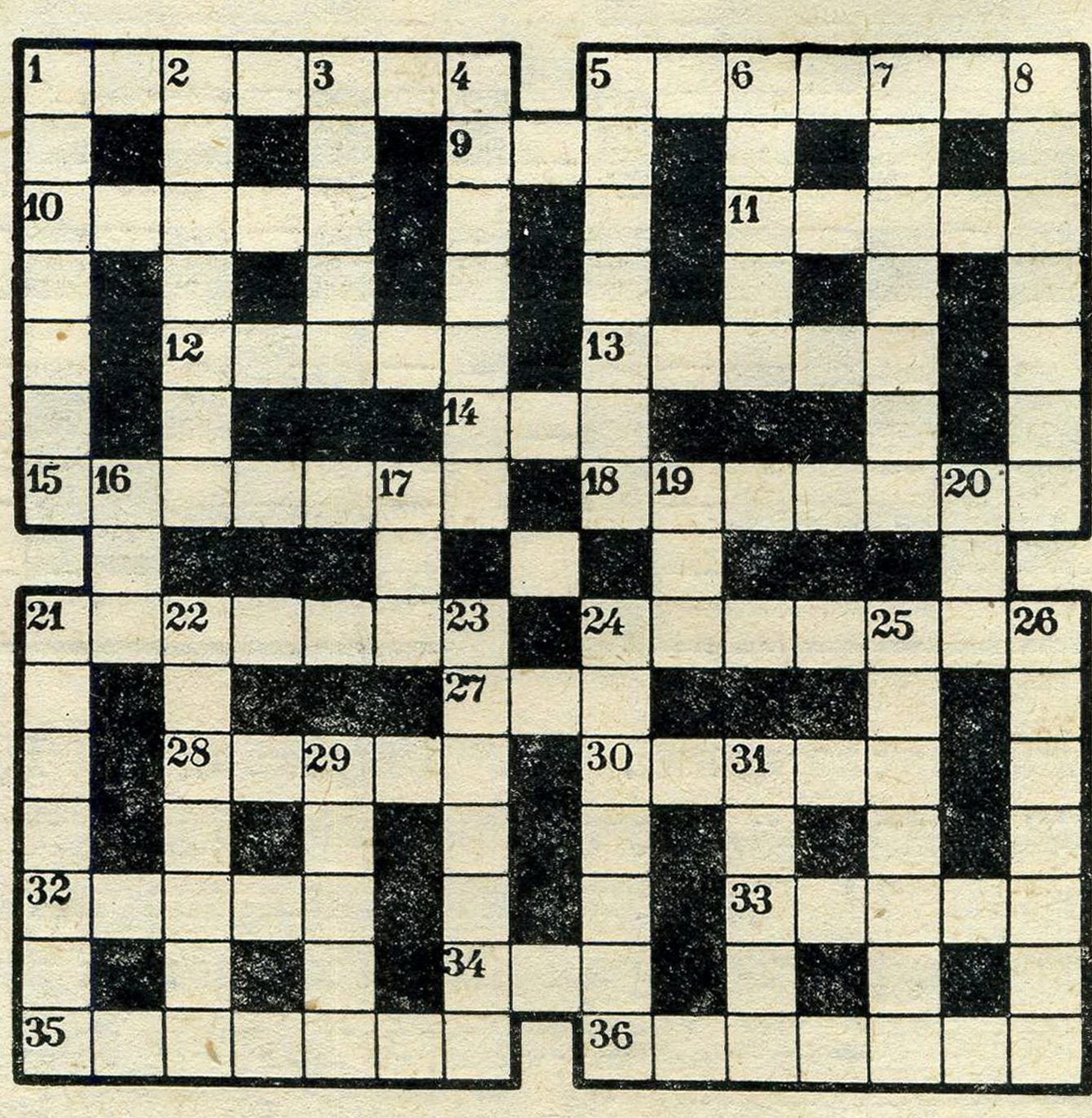

Па гарызанталі: 1. Публіцыстычны твор невялікага памеру. 5. Заўвага аўтара да тэксту п'есы. 9. Харчаванне. 10. Від мастацтва. 11. Група качавых цыганоў. 12. Від дарогі. 13. Горад у Кіргізскай ССР. 14. Насякомае. 15. Мнагаяднае насякомае. 18. Пустыня ў Казахстане. 21. Горад у Комі АССР. 24. Частка вінтоўкі. 27. Вугальны

басейн у Германіі. 28. Прыстасаванне для запірання дзвярэй. 30. Доўгая вяроўка з пятлёй на канцы для лоўлі коней. 32. Адзін з першых рускіх князёў. 33. Падзона хваёвых лясоў. 34. Кухар на караблі. 35. Рэгулярна арганізуемы ў вызначаны час гандаль. 36. Стылістычная фігура.

Па вертыкалі: 1. Перапынак. 2. Сельскагаспадарчая машына. 3. Схематычны малюнак зямной паверхні. 4. Вядомы рускі мастак. 5. Бухгалтарскі тэрмін. 6. Галоўная частка аўтамабіля. 7. Сталярны інструмент. 8. Спецыяліст сельскай гаспадаркі. 16. Прыток Волгі. 17. Закончаная частка драматычнага твору. 19. Зямельная мера ў Англіі. 20. Сталіца Башкірскай АССР. 21. Дэмакратычная рэспубліка. 22. Раман А. А. Фадзеева. 23. Паўночная частка зямлі. 24. Адгалінаванне русла ракі. 25. Вымяральная прылада. 26. Горад у Латвійскай ССР. 29. Імя аднаго з персанажаў з апавядання М. Горкага. 31. Горад у Фінляндыі.

Красворд № 4

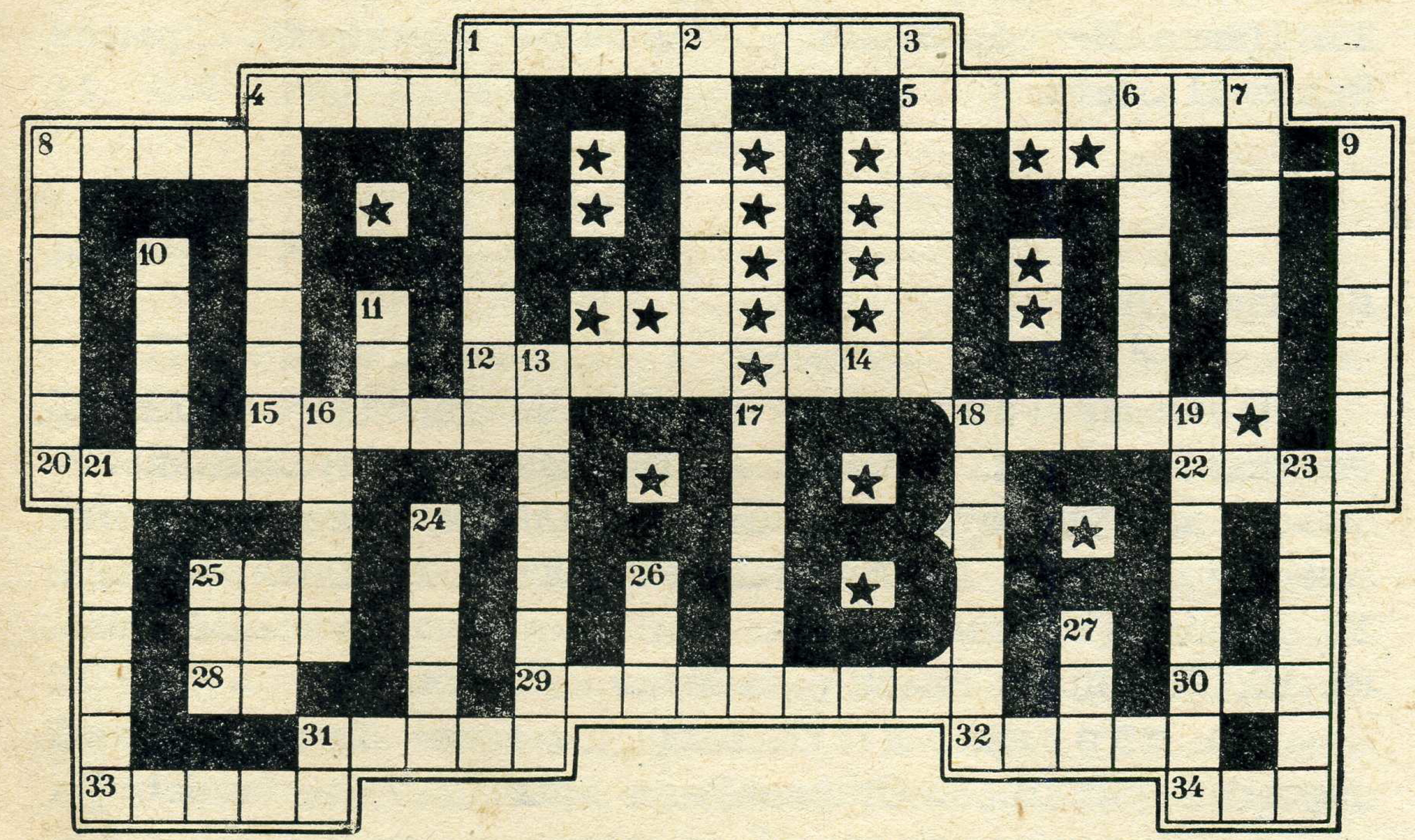

Па гарызанталі: 1. Ранейшая назва Цалінаграда. 4. Змяя. 5. Перапынак. 8. Схематычны малюнак зямной паверхні. 12. Горад у Эстоніі. 14. Рака ў РСФСР. 15. Горад Усходняй Сібіры. 18. Воднае млекакормячае. 20. Хвароба. 22. Хрыбетная жывёла. 25. Баявы кліч воінаў. 28. Адзінка плошчы. 29. Горад паўночнага ўсходу ЗША. 30. Орган стрававання. 31. Рэчыва, якое прыдае прадметам колер. 32. Будынак для гандлю. 33. Назва горада, дзе Чырвоная Армія атрымала першую перамогу ў час грамадзянскай вайны. 34. Раман Р. Мурашкі.

Па вертыкалі: 1. Адна з першых трактарыстак Савецкага Саюза. 2. Вымяральная прылада. 3. Абласны цэнтр РСФСР. 4. Дзяржава ў Азіі. 6. Горад на Паўночным Каўказе. 7. Нацыянальнасць. 8. Лячэбная ўстанова. 9. Вазок з кулямётам. 10. Высакаякаснае сена. 11. Насякомае. 13. Парнакапытная жывёла. 16. Часовая драўляная пабудова. 17. Адзін з заліваў Балтыйскага мора. 18. Абласны цэнтр БССР. 19. Прыток Місісіпі. 21. Частка атама. 23. Ударны музычны інструмент. 24. Адзінка току. 25. Цэнтр Башкірыі. 26. Гістарычны тэрмін. 27. Прыток Волгі. 31. Нота.

Красворд № 5

Па гарызанталі: 2. Галава горада ў капіталістычных краінах. 5. Горад на Паўночным Каўказе. 8. Матэрыял для ўпакоўкі. 9. Рака на Далёкім Усходзе. 12. Вазок з кулямётам. 13. Аптычная прылада. 15. Сценка судна. 17. Дробная частка рэчыва. 18. Горад у чарназёмнай паласе. 19. Ранейшая назва ракі Урал.

Па вертыкалі: 1. Выдатны дзеяч Камуністычнай партыі Германіі. 3. Старадаўняя прылада для апрацоўкі

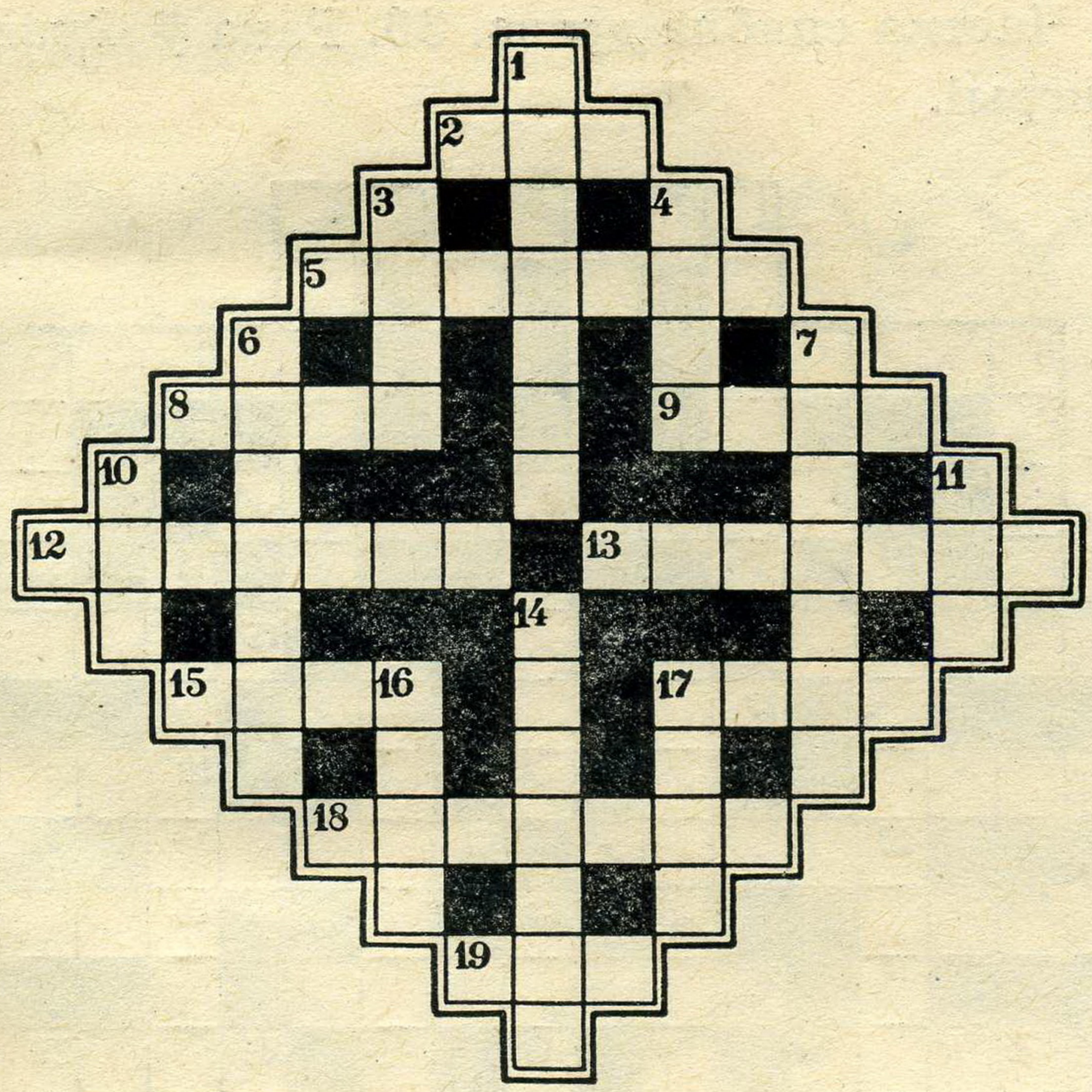

зямлі. 4. Рэчыва для мыцця. 6. Рачное судна. 7. Вялікі рускі палкаводзец. 10. Верхняя частка дома. 11. Жаночае імя. 14. Выбуховае рэчыва. 16. Прафесія. 17. Хімічны элемент.

Красворд № 6

Па гарызанталі: 1. Прылада працы жывапісца. 5. Вядомы рускі дрэсіроўшчык. 6. Рака на Палессі, услаўленая Я. Купалам. 8. Аптычны прыбор. 12. Дэталь для закрыцця адтуліны. 15. Летні капялюш з пальмавых валокнаў. 17. Старажытнае пасяленне ў Грузіі. 18. Рака на Каўказе. 19. Культурная ўстанова. 20. Салодкае рэчыва. 21. Марскі драпежнік. 22. Дзяржава ў Азіі. 24. Адна з асноўных думак сачынення, прамовы, даклада. 25. Узаемасувязь паняццяў, ідэй. 26. Лячэбная ўстанова. 28. Узмацненне асобных гукаў у музыцы. 32. Мілагучнае спалучэнне

гукаў. 35. Частка сцябла дрэва. 36. Рака ў Францыі. 37. Возера ў Венгрыі.

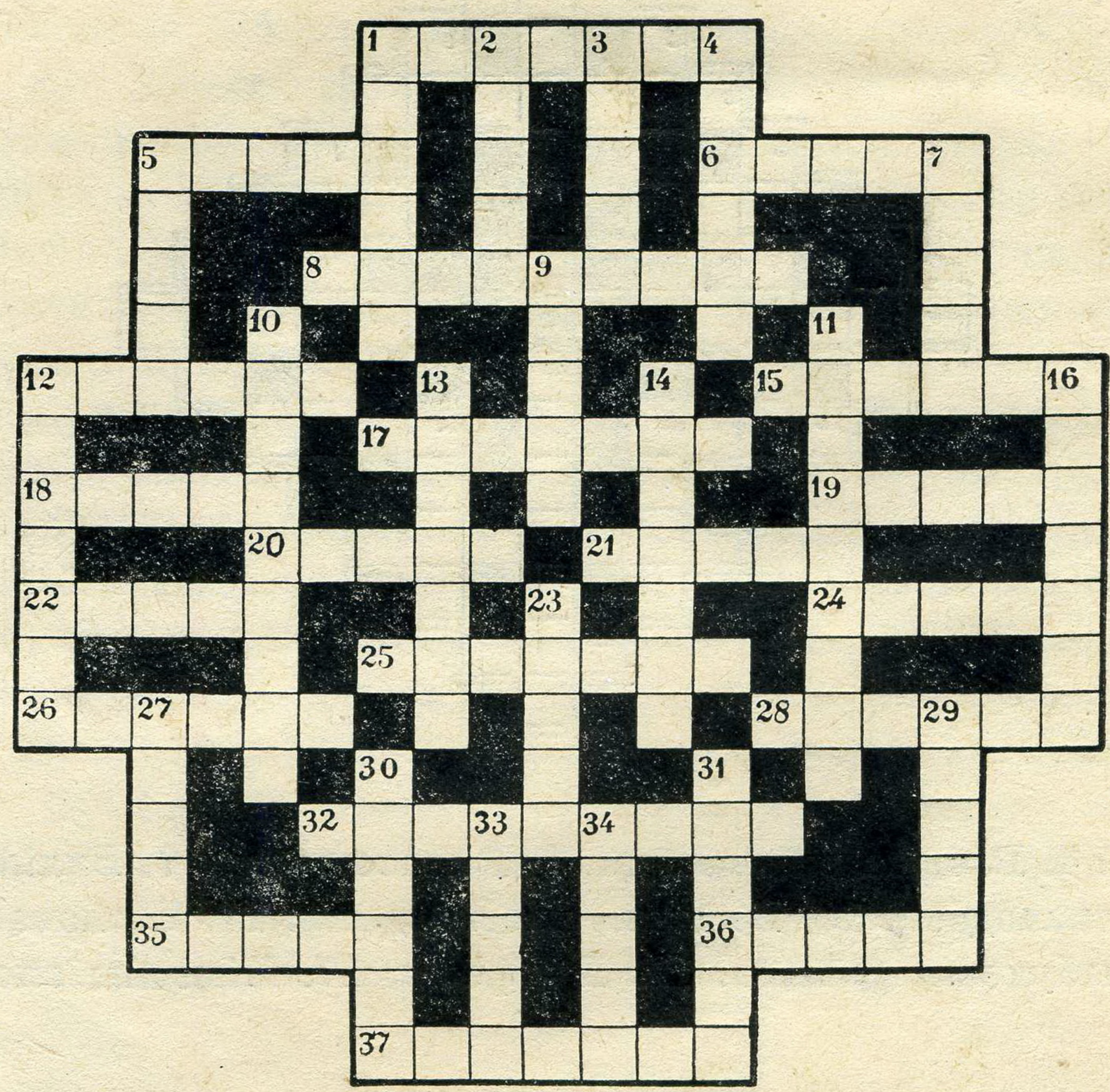

П а в е р т ы к а л і: 1. Імя піянера-героя. 2. Адзін з застольных напіткаў. 3. Ледзяная глыба. 4. Вядомы французскі пісьменнік і грамадскі дзеяч. 5. Печ для выплаўкі чыгуну. 7. Дэкаратыўная трапічная расліна. 9. Герой апавядання М. Лынькова. 10. Баваўняная тканіна, якая нагадвае суконную. 11. Каталог. 12. Вядомы беларускі байкапісец і драматург. 13. Старажытная сталіца Арменіі. 14. Злаякасная пухліна. 16. Асоба, якой дасылаецца пісьмо, тэлеграма. 23. Імклівы напад на ворага. 27. Герой аповесці Якуба Коласа. 29. Рака ў Германіі. 30. Трапічнае дрэва. 31. Арганічнае рэчыва. 33. Птушка. 34. Сігнал трывогі.

Красворд № 7. «ДАТЫ»

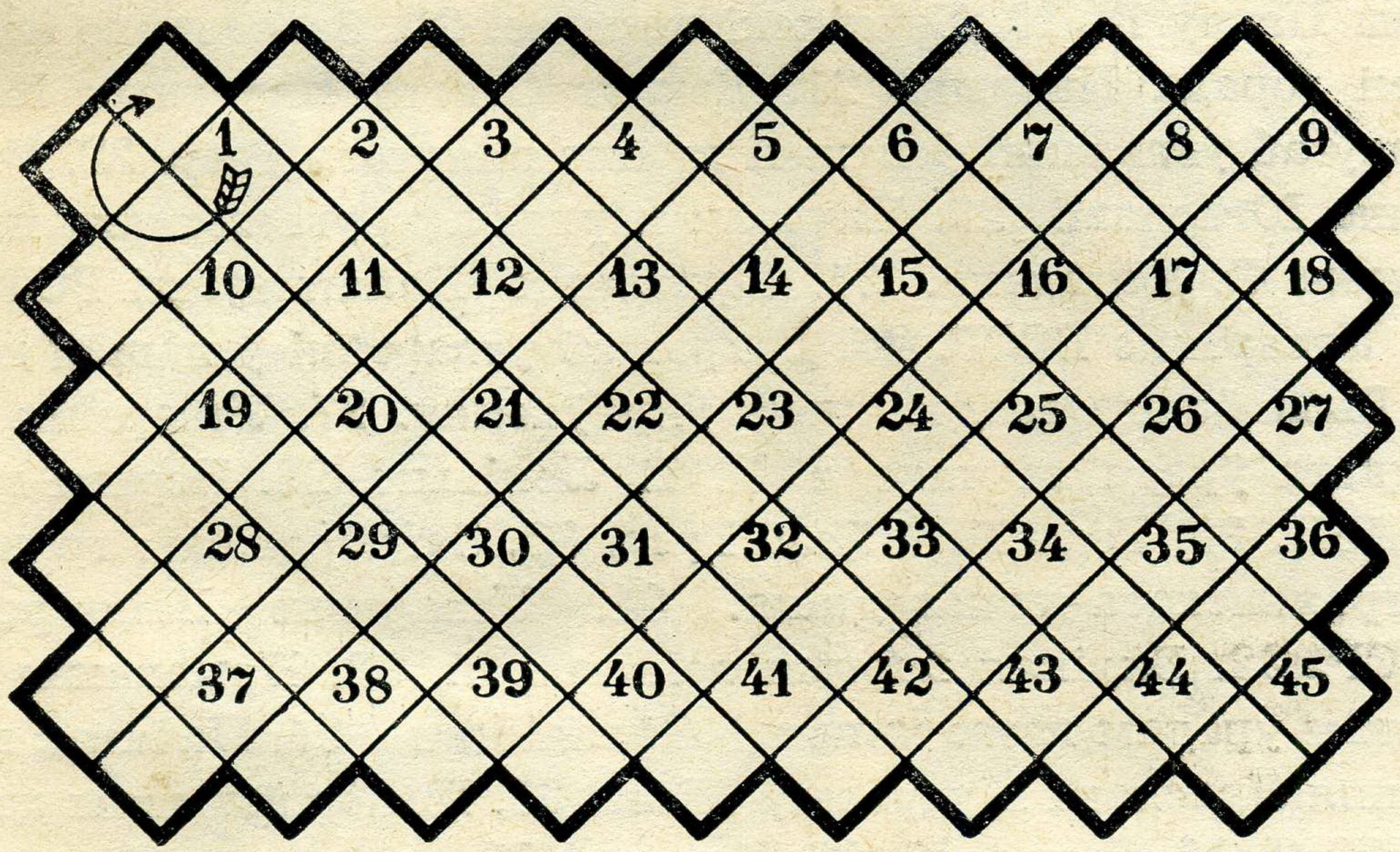

Каб разгадаць гэты красворд, трэба па руху гадзіннікавай стрэлкі ў чатыры клеткі красворда ўпісаць дату ўказаных ніжэй падзей. Даты знайдзіце ў календары і падручніку гісторыі.

1. Мірны дагавор з Турцыяй у Бухарэсце. 2. Памёр першы французскі кругасветны мараплавацель Луі Бугенвіль. 3. Нарадзіўся англійскі падарожнік Пітэр Уорбертон. 4. Вызваленне Масквы апалчэннем Мініна і Пажарскага. 5. Нарадзіўся М. В. Ламаносаў. 6. Пачатак трыццацігадовай вайны. 7. Перамога над шведскім флотам пры Гангуце. 8. Бітва пры Грунвальдзе. 9. Народнае паўстанне ў Кіеве. 10. Нарадзіўся вядомы рускі тапограф і альпініст А. В. Пастухоў. 11. Заключэнне Брэсцкага міру. 12. Рэвалюцыя ў Германіі і Аўстра-Венгрыі. 13. Нарадзіўся вядомы рускі марак і падарожнік контр-адмірал А. І. Бутакоў. 14. VI з'езд РСДРП(б). 15. Устанаўленне нацыянальнага свята Аргенціны — Дня незалежнасці. 16. Расстрэл ліпеньскай дэман-

страцыі ў Петраградзе. 17. Трагічна загінуў рускі палярны падарожнік Г. Я. Сядоў. 18. Заключэнне міру з Турцыяй (пры Пятру I). 19. Берлінскі кангрэс. 20. Заснаванне іспанцамі горада Панамы. 21. Дэкрэт Савета Народных Камісараў аб увядзенні ў нашай краіне паяснога часу. 22. Утварэнне Югаславіі. 23. Пачатак першага кругасветнага падарожжа Ф. Магелана. 24. Прыняцце Канстытуцыі РСФСР. 25. Утварэнне БССР. 26. Дэкрэт аб утварэнні ў нашай краіне Вышэйшага геадэзічнага ўпраўлення. 27. Утварэнне Савецкага ўрада на чале з У. І. Леніным. 28. Першы з'езд РСДРП. 29. Год гібелі Яна Гуса. 30. Зацверджаны граніцы Астраханскага запаведніка. 31. Утварэнне Башкірскай АССР. 32. Вялікая хартыя вольнасцей. 33. Прызнанне Савецкім урадам незалежнасці Афганістана. 34. Пачатак княжання Яраслава Мудрага ў Кіеве. 35. Памёр выдатны дзеяч КПСС Я. М. Свярдлоў. 36. Разгром Юдзеніча пад Петраградам. 37. Увядзенне новага рускага грамадзянскага шрыфту. 38. Пачатак першай сусветнай вайны. 39. Памёр рускі заолаг і падарожнік Н. А. Зарудны. 40. VIII з'езд РКП(б). 41. Выхад першага нумара «Правды». 42. Версальскі мірны дагавор. 43. Устанаўленне святкавання Міжнароднага жаночага дня. 44. Першы паход Антанты. 45. Першы Кангрэс Камуністычнай партыі ў Маскве.

Красворд № 8. «ПІСЬМЕННІКІ БССР»

П а г а р ы з а н т а л і: 1. Беларускі празаік, аўтар рамана «Нягоды і радасці». 2. Вядомы паэт, аўтар паэмы «Над Бярозай-ракой». 5. Паэт, аўтар кнігі «Сонечнымі сцежкамі». 7. Вядомы празаік, аўтар рамана-эпапеі «Векапомныя дні». 10. Драматург, тэатральны крытык. 13. Паэт, аўтар зборнікаў «Спатканні», «Сузор'і», «Зорнасць». 15. Крытык і літаратуразнаўца. 17. Пісьменнік, аўтар зборніка «Наваль-

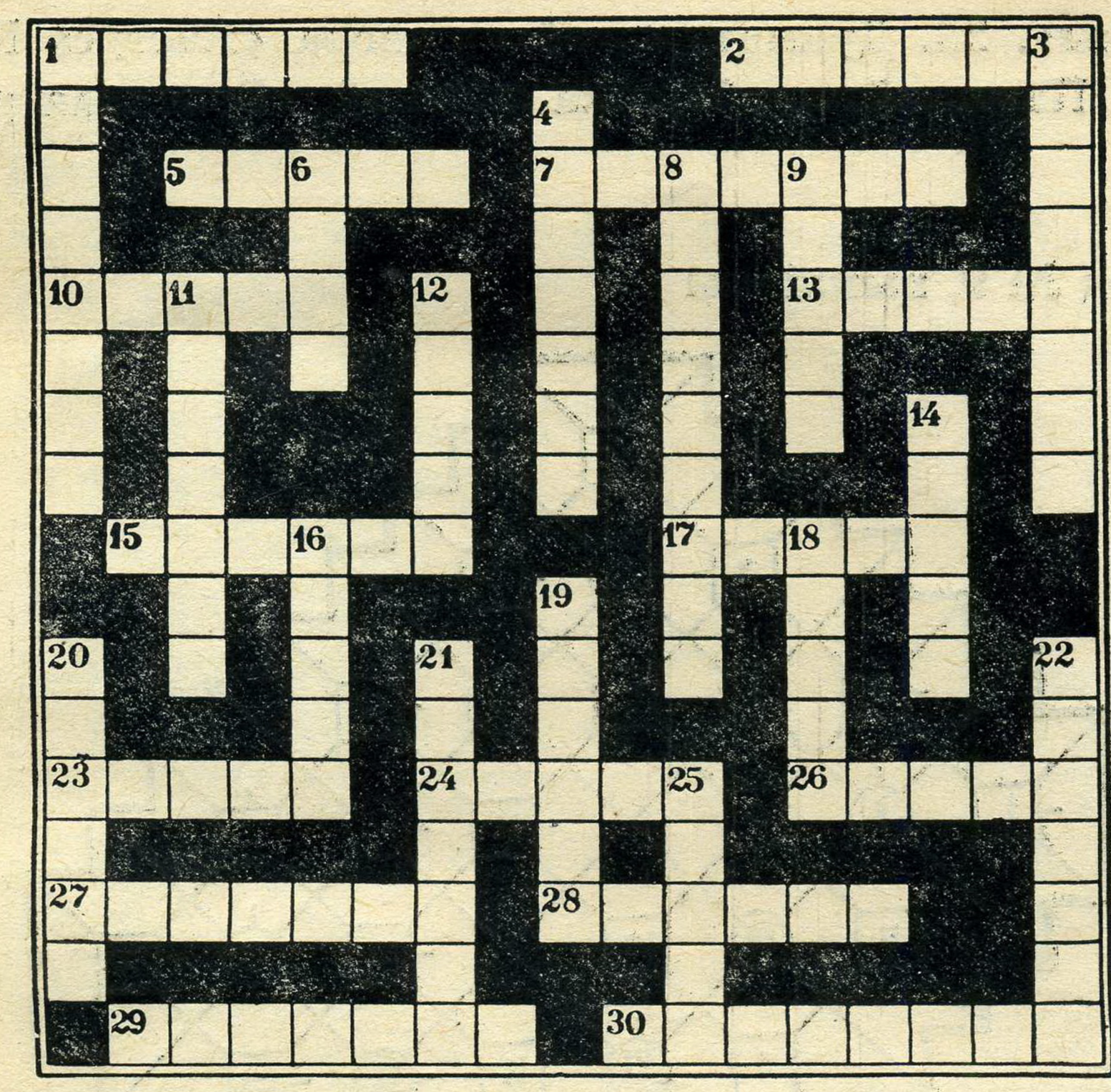

нічнае рэха». 23. Аўтар зборніка вершаў «Пачатак». 24. Аўтар рамана «Мінскі напрамак». 26. Драматург і крытык, аўтар п'есы «Гэта было ў Мінску». 27. Крытык і літаратуразнаўца. 28. Байкапісец. 29. Паэт, аўтар зборніка вершаў «Звон вясны». 30. Празаік, аўтар рамана «Даль палявая».

Па вертыкалі: 1. Паэт, аўтар зборніка «Над кручамі Сожа». 3. Крытык і літаратуразнаўца, аўтар кнігі «Шлях да майстэрства». 4. Паэт і празаік, аўтар зборніка вершаў «Соль жыцця». 6. Празаік, аўтар аповесці «Першы салют». 8. Празаік, аўтар зборніка «Хлопцы-равеснікі». 9. Прозвішча вядомай паэтэсы Эдзі Агняцвет. 11. Крытык і літаратуразнаўца. 12. Паэт, аўтар зборніка «Наш дзень». 14. Старэйшая беларуская паэтэса. 16. Народны паэт Беларусі. 18. Паэт, аўтар зборніка «Наша бадзёрасць». 19. Аўтар зборніка вершаў «Разговор с друзьями». 20. Крытык, аўтар зборніка «Сіла слова». 21. Празаік, аўтар рамана

«Крыніцы». 22. Драматург, аўтар твора «Кастусь Каліноўскі». 25. Паэт, аўтар зборніка вершаў «Сонечная раніца».

Красворд № 9, цыклічны

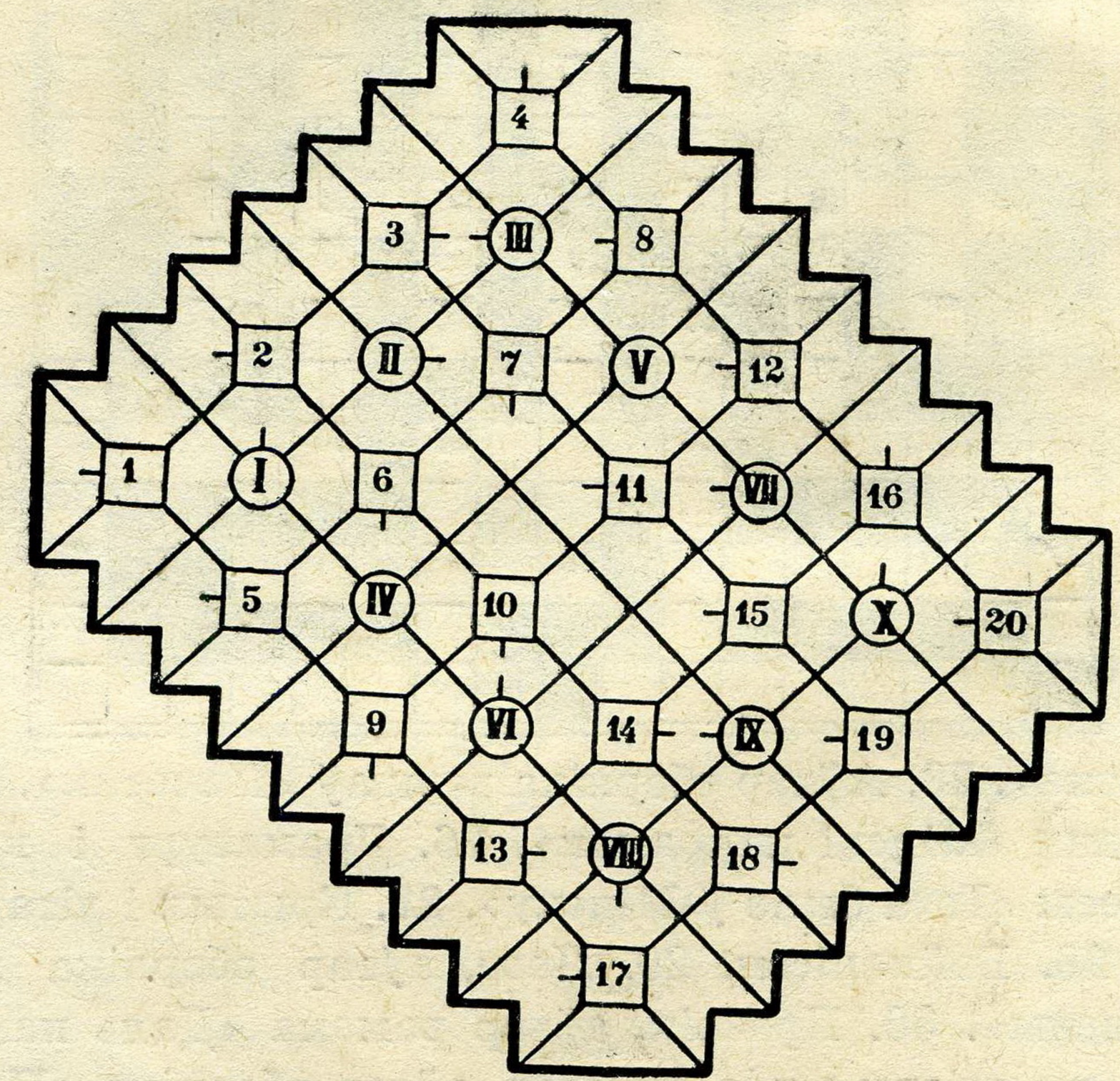

Вакол кожнай (арабскай) лічбы ўпішыце словы, значэнне якіх указана ніжэй. Пачынаць трэба з клеткі, азначанай рыскай. Калі вы гэта зробіце правільна, то вакол лічбаў I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X зможаце прачытаць яшчэ дзесяць слоў. Якія гэта словы?

1. Даўнейшы музычны інструмент.
2. Беларускі паэт.
3. Від паліва.
4. Напітак.
5. Спартыўная прылада.

6. Сталіца Аб'яднанай Арабскай рэспублікі.
7. Ротар.
8. Геаметрычная фігура.
9. Машына, якая служыць для выпрацоўкі буйных металічных вырабаў.
10. Прыток Волгі.
11. Вулканічная парода.
12. Татарскае войска.
13. Зала ў тэатры.
14. Імя дзяўчыны.
15. Няпраўда.
16. Стыль, мастацкая манера.
17. Мера аб'ёму ў Камбоджы.
18. Шахматная фігура.
19. Рака ў Індыі.
20. Асобае права кіраўніка дзяржавы.

Красворд № 10

П а г а р ы з а н т а л і: 1. Сакратар падпольнай камсамольскай арганізацыі ў г. Краснадоне. 3. Савецкая рэспубліка. 6. Імя героя рамана М. Астроўскага. 9. Даклад аб выкананні ўзятых сацыялістычных абавязацельстваў. 11. Савецкі кінарэжысёр. 14. Партыйны гімн. 18. Галоўны герой (імя) аповесці М. В. Гогаля. 19. Вугальны раён СССР. 20. Абласны цэнтр РСФСР. 22. Вялікі апавядальны твор са складаным сюжэтам. 24. Твор друку. 26. Імя камсамолкі, Героя Савецкага Саюза.

П а в е р т ы к а л і: 1. Злейшы вораг камсамола ў перыяд калектывізацыі. 2. Ігрок, член футбольнай каманды. 4. Усходне-славянскае племя, склаўшае аснову рускага народа. 5. Горад у Заходняй Сібіры. 6. Чалавек, гатовы на любыя подзвігі ў імя інтарэсаў сваёй Радзімы. 7. Фізічныя

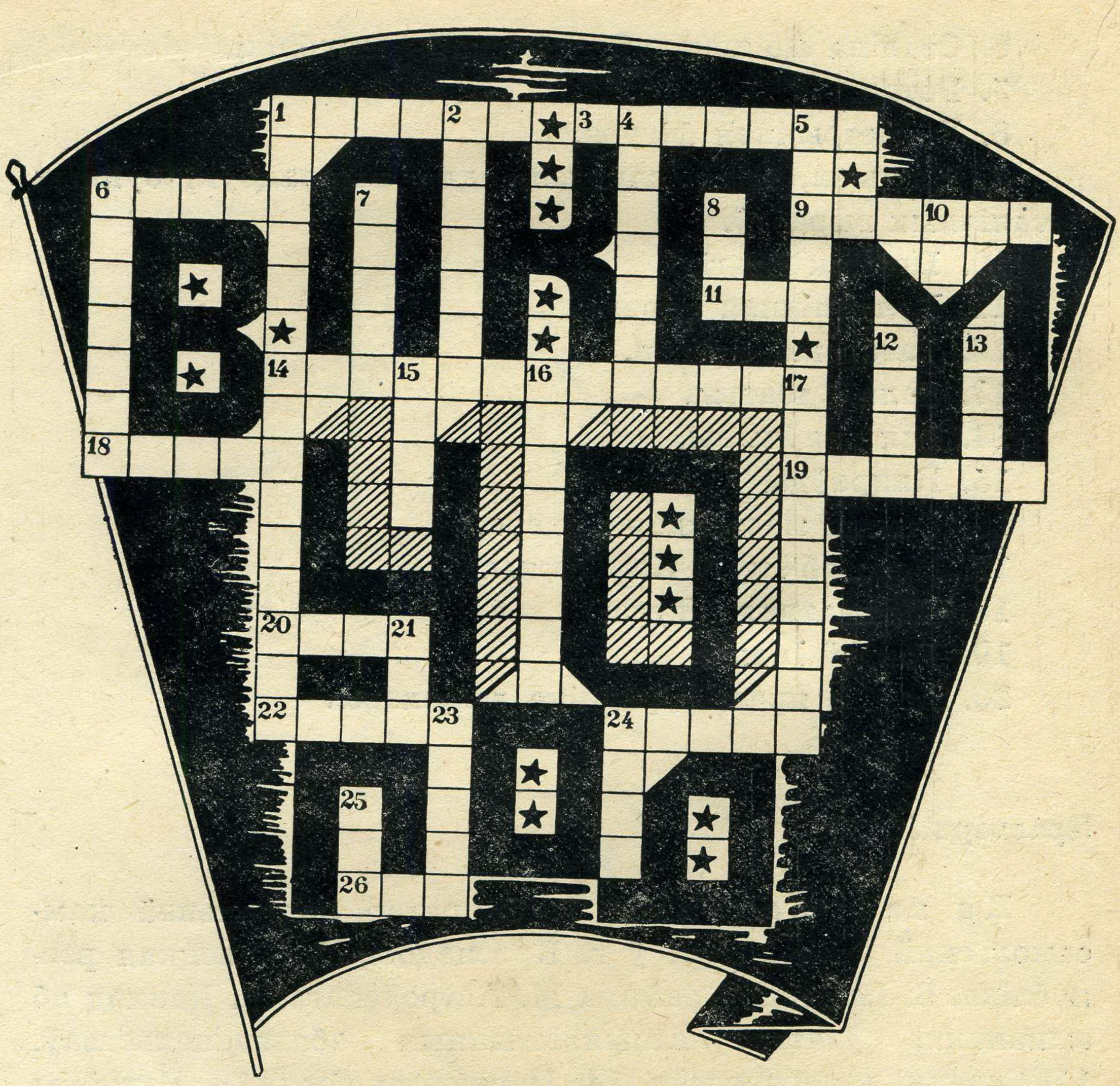

практыкаванні для развіцця і ўмацавання арганізма. 8. Адсутнасць вайны. 10. Мера плошчы. 12. Духавы інструмент, уваходзячы ў склад піянерскай сімволікі. 13. Імя Героя Савецкага Саюза, члена падпольнай камсамольскай арганізацыі ст. Обаль. 14. Службовая асоба. 15. Апавядальны, вершаваны род літаратуры. 16. Чалавек, які займаецца палітычным выхаваннем насельніцтва. 17. Горад, у якім дзейнічала падпольная камсамольская арганізацыя пад кіраўніцтвам А. Шумаўцова. 21. Прыток р. Волгі. 23. Гістарыч-

на склаўшаяся ўстойлівая супольнасць людзей. 24. Будынак для культурнага адпачынку моладзі. 25. Марка аўтамабіля.

Красворд № 11

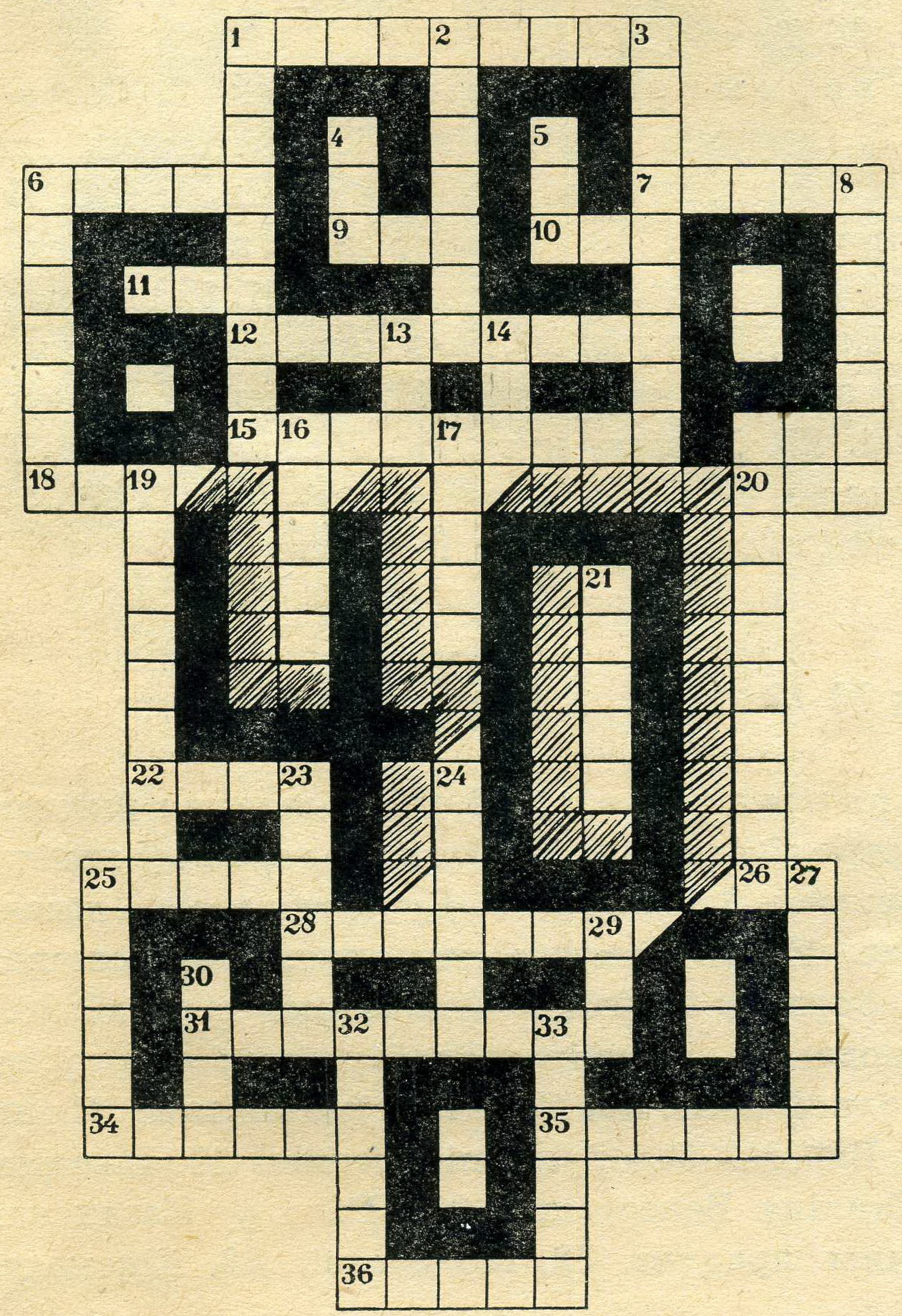

Па гарызанталі: 1. Агульнае прызнанне. 6. Адзін з першых вершаў Я. Коласа. 7. Страва. 9. Балотная расліна. 10. Асобная кніга са збору твораў. 11. Рака ў Казахскай

ССР. 12. Паскаральнік. 15. Аднагадовая кветка. 18. Прыток Волгі. 20. Асноўны колер. 22. Прадстаўнік насельніцтва трапічнай Афрыкі. 25. Цэнтр аўтаномнай рэспублікі. 26. Буйная жвачная жывёла. 28. Водбліск далёкай навальніцы. 31. Педагог-пісьменнік. 34. Неараная зямля. 35. Горад Беларусі. 36. Рака ў БССР.

Па вертыкалі: 1. Антыбіётык. 2. Сасуд для перагонкі. 3. Савецкая рэспубліка. 4. Прыток Заходняй Дзвіны. 5. Шахматны тэрмін. 6. Дзіцячы часопіс. 8. Беларускі савецкі пісьменнік. 13. Прыбор для вымярэння глыбіні. 14. Адзін круг танца. 16. Апавяданне М. Лынькова. 17. Бок свету. 19. Верш П. Труса. 20. Дзяржава на поўначы Еўропы. 21. Аўтар аповесці «Дрыгва». 23. Заплечны мяшок. 24. Рака ў Кітаі. 25. Хваёвы куст. 27. Народны паэт Беларусі. 29. Насякомае. 30. Паўвостраў на поўначы СССР. 32. Горад у Заходняй Сібіры. 33. Паэма Я. Купалы.

Красворд № 12

Па гарызанталі: 4. Машына для рыхлення глебы. 7. Возера ў Арменіі. 8. Кіраўнік горада ў капіталістычных дзяржавах. 9. Пастух. 12. Дробавая частка дзесятковага лагарыфма. 13. Збудаванне для ранняга вырошчвання расады. 15. Горад у РСФСР. 16. Прадмет гандлю. 20. Лячэбная ўстанова. 21. Зборнік твораў розных паэтаў, якія пішуць на адной мове. 23. Палявое ўмацаванне ў ранейшыя часы. 24. Вядомы беларускі пісьменнік. 26. Ільняная салома. 28. Сталіца Венесуэлы. 30. Рака ў Казахскай ССР. 31. Малочны прадукт. 32. Від сувязі. 33. Кінематаграфічны твор.

Па вертыкалі: 1. Пленарнае пасяджэнне. 2. Указанне вышэйшага органа ніжэйшаму. 3. Форма класавай барацьбы пралетарыята. 5. Хімічны элемент. 6. Сталіца Аф-

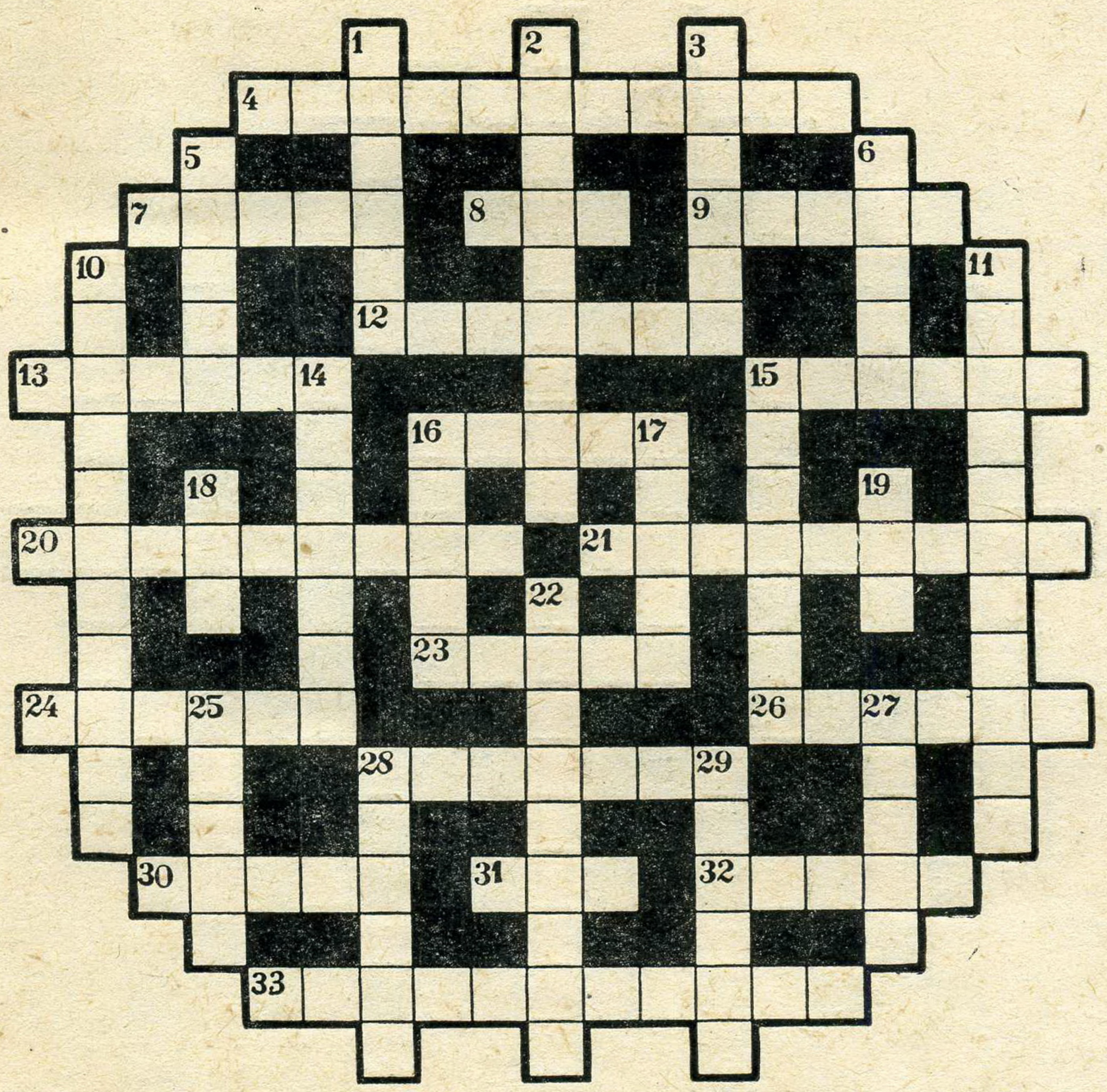

ганістана. 10. Масавае спартыўнае спаборніцтва. 11. Зачынальнік якога-небудзь мерапрыемства. 14. Адзінка колькасці цеплыні. 15. Сістэма фарбавых адносін у мастацкім творы. 16. Машына для сартавання зерня. 17. Гатунак яблыкаў. 18. Фарба. 19. Сістэма ўмоўных абазначэнняў. 22. Вольны ад работы час. 25. Узнос у ашчадную касу. 27. Кіруючыя кадры. 28. Кустарнік з чырвонымі ягадамі. 29. Поўны камплект пасуды.

Красворд № 13

Па гарызанталі: 1. Горад ва Усходняй Сібіры. 6. Прадстаўнік арганізацыі, установы. 7. Горад у Варонежскай вобласці. 8. Суквецце. 12. Горад у Крымскай вобласці.

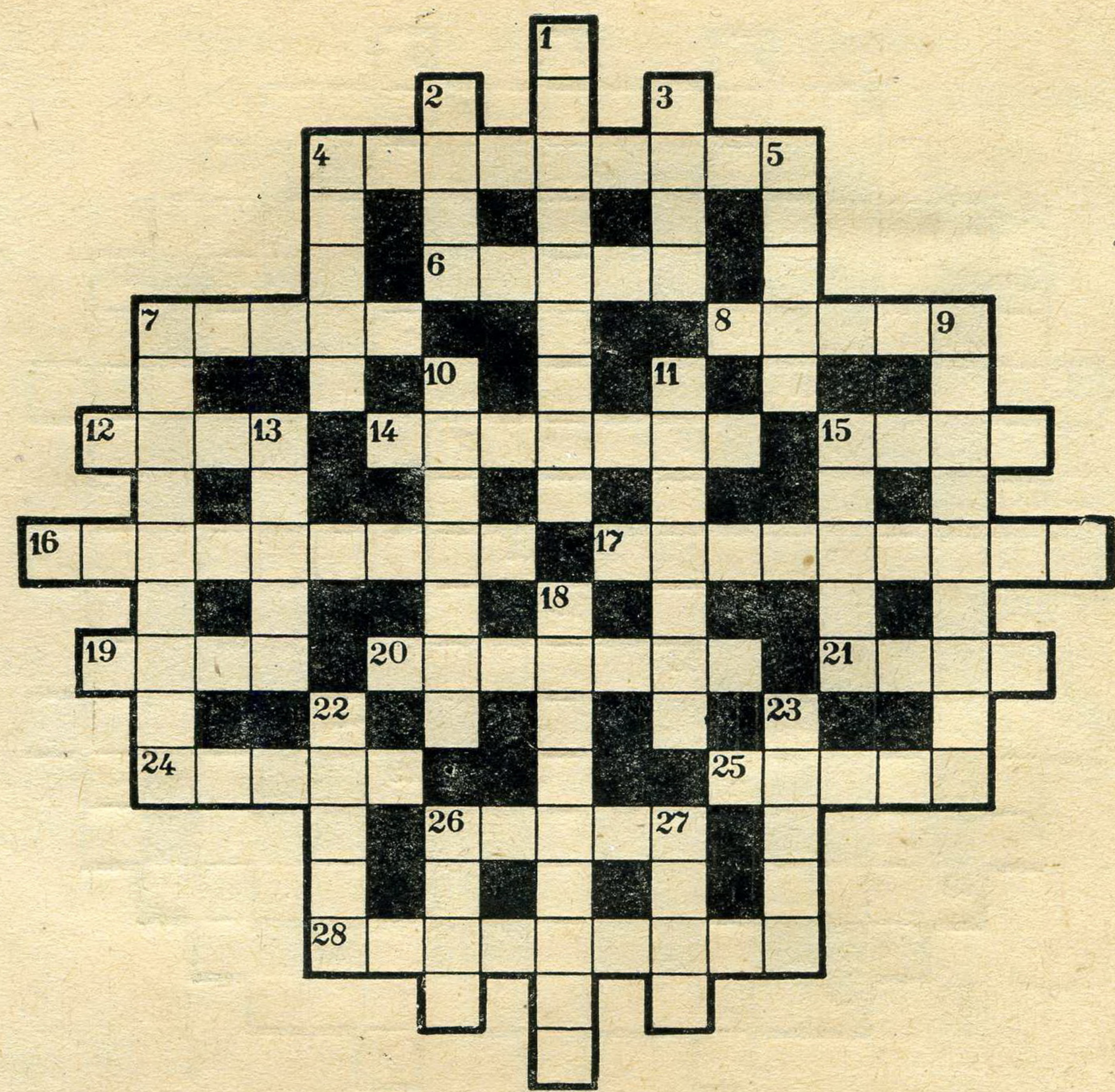

14. Вядомы рускі мастак. 15. Міжнародны дагавор. 16. Спецыяліст сельскай гаспадаркі. 17. Выдатны рускі палкаводзец. 19. Частка акіяна. 20. Геадэзічны інструмент. 21. Персанаж з кінафільма «Чапаеў». 24. Вялікі гурт авечак. 25. Супрацьпажарная прылада. 26. Месца для гандлю. 28. Музычны інструмент.

П а в е р т ы к а л і: 1. Сельскагаспадарчая культура. 2. Горад у Віцебскай вобласці. 3. Звер. 4. Гераічны рускі крэйсер. 5. Адмоўны электрод. 7. Горад у Томскай вобласці. 9. Цэнтр Комі АССР. 10. Выбуховае рэчыва. 11. Грыб. 13. Рака, услаўленая Я. Купалам. 15. Карыснае насякомае. 18. Машына для выкідвання вялікіх колькасцей зямлі. 22. Піянерскі лагер у Крыме. 23. Аўтар рамана «Да новага берагу». 26. Званне, ступень. 27. Дзяржава ў Вест-Індыі.

Красворд № 14

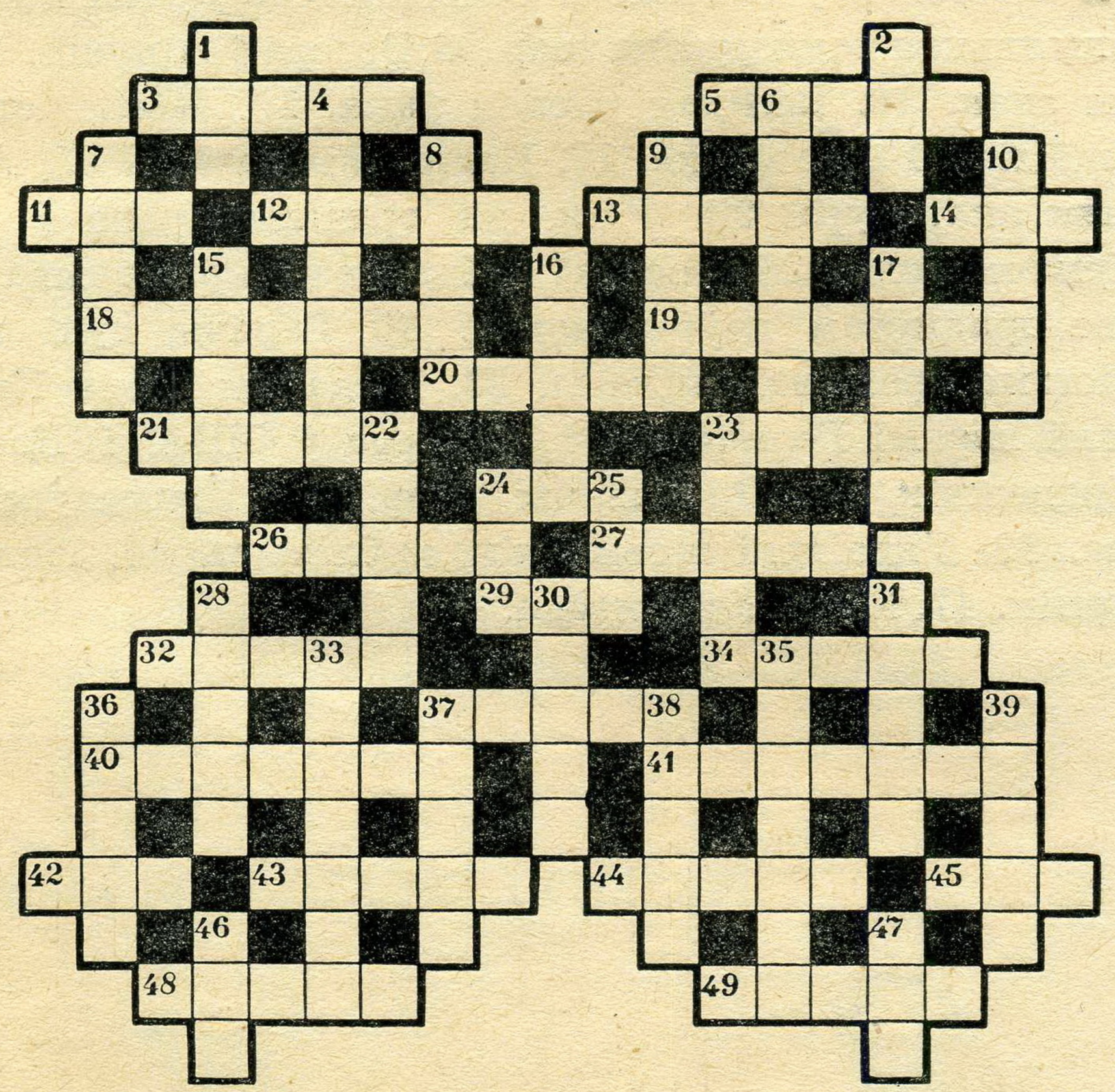

Па гарызанталі: 3. Хатняя птушка. 5. Пачатак спаборніцтваў. 11. Род аднагадовых або шматгадовых раслін. 12. Рака ў Афрыцы. 13. Рыба. 14. Частка твару. 18. Травяністая расліна. 19. Пералік прадметаў у пэўным парадку. 20. Горад Эстонскай ССР. 21. Рынак. 23. Дзікі горны баран. 24. Імя дзяўчынкі. 26. Абласны цэнтр у РСФСР. 27. Прасцейшы механізм для падняцця грузаў. 29. Насякомае. 32. Ахова. 34. Лятучая мыш. 37. Двухкрылае насякомае. 40. Мастацкая тканіна. 41. Выканаўца ролей. 42. Металічны сасуд. 43. Літара грэчаскага алфавіту. 44. Спалучэнне гукаў. 45. Пладовыя насаджэнні. 48. Персанаж з паэмы М. А. Некрасава. 49. Сталіца Усходне-Азіяцкай краіны.

Па вертыкалі: 1. Адзінка магутнасці. 2. Кліч воінаў. 4. Лячэбная ўстанова. 6. Сельскагаспадарчая машына. 7. Спецыяльная накладка на твар. 8. Возера ў Арменіі. 9. Паштовы знак. 10. Вялікая руская рака. 15. Месца стаянкі аўтамабіляў. 16. Завіруха. 17. Каштоўны камень. 22. Асвятляльная апаратура. 23. Рака на граніцы Ірана з СССР. 24. Прыток Волгі. 25. Востраў у Інданезіі. 28. Рэчыва, якое прыдае прадметам пэўны колер. 30. Гарачы сухі вецер. 31. Сістэма грашовай аплаты. 33. Выдатны дзеяч Камуністычнай партыі Германіі. 35. Возера ў ЗША і Канадзе. 36. Драпежнік. 37. Друкаваны твор. 38. Прамавугольная аправа. 39. Украінскі пісьменнік, публіцыст. 46. Гістарычны тэрмін. 47. Марская жывёла.

РАЗДЗЕЛ II

ЧАЙНВОРДЫ

Чайнворд — гэта ланцуг слоў. Разгадваецца ён некалькі прасцей, чым красворд: у кожную клетку фігуры, пачынаючы ад занумераванай, трэба ўпісаць па адной літары. Пры гэтым трэба памятаць, што апошняя літара папярэдняга слова з'яўляецца пачатковай літарай наступнага слова.

Чайнворд № 1. «СТАЛЯР І СЛЕСАР»

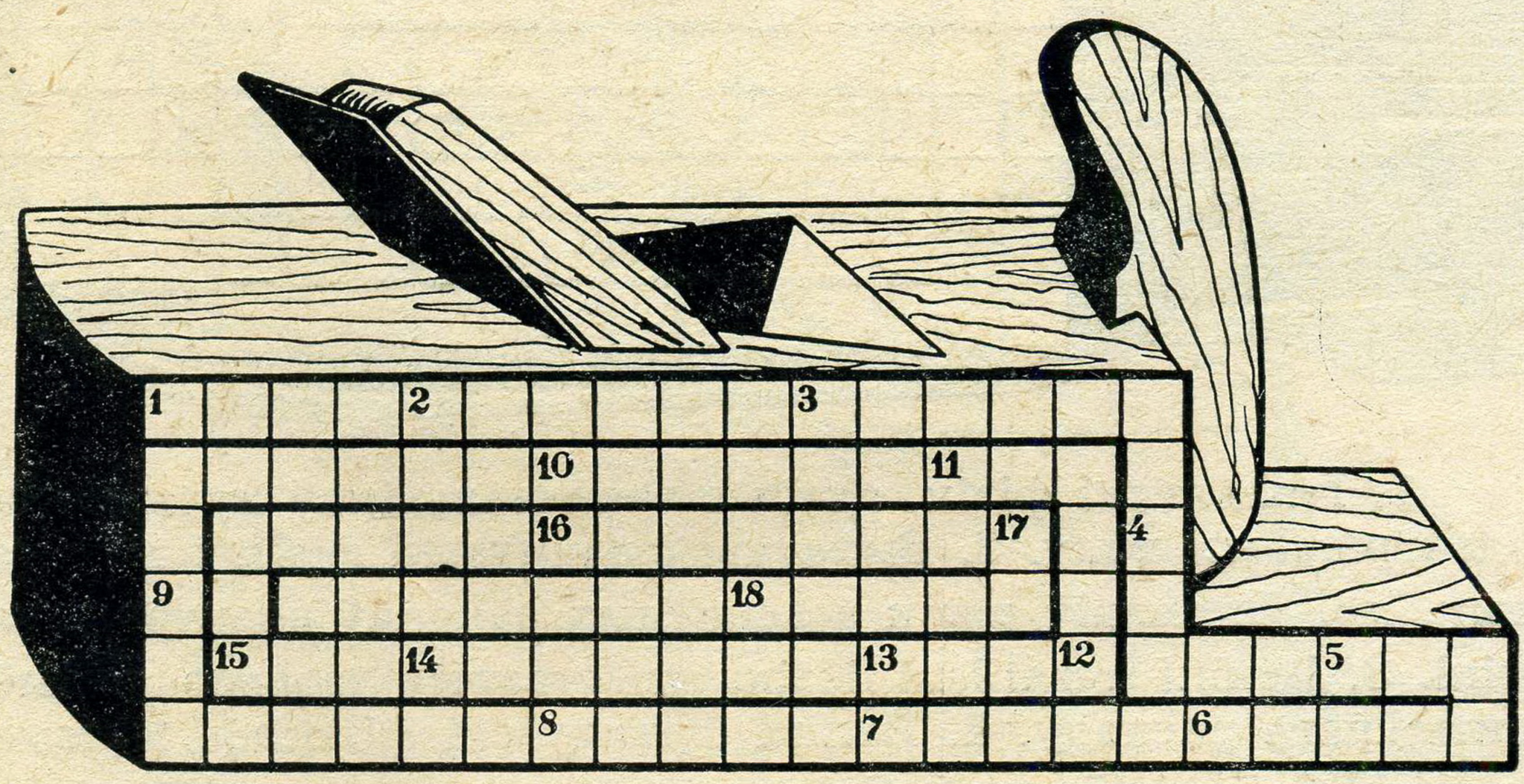

1. Цяслярскі ўдарны інструмент. 2. Рэжучы інструмент цесляра і сталяра. 3. Інструмент для вырэзвання кругоў.

4. Слясарны рэжучы інструмент. 5. Інструмент для адкручвання і закручвання шрубаў. 6. Інструмент для праўкі ляза рэжучага інструмента. 7. Слясарны інструмент. 8. Вымяральны інструмент, шаблон. 9. Слясарны, металарэжучы інструмент. 10. Прыстасаванне для замацавання на металарэжучых станках апрацоўваемай дэталі. 11. Від піламатэрыялу. 12. Рычаг, прыстасаванне для наразання разьбы. 13. Прыстасаванне для награвання месца паяння. 14. Інструмент для адкручвання балтоў і гаек. 15. Разметачны інструмент слесара. 16. Апрацоўка матэрыялу або вырабу напілкам. 17. Растваральнік лаку. 18. Вымяральны інструмент.

Чайнворд № 2. «СЛАВУТЫЯ ФІЗІКІ СВЕТУ»

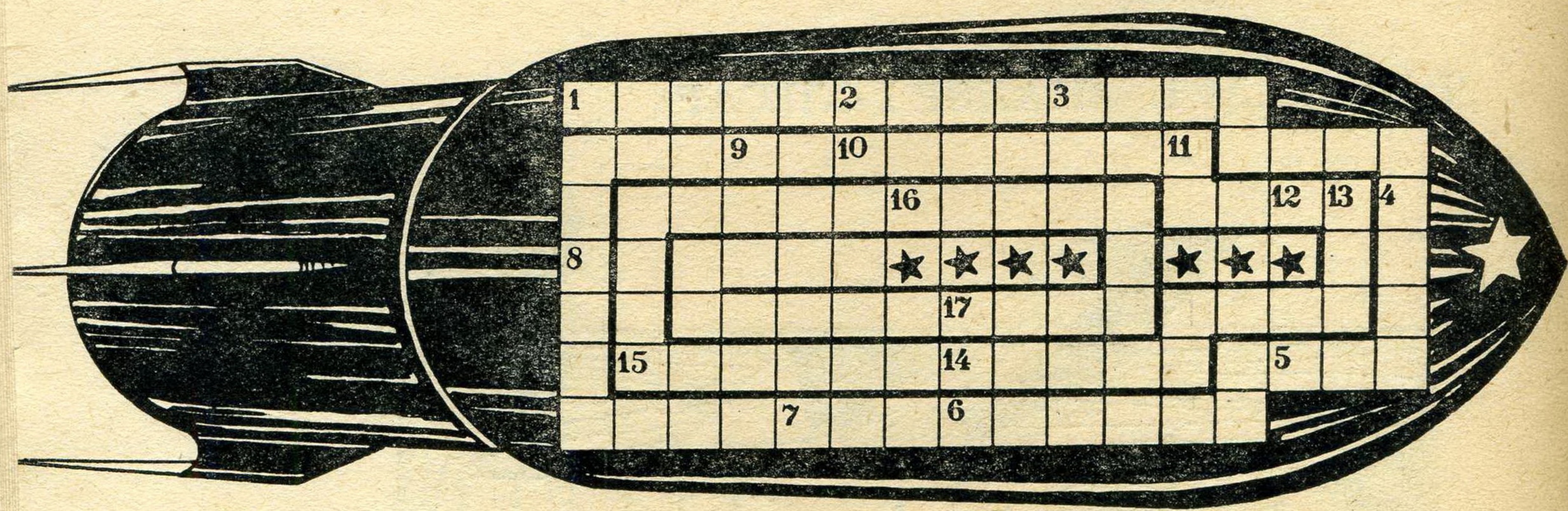

1. Італьянскі фізік, адзін з заснавальнікаў вучэння аб электрычным току. 2. Выдатны французскі фізік і матэматык, які ўстанавіў адзін з асноўных законаў электрадынамікі. 3. Вялікі англійскі фізік, які стварыў тэорыю радыёактыўнага распаду. 4. Вялікі французскі філосаф, матэматык, фізік і фізіёлаг. 5. Славуты італьянскі вучоны, які адкрыў існаванне атмасфернага ціску. 6. Імя вялікага англійскага фізіка Ньютона. 7. Славуты англійскі фізік і хімік.

8. Вынаходца першага электрычнага тэлеграфнага апарата. 9. Славуты англійскі вучоны, канструктар і вынаходца. 10. Вядомы нямецкі фізік і матэматык, які адкрыў закон раўнавагавага тэмпературнага выпраменьвання. 11. Французскі фізік-эксперыментатар, вядомы доследам з маятнікам. 12. Нямецкі фізік, які ўстанавіў колькасную сувязь паміж сілай току, супраціўленнем электрычнага ланцуга і напружаннем. 13. Выдатны савецкі фізік, адзін са стваральнікаў тэорыі нелінейных ваганняў. 14. Выдатны англійскі фізік, адзін з заснавальнікаў тэорыі электрамагнетызму. 15. Савецкі фізік, аўтар прац па оптыцы і спектральнаму аналізу. 16. Адзін з буйнейшых прыродазнаўцаў XIX стагоддзя, нямецкі фізік, фізіёлаг, матэматык і філосаф. 17. Выдатны савецкі вучоны, спецыяліст у вобласці тэорыі і тэхнікі рэактыўных лятальных апаратаў.

Чайнворд № 3. «ЛІТАРАТУРНЫ»

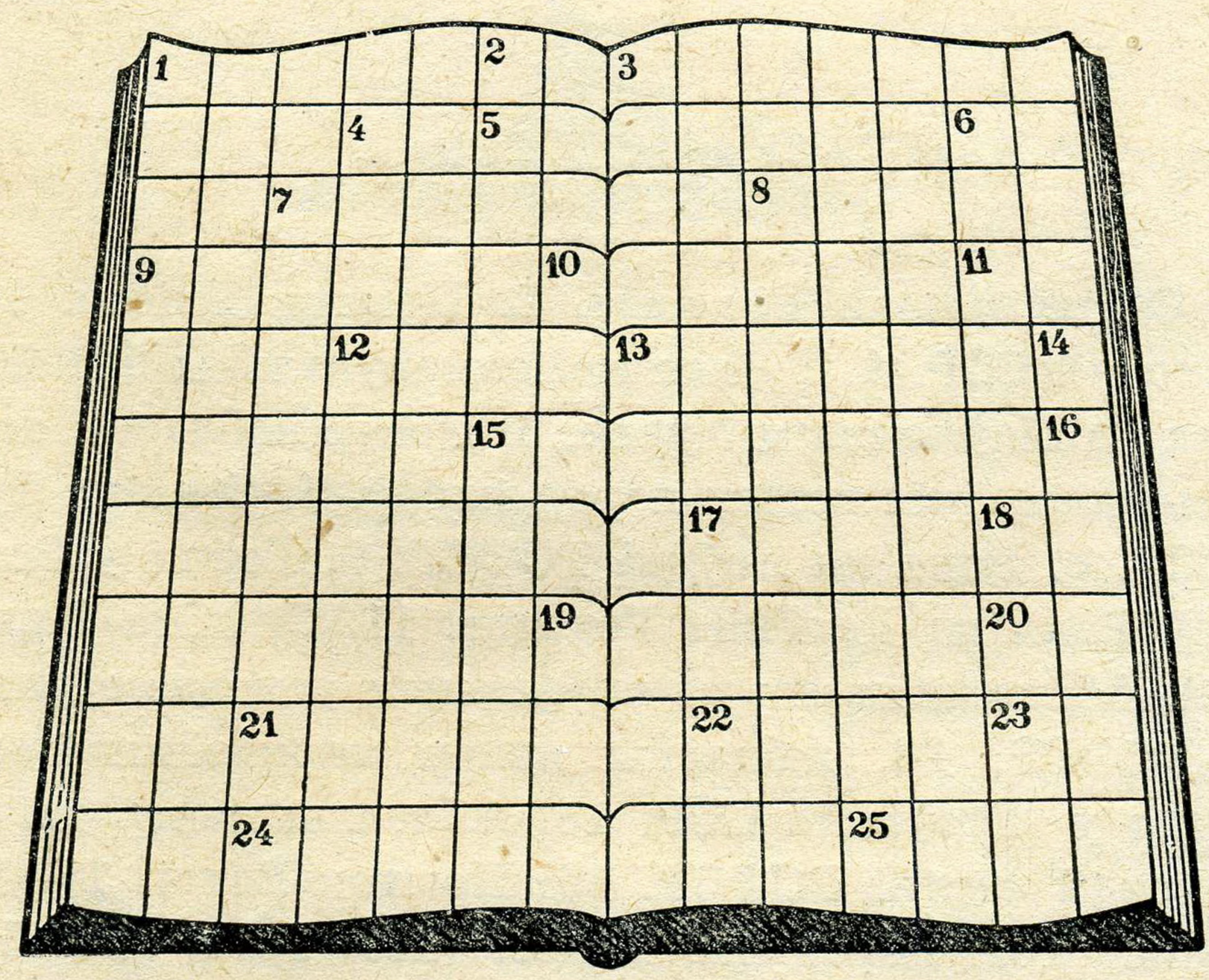

1. Геніяльны рускі паэт. 2. Апавяданне М. В. Гогаля. 3. Аўтар кнігі «Жалезны паток». 4. Персанаж з твору А. Гайдара. 5. Галоўны герой рамана М. Астроўскага «Як гартавалася сталь». 6. Імя галоўнай дзеючай асобы ў камедыі К. Крапівы «Пяюць жаваранкі». 7. Беларускі дзіцячы пісьменнік. 8. Апавяданне М. Горкага. 9. Персанаж з рамана А. Фадзеева «Маладая гвардыя». 10. Вершаваны размер. 11. Украінскі савецкі паэт. 12. Верш А. С. Пушкіна. 13. Вядомая камедыя М. В. Гогаля. 14. Раман А. Фадзеева. 15. Савецкі пісьменнік-педагог. 16. Аповесць Якуба Коласа. 17. Беларуская паэтэса. 18. Верш Янкі Купалы, прысвечаны савецкай моладзі. 19. Беларускі пісьменнік, аўтар рамана «Сын». 20. Персанаж з паэмы М. А. Някрасава. 21. Паэма Якуба Коласа. 22. Апавяданне М. Лынькова. 23. Від літаратурнага твору. 24. Савецкі пісьменнік, удзельнік грамадзянскай вайны. 25. Галоўная думка літаратурнага твору.

Чайнворд № 4. «ГЕАГРАФІЯ СССР»

1. Сэрца нашай Радзімы. 2. Прыток Енісея. 3. Горад у Казахскай ССР. 4. Буйны каменнавугальны басейн СССР. 5. Горад на Паўночным Урале. 6. Цэнтр вобласці, якая славіцца вывядзеннем новых парод кароў. 7. Сталіца Туркменскай ССР. 8. Рака на поўдні РСФСР. 9. Горад у Эстонскай ССР. 10. Рака на Далёкім Усходзе. 11. Сталіца Латвійскай ССР. 12. Абласны цэнтр на паўночным усходзе еўрапейскай часткі РСФСР. 13. Абласны цэнтр чарназёмнай паласы. 14. Горад у Літоўскай ССР. 15. Абласны цэнтр на захадзе еўрапейскай часткі РСФСР. 16. Прыток Волгі. 17. Горад у Паволжы. 18. Горад на Волзе. 19. Рака на Украіне. 20. Абласны цэнтр Украінскай ССР. 21. Прыток Лены.

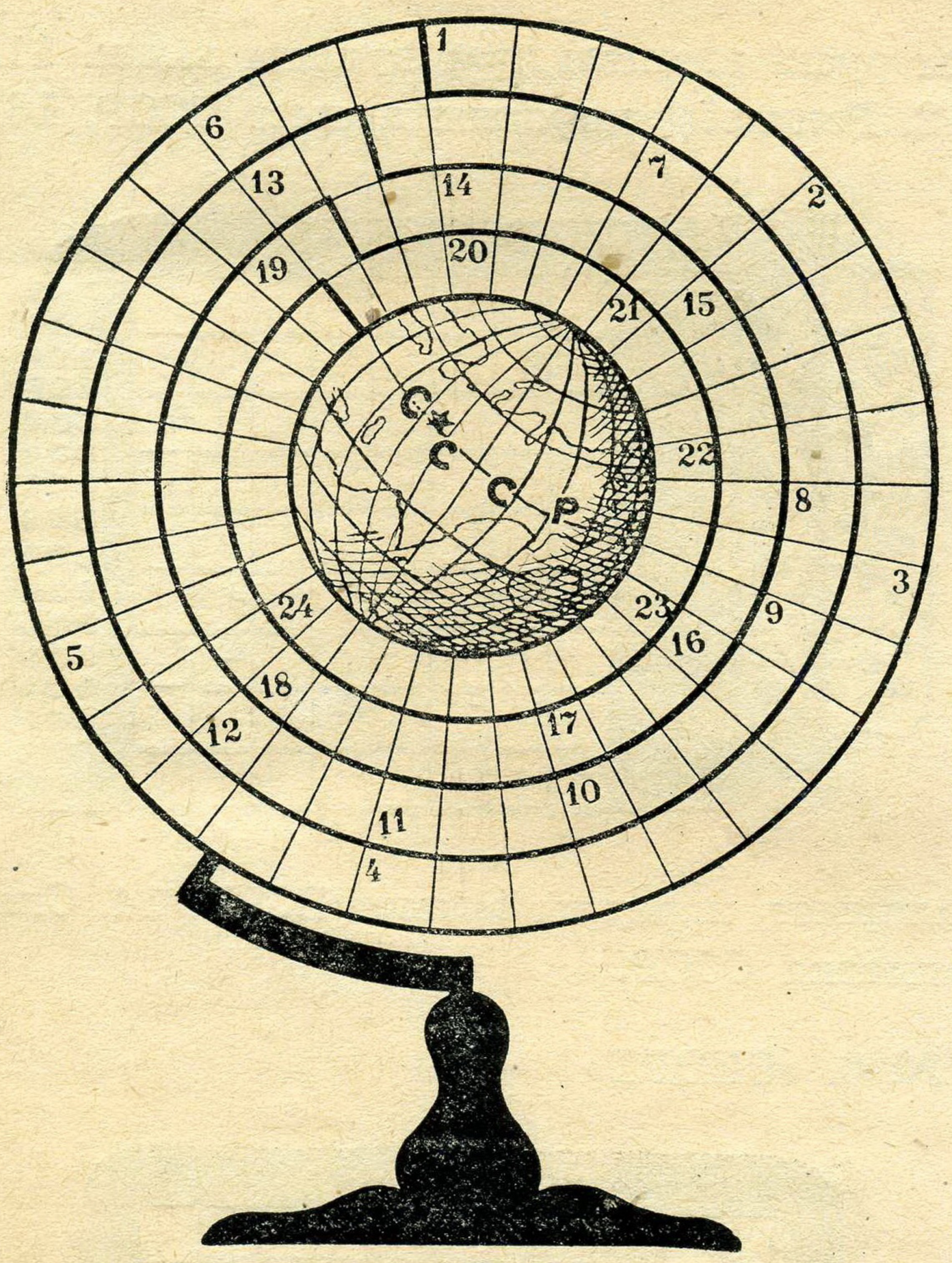

22. Рака ў Беларусі. 23. Абласны цэнтр Заходняй Сібіры. 24. Від металургіі.

Чайнворд № 5. «МУЗЫКА»

1. Беларускі кампазітар. 2. Духавы музычны інструмент. 3. Умоўны знак для запісу музыкі. 4. Другая сімфонія Н. Рымскага-Корсакава. 5. Спявак, народны артыст СССР. 6. Саліст тэатра оперы і балету імя С. М. Кірава, народны артыст СССР. 7. Італьянскі скрыпач і кампазітар. 8. Паўтарэнне тэмы музычнага твору. 9. Тэрмін, які прымяняецца ў музыцы для абазначэння палажэння матыву.

10. Вядомы рускі кампазітар і вучоны хімік. 11. Адценак гучання. 12. Рэжысёр, народны артыст СССР. 13. Кампазі-

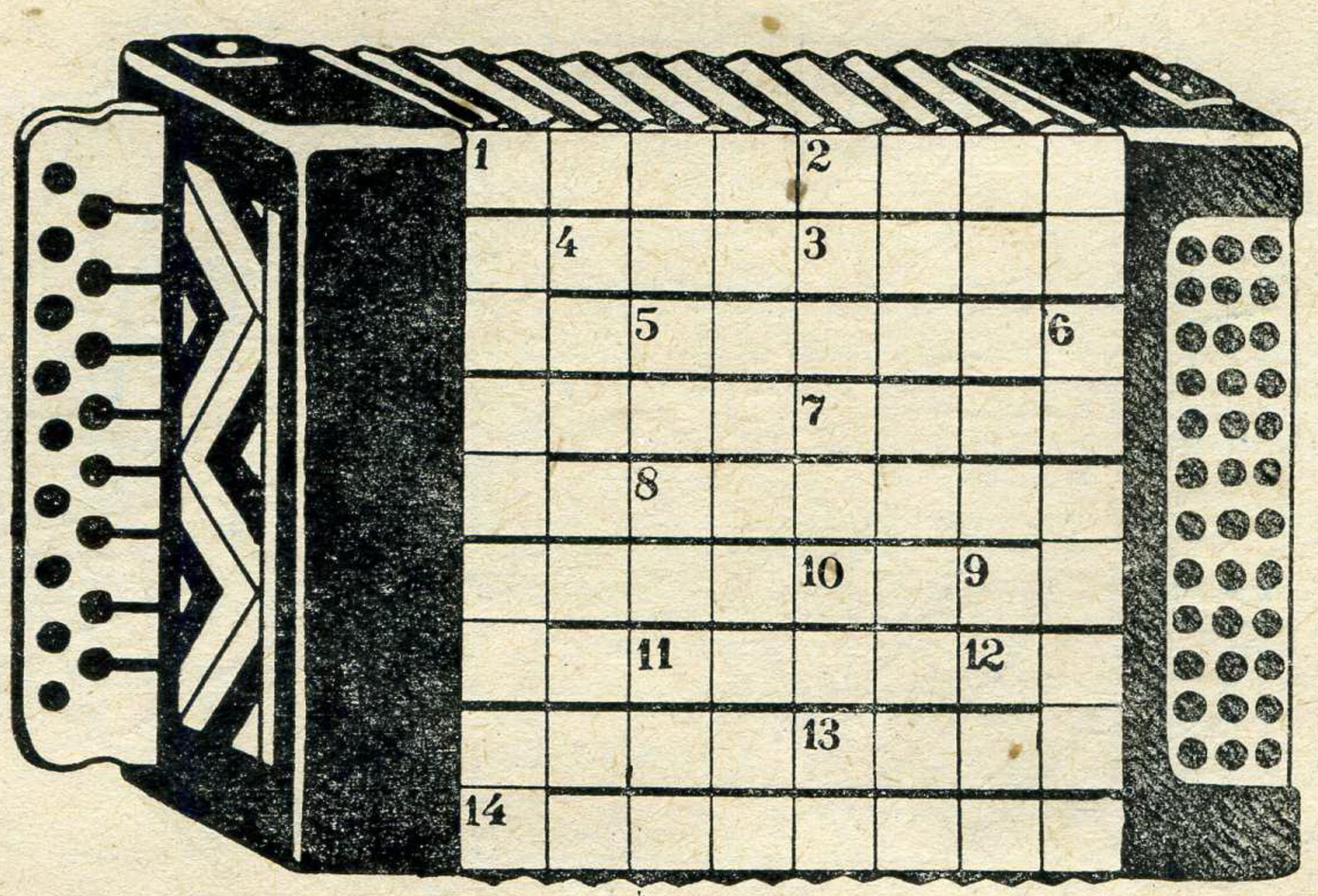

тар, фалькларыст, народны артыст БССР. 14. Спявачка, народная артыстка СССР.

Чайнворд № 6. «СПОРТ»

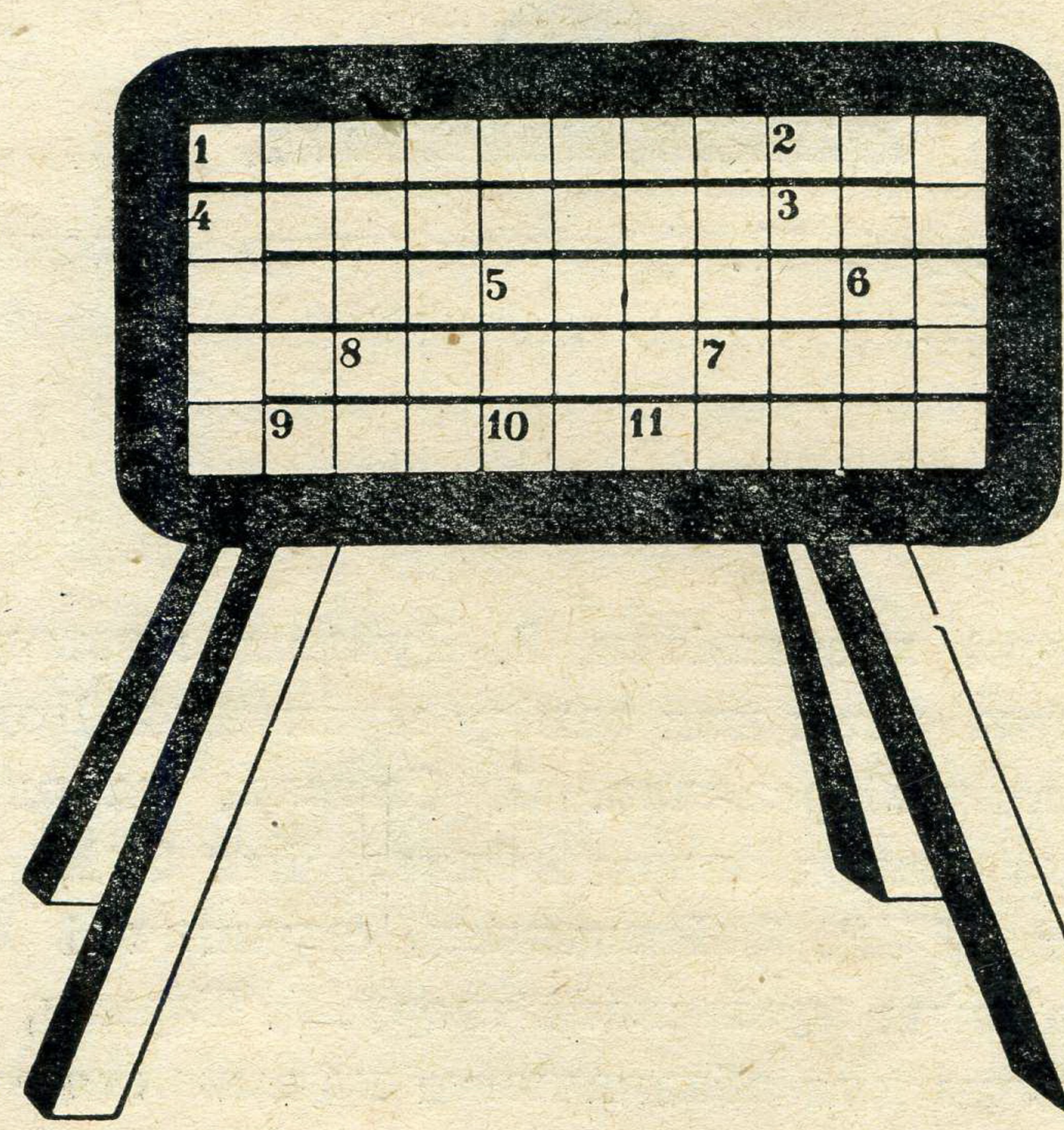

1. Прадстаўнік аднаго з відаў спорту. 2. Спартсмен-інструктар. 3. Шахматны тэрмін. 4. Вядомы рускі шахматыст. 5. Тэрмін, прыняты ў боксе. 6. Спаборніцтва ў якой-небудзь ігры. 7. Спартыўная прылада. 8. Спартсмен. 9. Этап у спартыўнай ігры. 10. Спартыўны тэрмін. 11. Спартыўная ігра.

РАЗДЗЕЛ III

КРЫПТАГРАМЫ

Крыптаграма — адзін з відаў шыфраванага пісьма. Каб рашыць крыптаграму, трэба спачатку адгадаць словы, значэнні якіх прыводзяцца ва ўмове. Кожная літара зашыфравана адпаведнай лічбай. Аднолькавыя літары зашыфраваны аднолькавымі лічбамі. Пагэтаму пры рашэнні крыптаграмы спачатку вызначаюць зашыфраванае слова. Затым кожную літару гэтага слова трэба падпісаць у адпаведным парадку пад лічбамі дадзенага ва ўмове радка. Пасля гэтага адшукваюць гэтыя лічбы на малюнку і замяняюць іх адпаведнымі літарамі. Па атрыманых радках літар можна прачытаць, што было зашыфравана ў крыптаграме.

Крыптаграма № 1

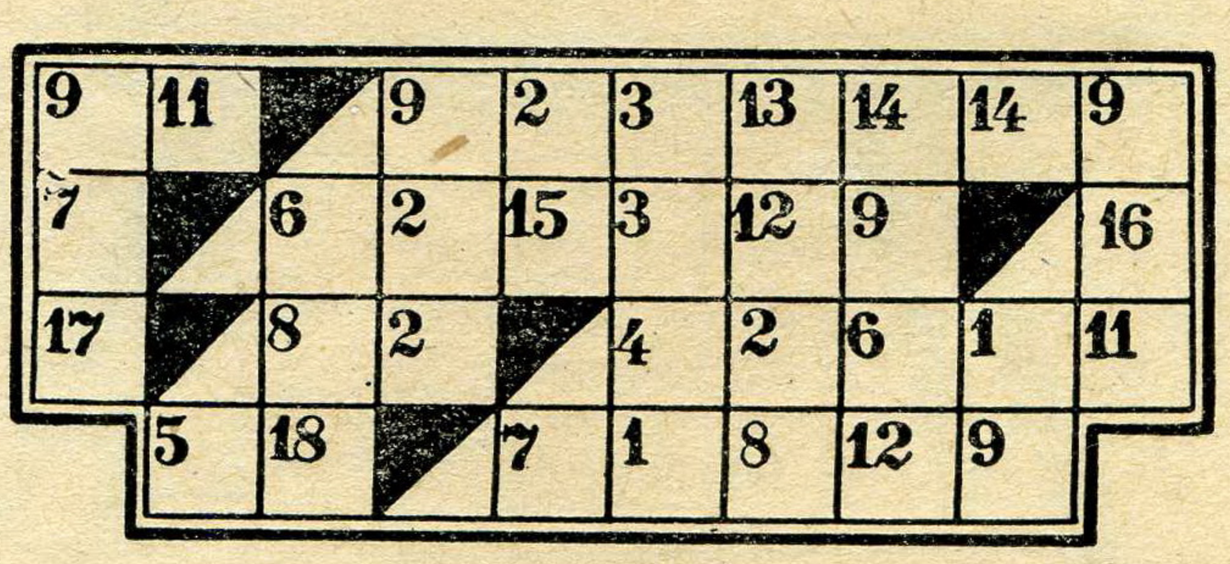

Правільна разгадаўшы значэнні слоў, вы прачытаеце беларускую народную прыказку аб новым жыцці.

I. 6—2—1—8—7—9—2. Краіна, або пэўная мясцовасць, дзе нарадзіўся чалавек.

II. 4—6—2—3—2. Карысная дзейнасць чалавека.

III. 4—2—10—6—11—12—10. Чалавек, гатовы на любы подзвіг у імя сваёй радзімы.

IV. 13—14—6—11—15. Славутая літоўская паэтэса.

V. 8—2—16—17—18. Месца, дзе здабываюцца карысныя выкапні.

VI. 15—5—16—6—2. Прыхільнік другога чалавека.

Крыптаграма № 2. «ПІСЬМЕННІКІ І ІХ ТВОРЫ»

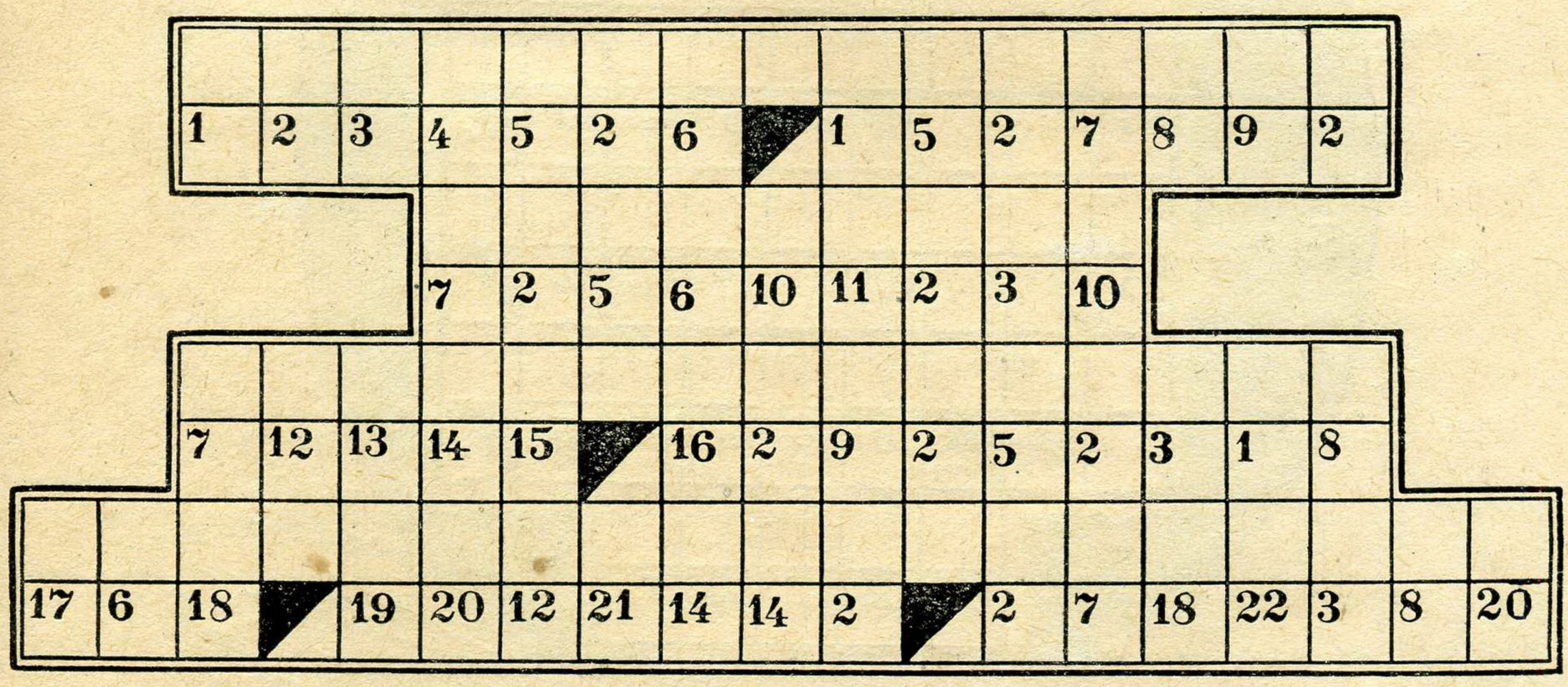

Правільна разгадаўшы значэнні слоў, вы прачытаеце імя і прозвішча вядомага народнага пісьменніка Беларусі і назвы некалькіх буйных яго твораў.

I. 22—2—17—2—9—21—14. Беларускі пісьменнік, аўтар кнігі «Насустрач».

II. 19—6—2—16—2—5—10. Аповесць А. Мусатава.

III. 22—2—20—12—1—8—3. Вядомы беларускі пісьменнік, аўтар рамана «Крыніцы».

IV. 1—2—5—7—13—1. Беларускі празаік, аўтар зборніка «Дзве сасны».

V. 7—5—10—17—18—4—11—15—1—2. Беларускі паэт, аўтар зборніка «Хлеб дружбы».

Крыптаграма № 3

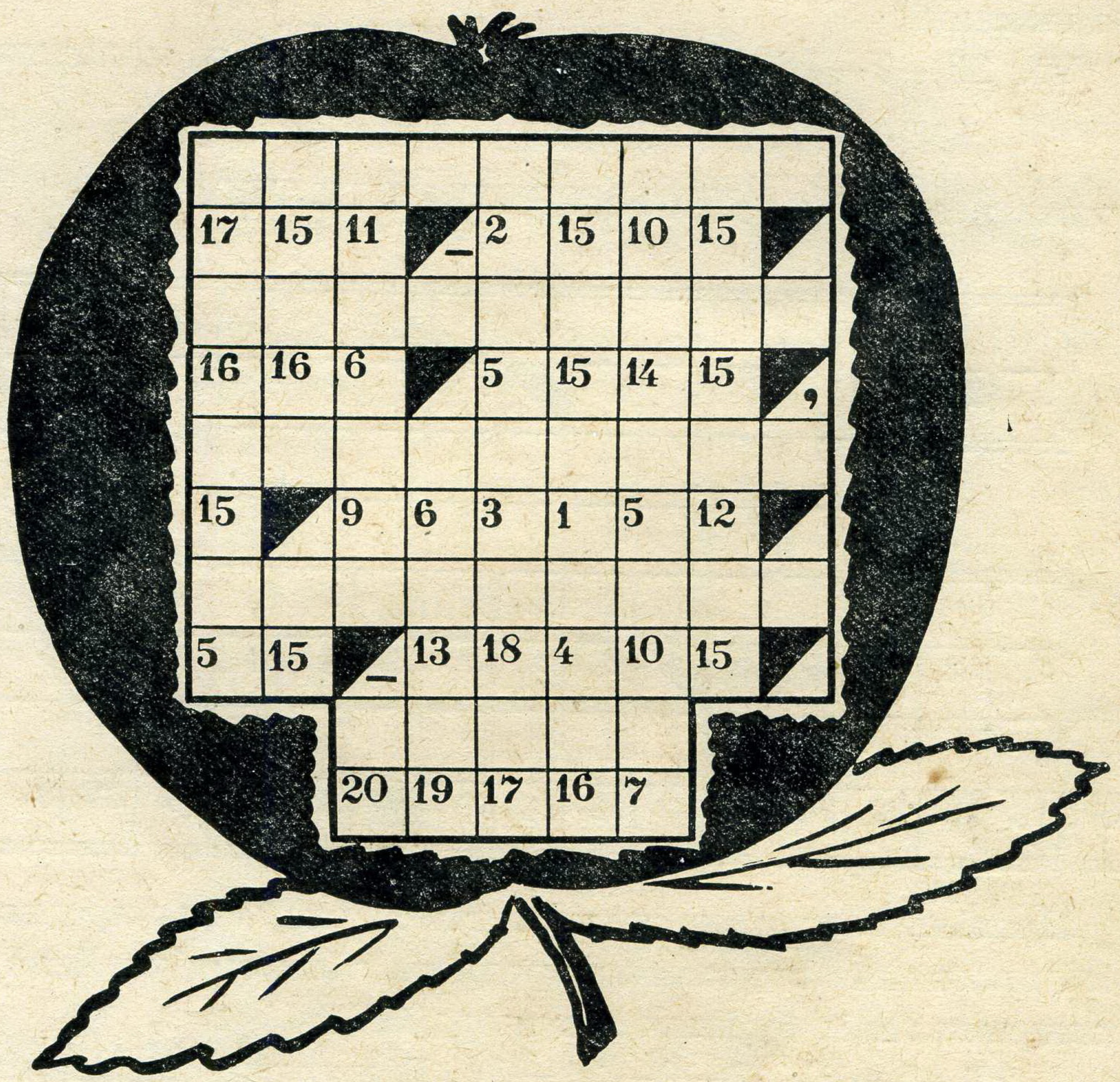

Разгадаўшы крыптаграму, вы прачытаеце прыказку аб садзе.

I. Пладовае дрэва. 1—2—3—4—5—1.

II. Лясны меданос. 11—9—1—10—12—8—7.

III. Злакавая расліна. 13—14—15—5—12—16—15.

IV. Сухая трава. 17—6—5—15.

V. Тканіна з лубяных валокнаў ліпы. 18—15—10—19—20—15.

Крыптаграма № 4. «ПРЫКАЗКА»

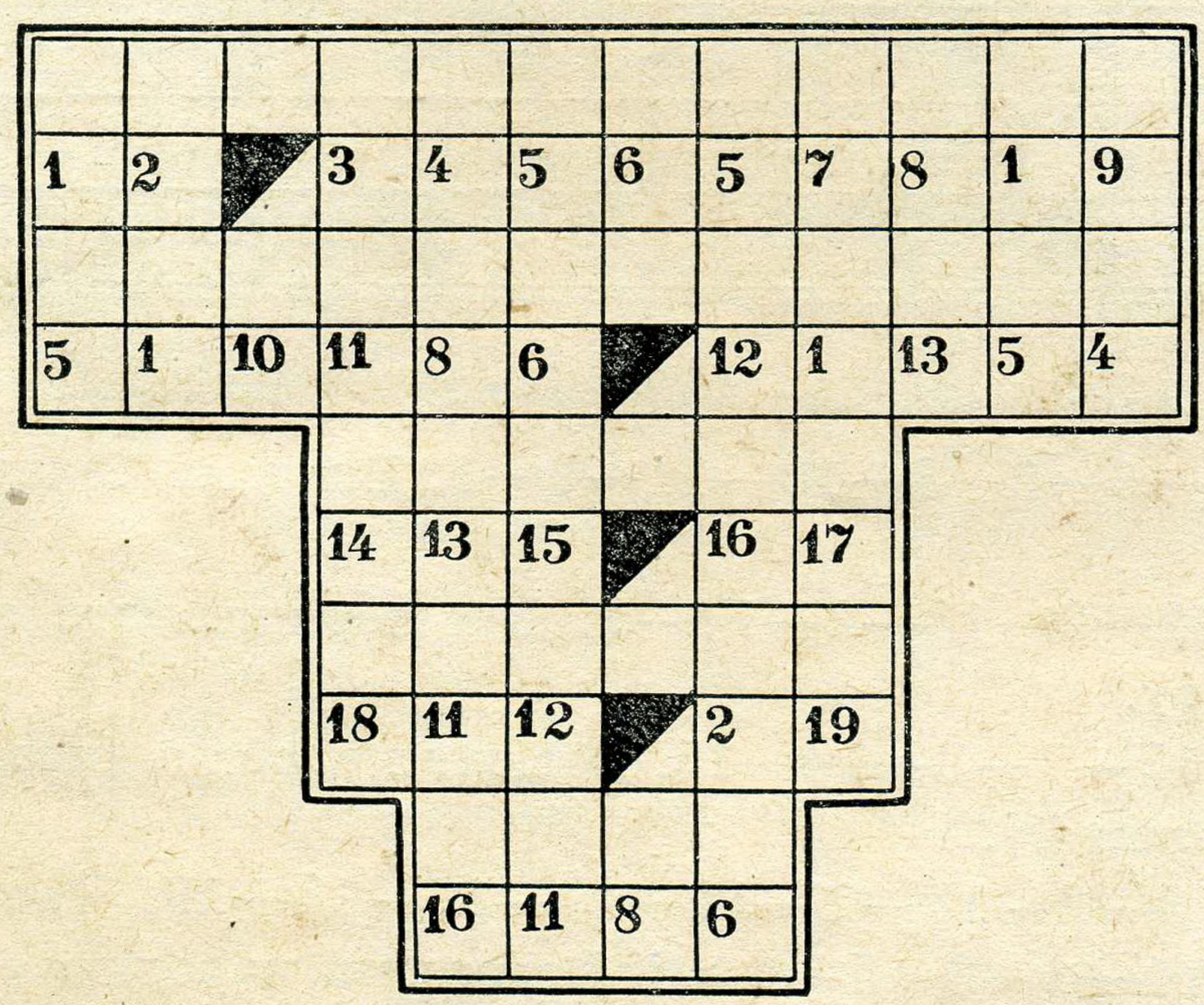

Што за прыказка зашыфравана ў крыптаграме?

I. 5—1—10—11—8—1. Сістэма дакладных ведаў.

II. 18—6—12—1. Пара года.

III. 13—14—3—4—5—15. Марская жывёла.

IV. 16—1—2—19—9. Хімічны элемент.

V. 7—17—12. Рыба.

Крыптаграма № 5

Разгадаўшы крыптаграму, вы прачытаеце радкі з верша Я. Коласа «Байцам-камсамольцам».

2	4	13	7		3	2	13	2	14	7	8	,
15	16	2	5	2	8		6	4	10	1	,	9
4	2	14	2	17	18	19		11	7		16	2
20	2	,	9		16	2	20	2		13	15	12	10	1

I. 8—6—9—3—10—11—9—5. Вядомы беларускі пісьменнік.

II. 12—2—13—2—14—2. Від вершаванага апавядальнага твору.

III. 17—7—3—10—16. Дзеючая асоба з аповесці З. Бядулі «Салавей».

IV. 3—2—13—2—14—10—17—18—19. Часопіс.

V. 15—4—2—5—6—2. Беларускі народны танец.

VI. 20—2—20—6—10—1. Аўтар аповесці аб прыгодах піянераў «Белы камень».

Крыптаграма № 6. «ЗАГАДКА»

Паспрабуйце даведацца, якая загадка зашыфравана тут, і адгадайце яе.

I. 5—3—4—2—1. Пладовае дрэва.

II. 6—7—3—8—9—1. Караняплод.

III. 6—10—11—4—3—12—13. Вялікі пераўтвараль-нік прыроды.

15	21	14	12	17	18		5	3	4	2	8	1		24	
11	12	3	9	7	13	12	6		8	1	14	4	2	8	4
,	19	22	7		24	8	4	16	10	17	18	,	22	7	23
	20	15	1	8	1	17	18		6	4	16	10	17	18	

IV. 14—12—6—1—15—1—16—17—18. Дэкаратыўны меданос.

V. 15—1—20—4—19. Расліна з сямейства складанакветных.

VI. 15—21—22—7—8. Адтуліна ў вуллі.

VII. 6—1—23. Месяц года.

VIII. 8—1—3—7—24—13—10—8. Сельскагаспадарчы будынак.

Крыптаграма № 7

Правільна разгадаўшы крыптаграму, вы прачытаеце радкі з вядомай байкі І. Крылова.

I. 1—2—3—4—5—6. Узаемаадносіны паміж сябрамі.

II. 7—6—8—9—7—10—11—12. Супольнасць людзей адной і той жа спецыяльнасці, аднаго віду заняткаў.

III. 13—6—14—8—15—16—6—12. Славуты партызанскі камандзір.

IV. 17—18—2. Адсутнасць вайны.

V. 19—6—14—20—6—1—6—2—8—18—21—6—14 22—23. Клапатлівыя адносіны да вядзення гаспадаркі.

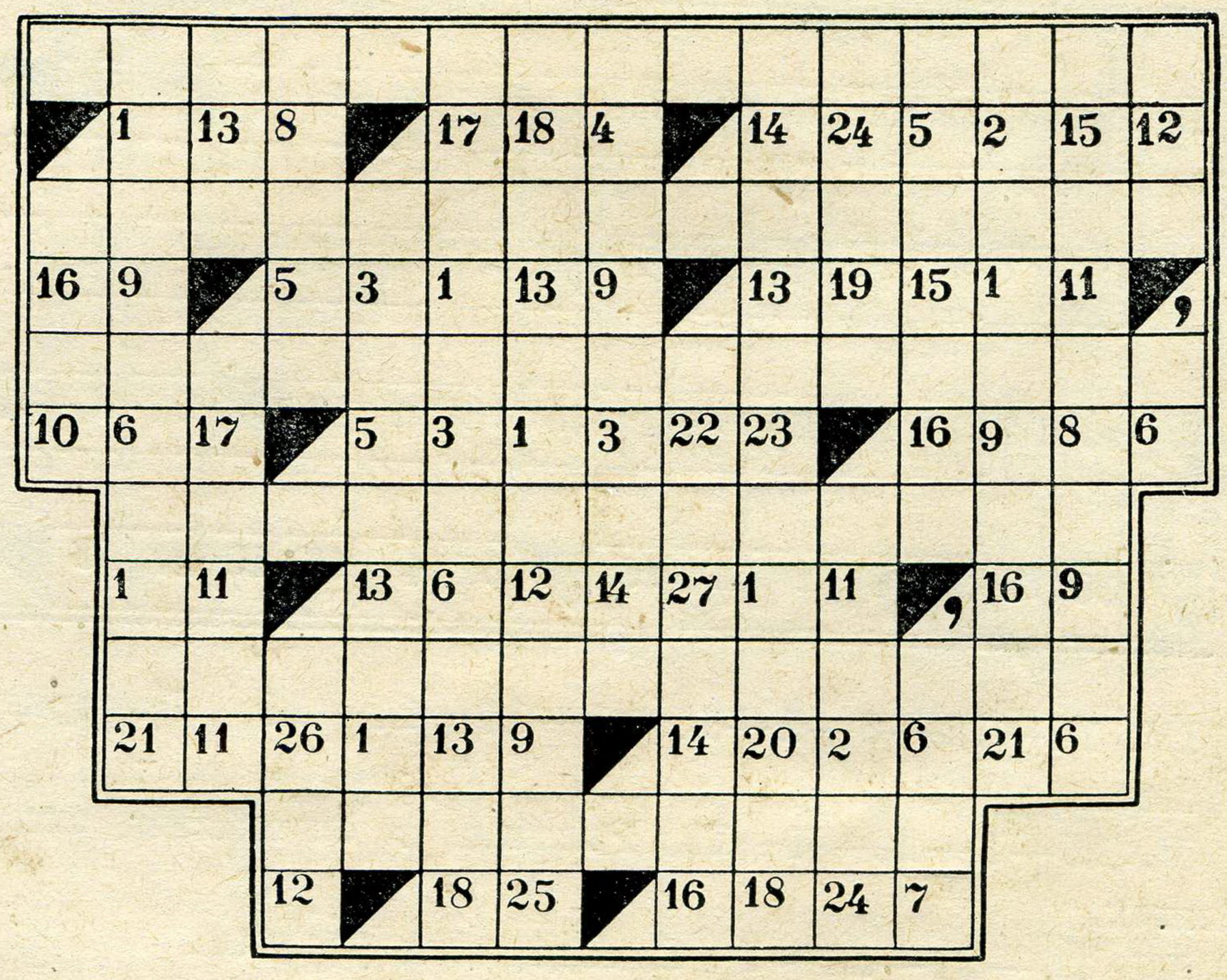

VI. 16—24—25—6—26. Беларускі паэт, аўтар зборніка «Маё пакаленне».

VII. 8—27—14. Доля, жыццёвы шлях.

РАЗДЗЕЛ IV

РЭБУСЫ

Рэбус, як і крыптаграма, з'яўляецца адным з відаў шыфраванага пісьма. Але ў адрозненне ад крыптаграмы, словы ў рэбусе зашыфроўваюцца не толькі лічбамі, а і літарамі, ізабражэннямі розных прадметаў, людзей, жывёл і іншымі малюнкамі.

Для таго каб разгадаць рэбус, трэба знайсці адпаведную назву малюнкаў, напісаць іх без усякіх інтэрвалаў, а затым падзяліць на словы і знайсці патрэбны тэкст.

Апрача гэтага, трэба ведаць некаторыя агульнапрынятыя правілы па разгадванню рэбусаў. Напрыклад, калі прадмет намаляваны ў перавернутым выглядзе, гэта значыць, што слова, якое абазначае назву прадмета, трэба таксама чытаць наадварот (мак — кам). Калі перад малюнкам стаіць коска, то трэба адкінуць пачатковую літару назвы прадмета; дзве коскі — дзве літары і г. д. Калі ж коскі стаяць пасля малюнка, то адкідваюцца літары ў канцы слова.

Калі над ізабражэннем прадмета стаяць лічбы, то гэта гаворыць за тое, што літары, якія ўваходзяць у назву прадмета, трэба чытаць у парадку, указаным лічбамі.

Апрача гэтых правіл, ёсць яшчэ і шмат іншых. З імі вы пазнаёміцеся, калі будзеце рэгулярна і ўдумліва займацца разгадваннем рэбусаў.

Рэбус № 1

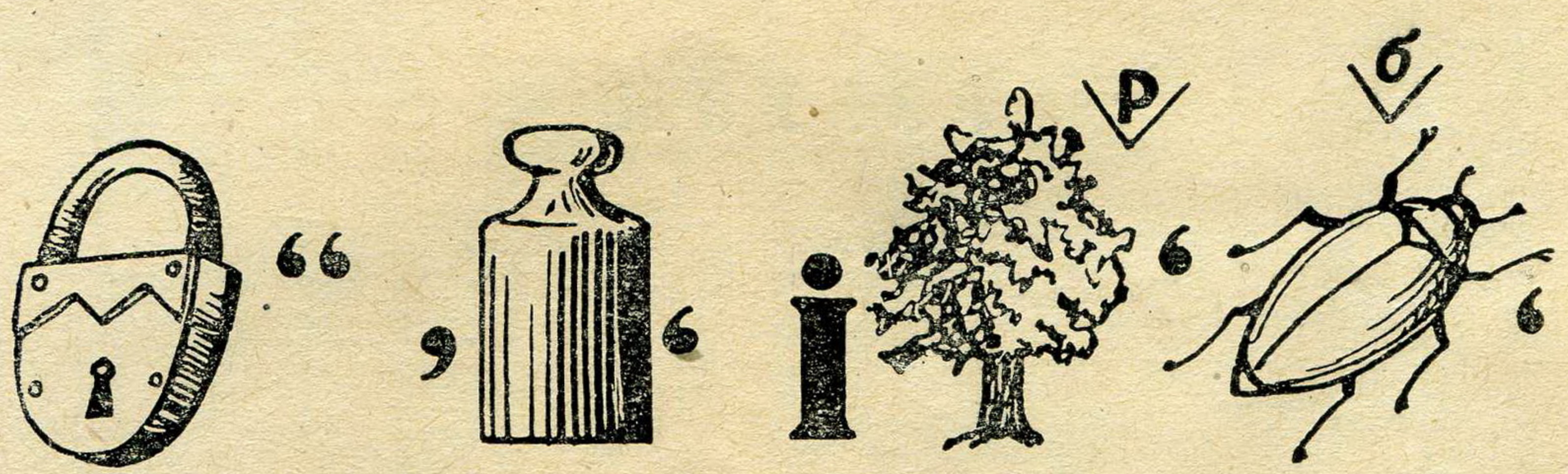

Разгадаўшы гэты рэбус, вы прачытаеце лозунг, блізкі працоўным усяго свету.

Рэбус № 2

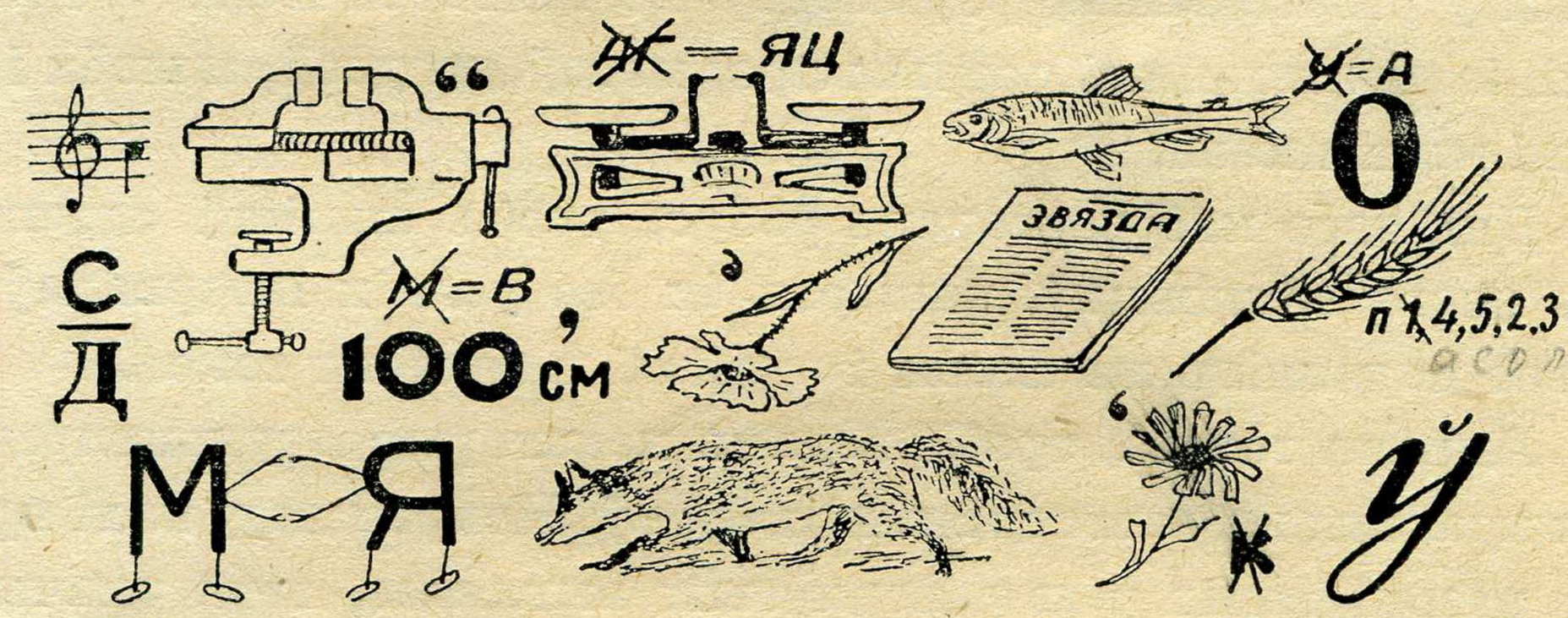

Правільна разгадаўшы рэбус, вы прачытаеце словы аб штучным спадарожніку зямлі.

Рэбус № 3

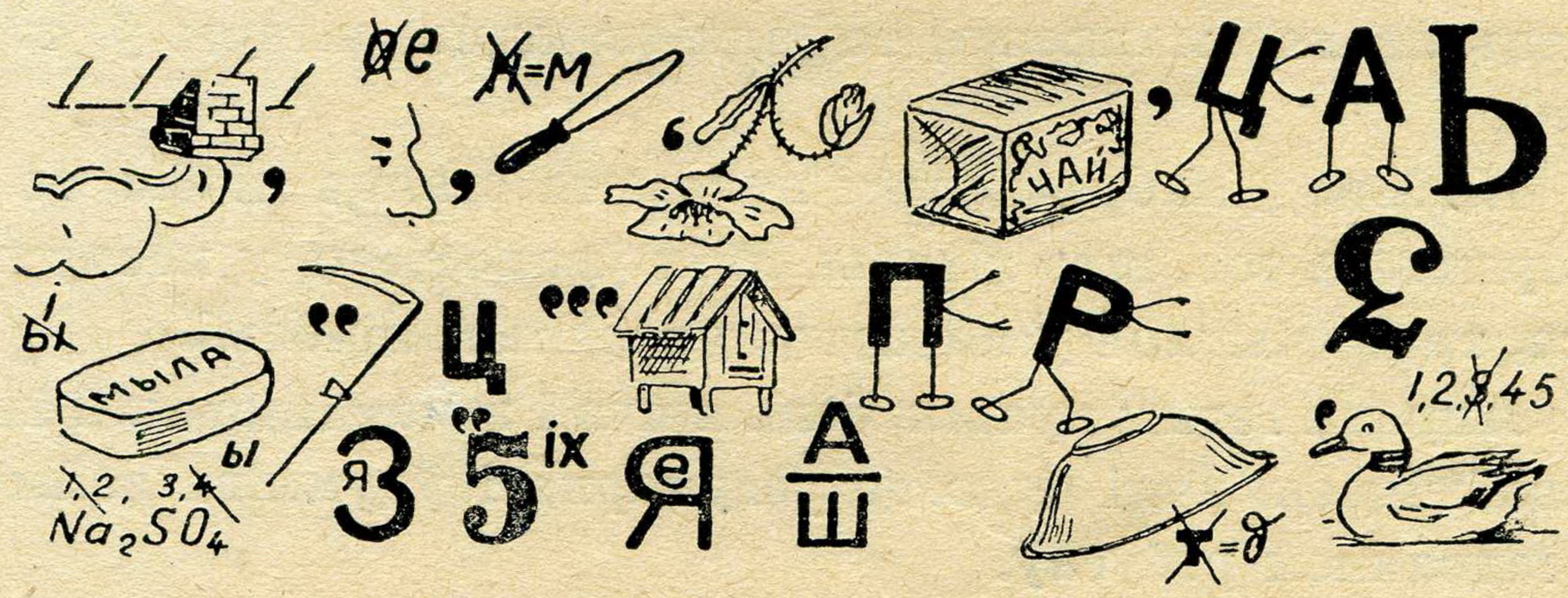

Рэбус № 4

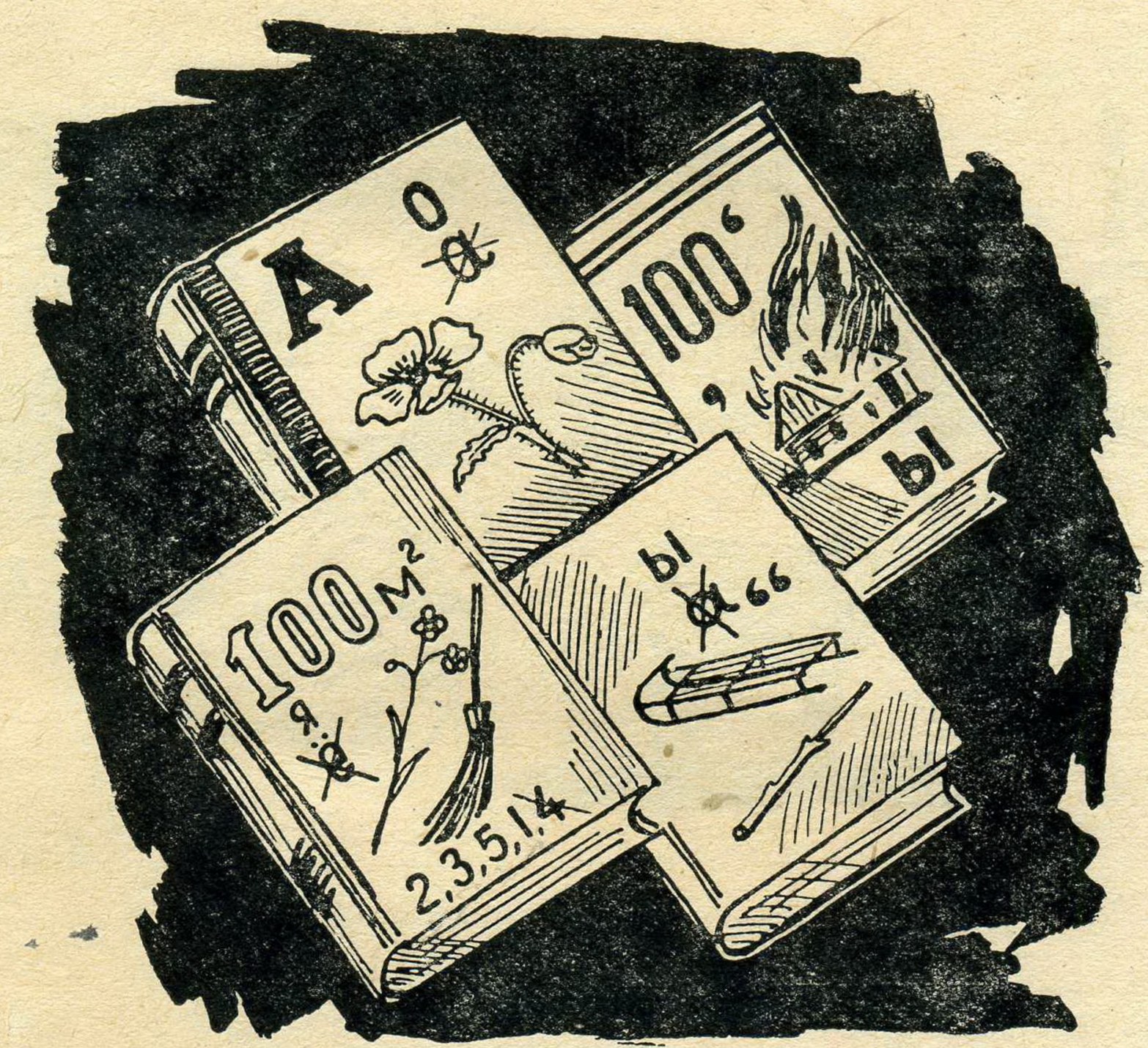

Прачытайце назвы гэтых кніг.

Рэбус № 5

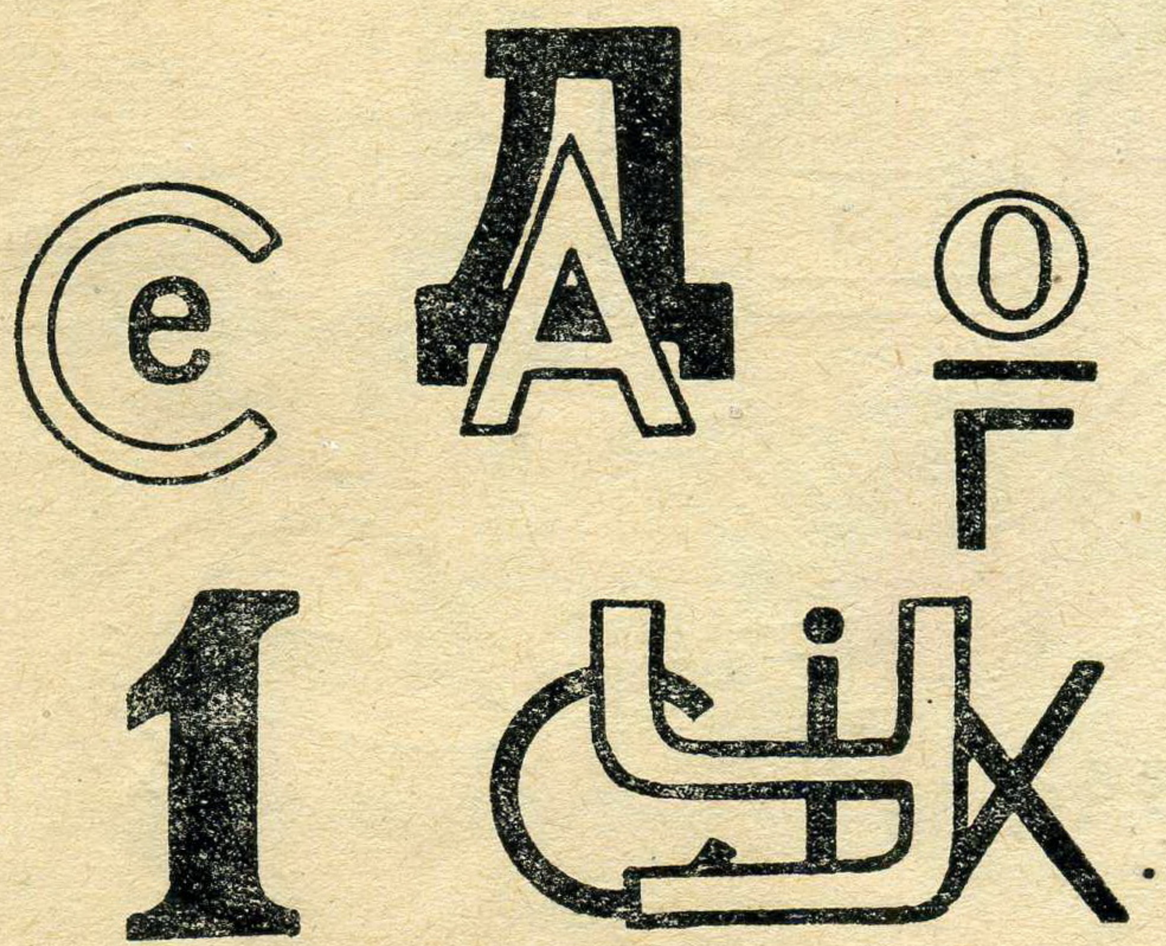

Рэбус № 6

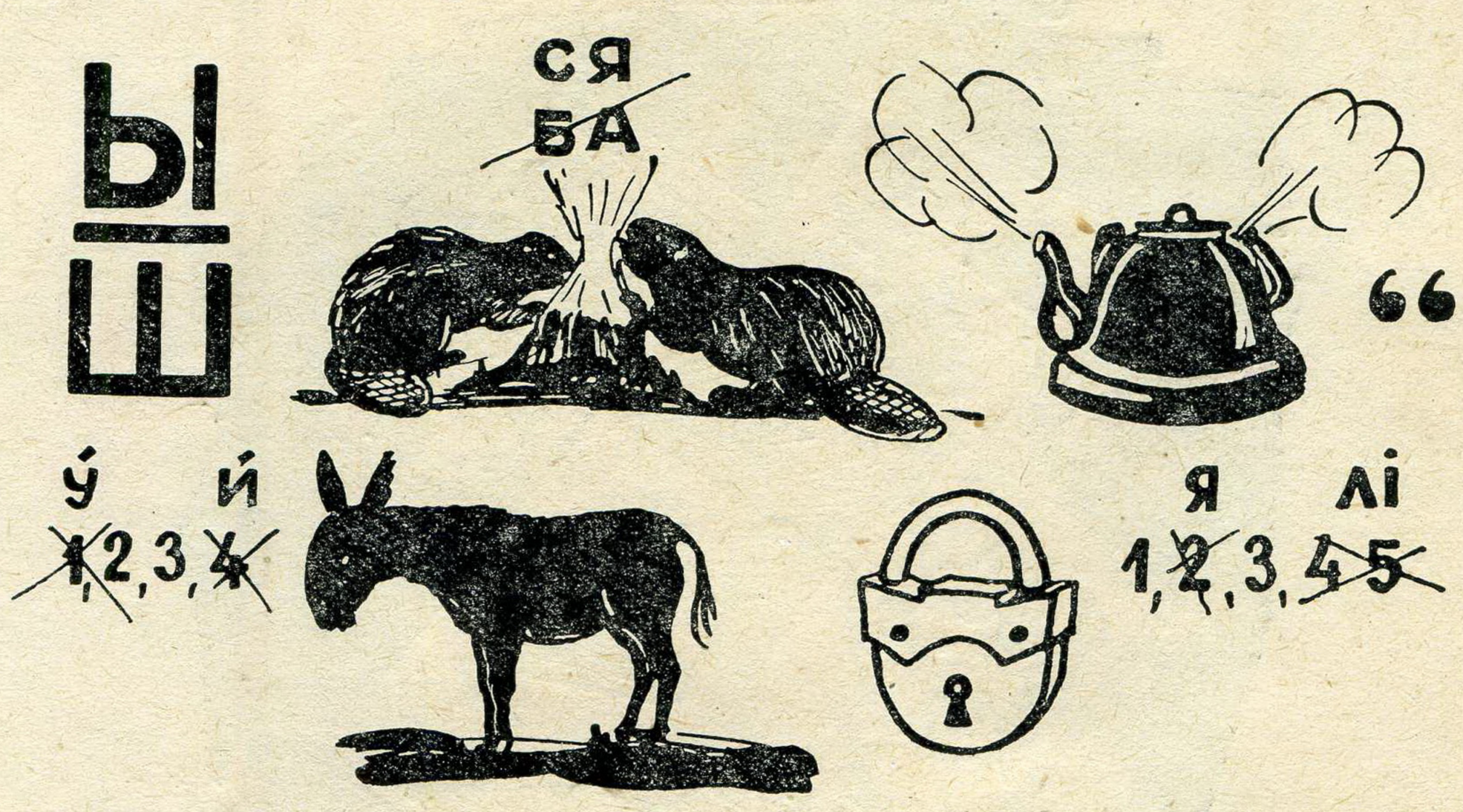

Рэбус № 7

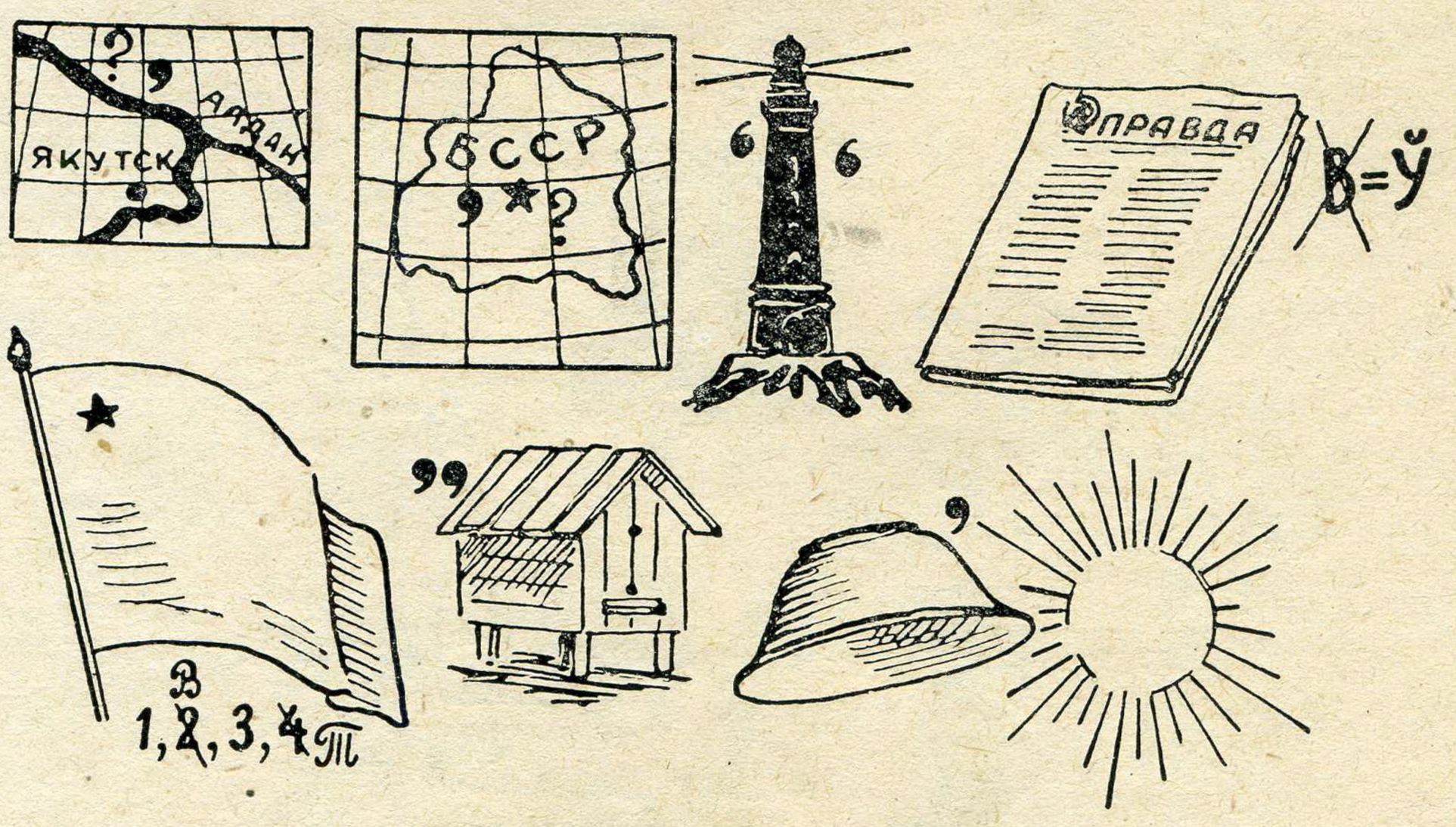

Рэбус № 8

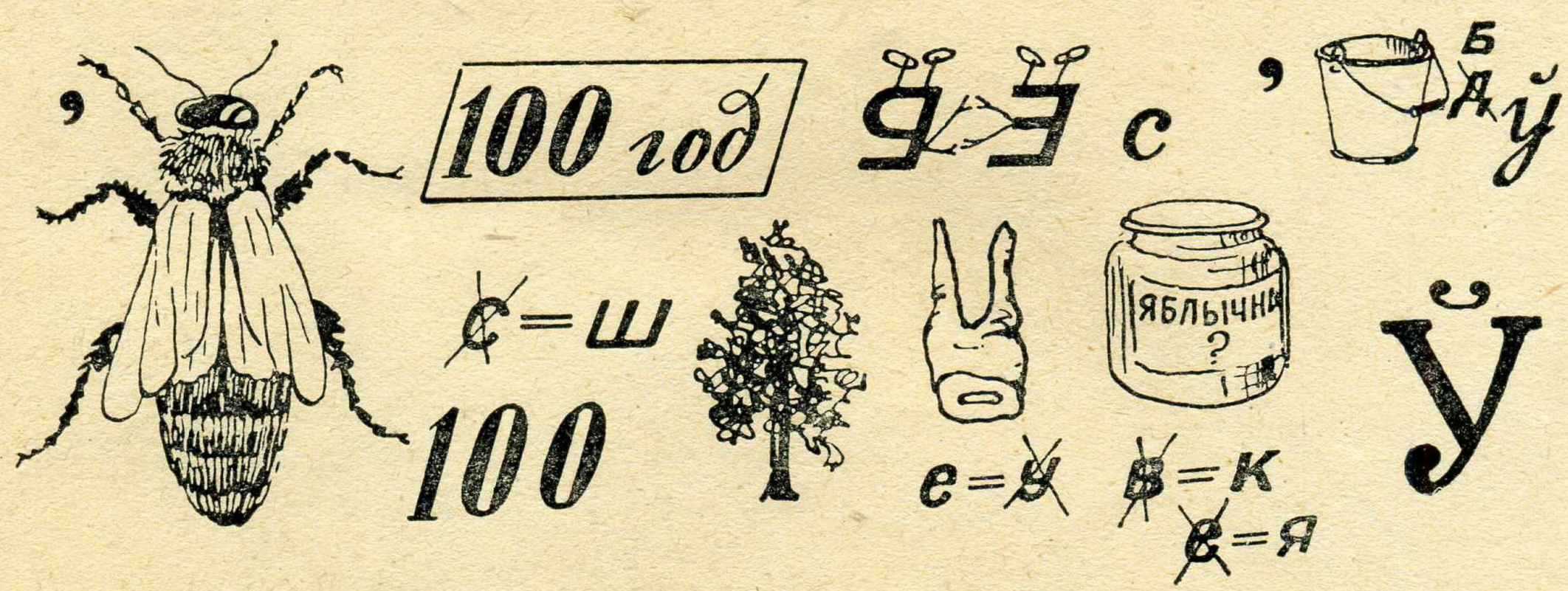

Рэбус № 9

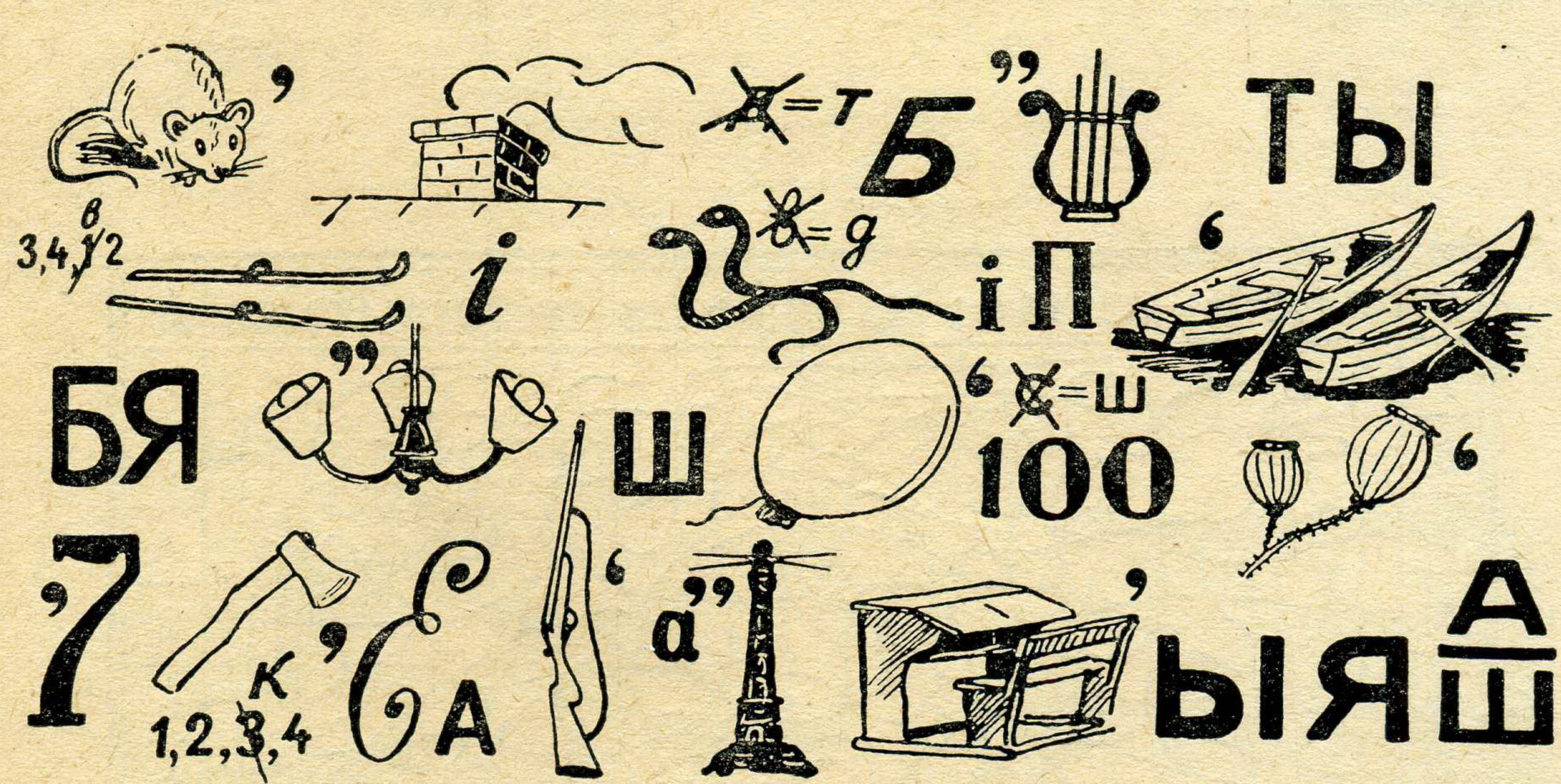

Разгадаўшы рэбус, вы прачытаеце радкі з паэмы Я. Коласа «Адплата».

РАЗДЗЕЛ V

Ад лічбы да літары

1. Знайдзіце спосаб прачытаць народную загадку і адгадайце яе.

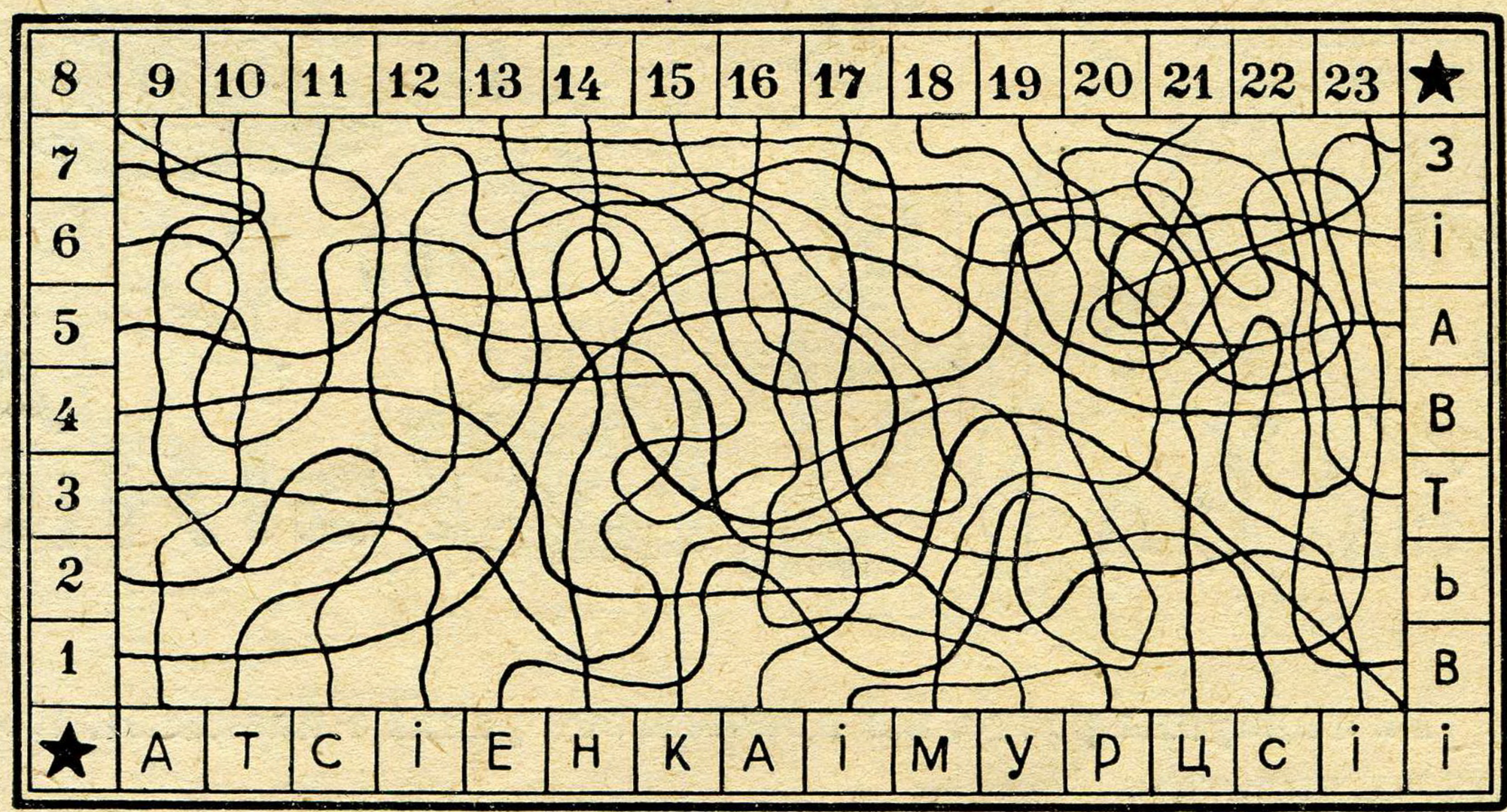

2. Аб якім пісьменніку і якіх яго творах ідзе гутарка?

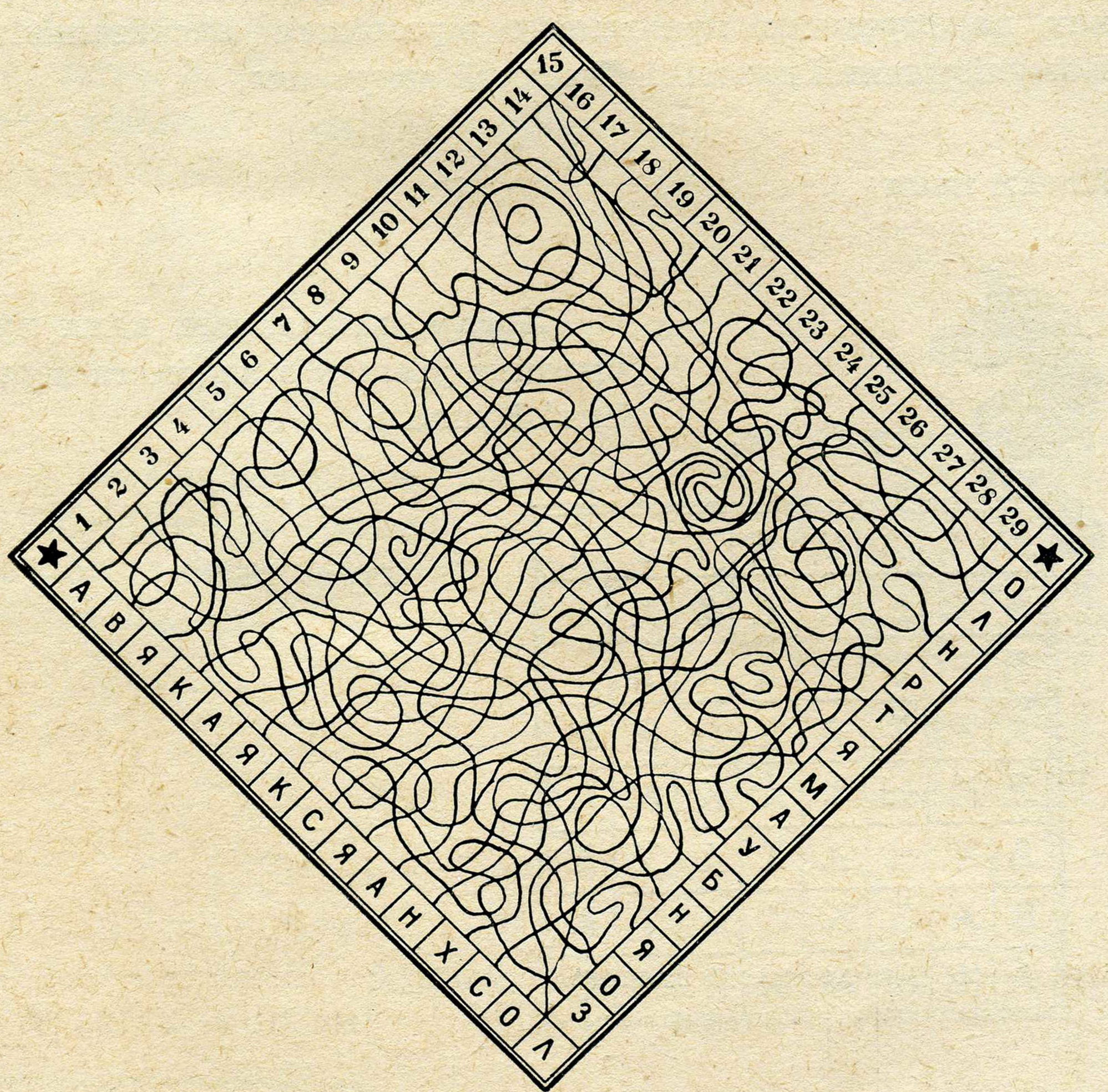

6 слоў

У свабодныя клеткі квадрата па гарызанталі ўпішыце словы, значэнні якіх прыведзены ніжэй:

1. Народны паэт Беларусі.
2. Музычны твор.
3. Сталіца саюзнай рэспублікі.
4. Пладовае дрэва.
5. Нябеснае свяціла.

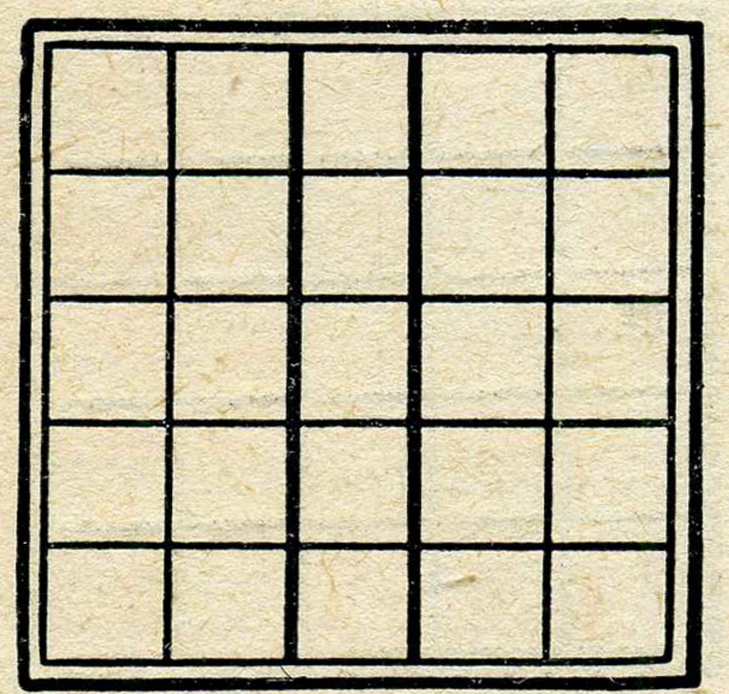

Калі вы правільна гэта зробіце, то ў выдзеленых клетках па вертыкалі прачытаеце прозвішча заснавальніка Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы.

Ходам каня

Ходам шахматнага каня прачытайце ўрывак з вядомага верша Янкі Купалы.

Б[1]	І	А	Ц	Л	Т	З	І
А	С	Е	К	Д	В	А	О
Я	Р	С	Г	А	Л	Л	І
А	Р	Т	А	З	Э	Р	Р
Я	К	Ы	Ў	А	К	М	А
А	Ч	Н	А	Т	А	У	А
В	А	З	К	Г	Ь	Т	А
А	Ж	Ы	М	Ы	Я	К	С

«Магічныя» квадраты

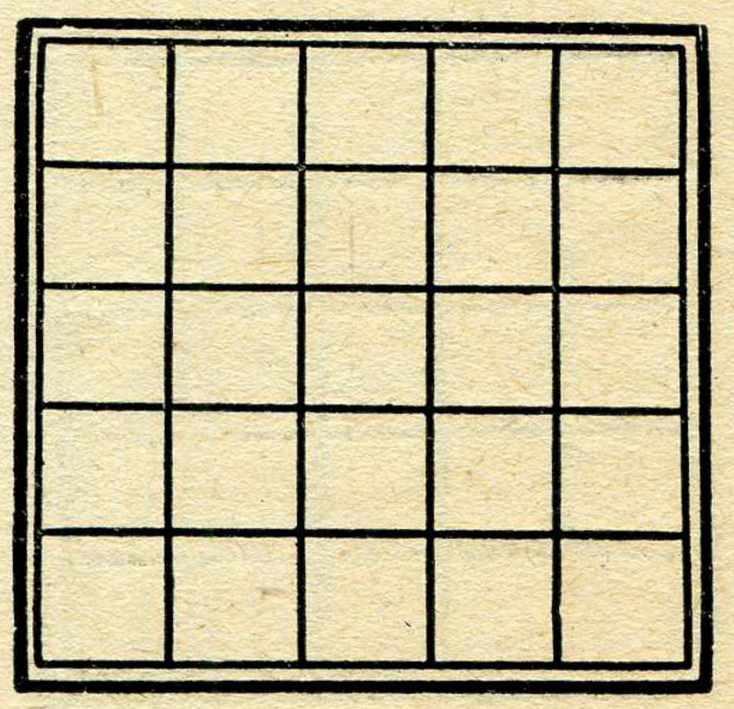

1. Пяць слоў

Паспрабуйце ў клетках квадрата расставіць літары так, каб па гарызанталі і вертыкалі можна было прачытаць словы наступнага значэння:

1. Верхавіна сцябла капусты. 2. Горад на беразе Чорнага мора. 3. Паўкустарнік, які дае многа нектару. 4. Гатунак яблыкаў. 5. Доўгія і вузкія санкі.

2. Запоўніце клеткі

У свабодныя клеткі квадрата (па гарызанталі) упішыце літары, каб можна было прачытаць словы пэўнага значэння.

А		А		А
А		А		А
А		А		А
А		А		А
А		А		А

3. Тры словы

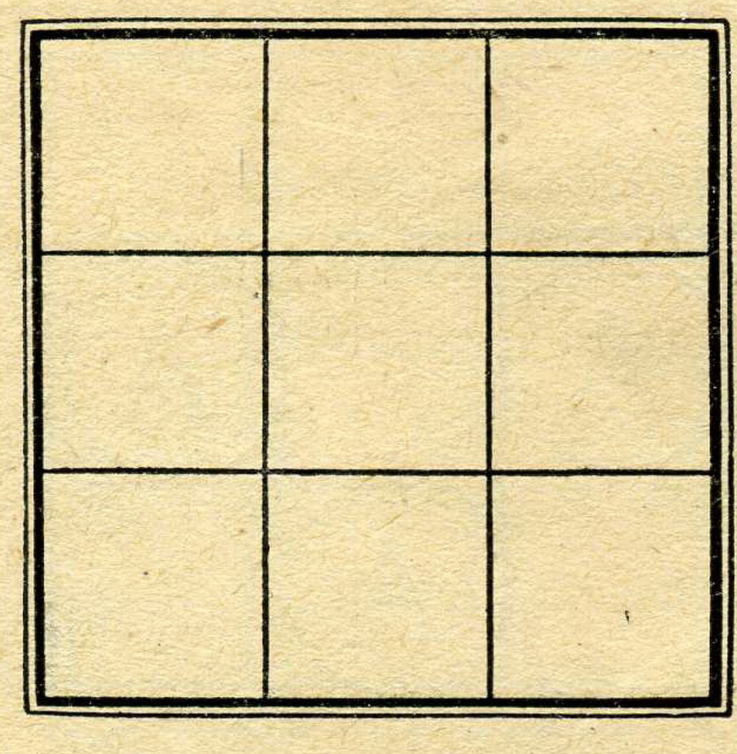

У клеткі квадрата ўпішыце словы наступнага значэння:

1. Адрэзак часу.
2. Членістаногая жывёла.
3. Прыток Волгі.

Калі зробіце гэта правільна, то і па вертыкалі прачытаеце гэтыя ж словы.

4. Чатыры словы

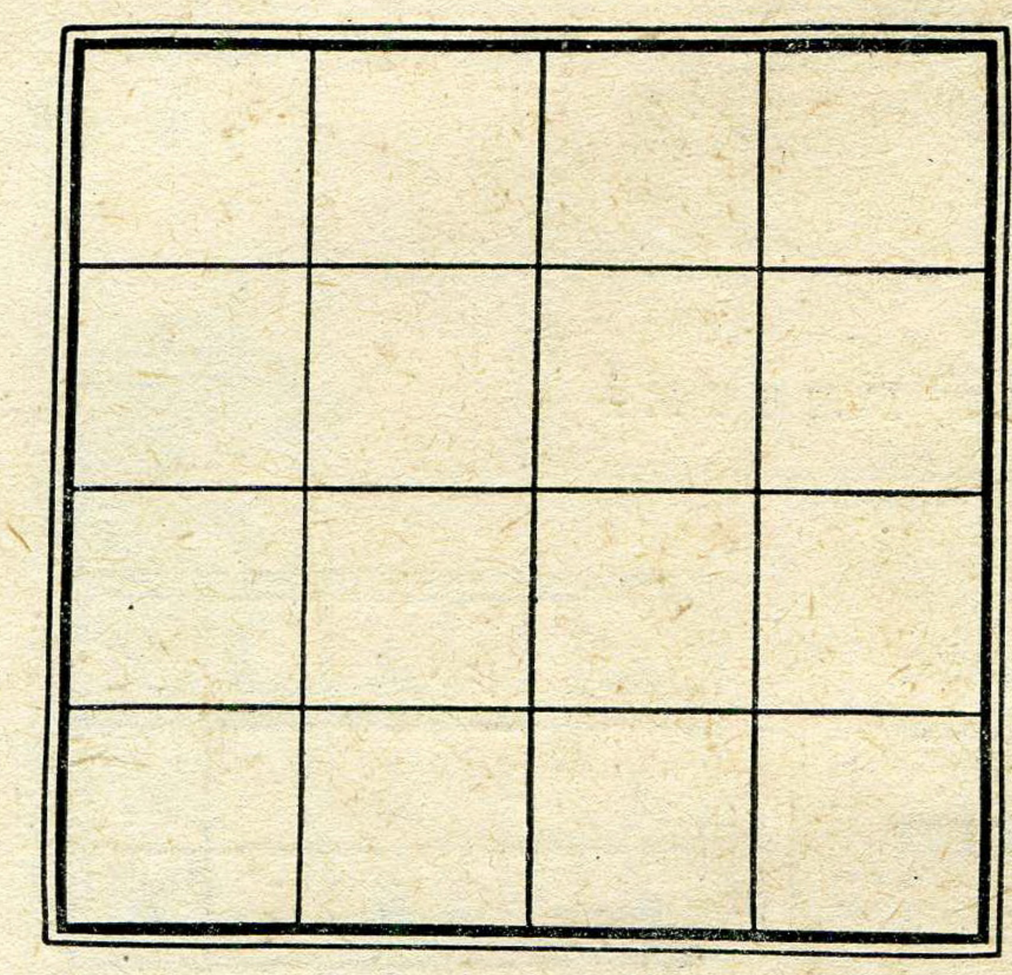

Адгадаўшы значэнні слоў, прыведзеных ніжэй, упішыце іх у клеткі квадрата. Калі вы гэта зробіце правільна, то і па вертыкалі ў вас атрымаюцца словы таго ж значэння.

1. Вядомы беларускі паэт.
2. Драпежная птушка.
3. Графічнае ізабражэнне музычнага гуку.
4. Пакой для заняткаў у школе.

5. Пяць «А»

У свабодныя клеткі квадрата ўстаўце літары так, каб па гарызанталі і вертыкалі можна было прачытаць словы аднаго і таго ж значэння.

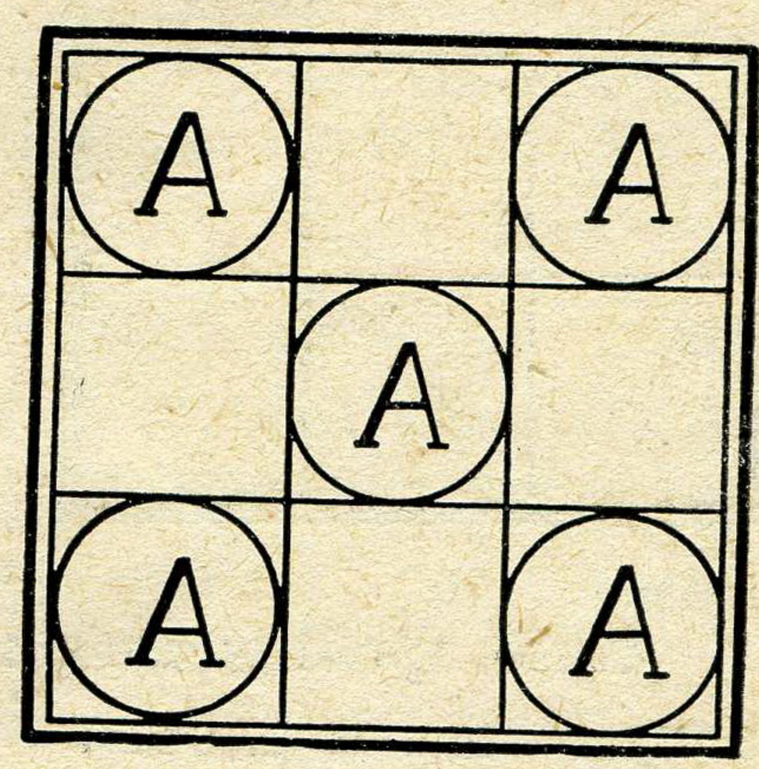

Па кругу

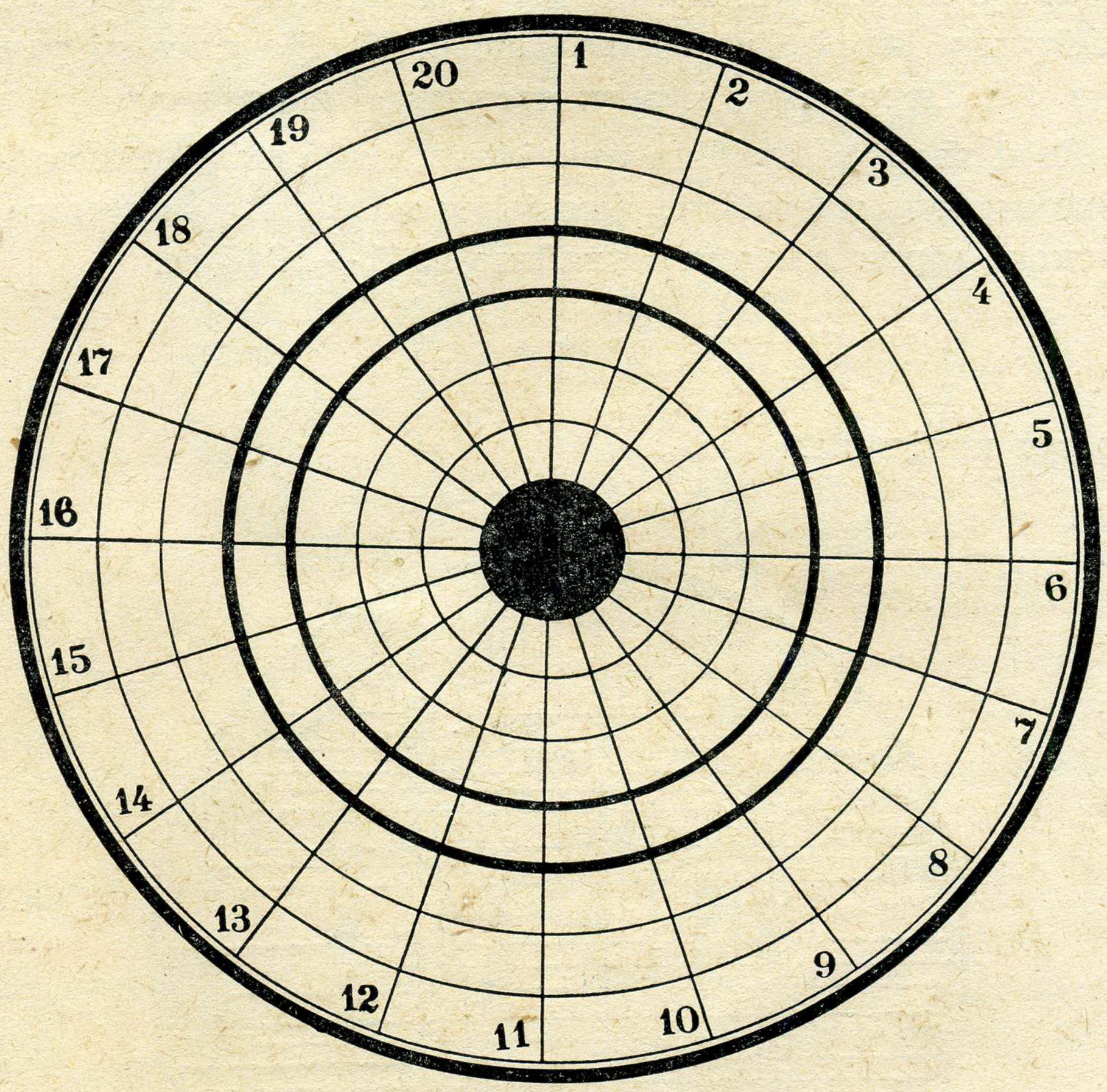

У кожным сектары круга па вертыкалі да цэнтра ўстаўце словы наступнага значэння.

1. Аптычная прылада. 2. Раздзел матэматыкі. 3. Дзеючая асоба з кінафільма «Салдат Іван Броўкін». 4. Від агнястрэльнай зброі. 5. Горад. 6. Хвароба вачэй. 7. Вядомая карціна савецкага мастака М. Б. Грэкава. 8. Вялікі амерыканскі пісьменнік-рэаліст. 9. Член падпольнай камсамольскай арганізацыі ст. Обаль. 10. Адзін з абаронцаў Брэсцкай крэпасці. 11. Месяц года. 12. Месца для артылерыйскіх стрэльбішчаў. 13. Вядомы артыст савецкага кіно. 14. Месца для

спартыўных спаборніцтваў. 15. Тройчы Герой Савецкага Саюза. 16. Нацыянальны сход у Францыі. 17. Герой-піянер. 18. Лётчык, Герой Савецкага Саюза. 19. Марское ці рачное судна. 20. Перапынак паміж дзеяннямі спектакля.

Калі вы гэта зробіце правільна, то ў выдзеленым кругу прачытаеце прозвішча, імя і імя па бацьку вядомага беларускага героя Айчыннай вайны 1941—1945 гг.

Што тут напісана?

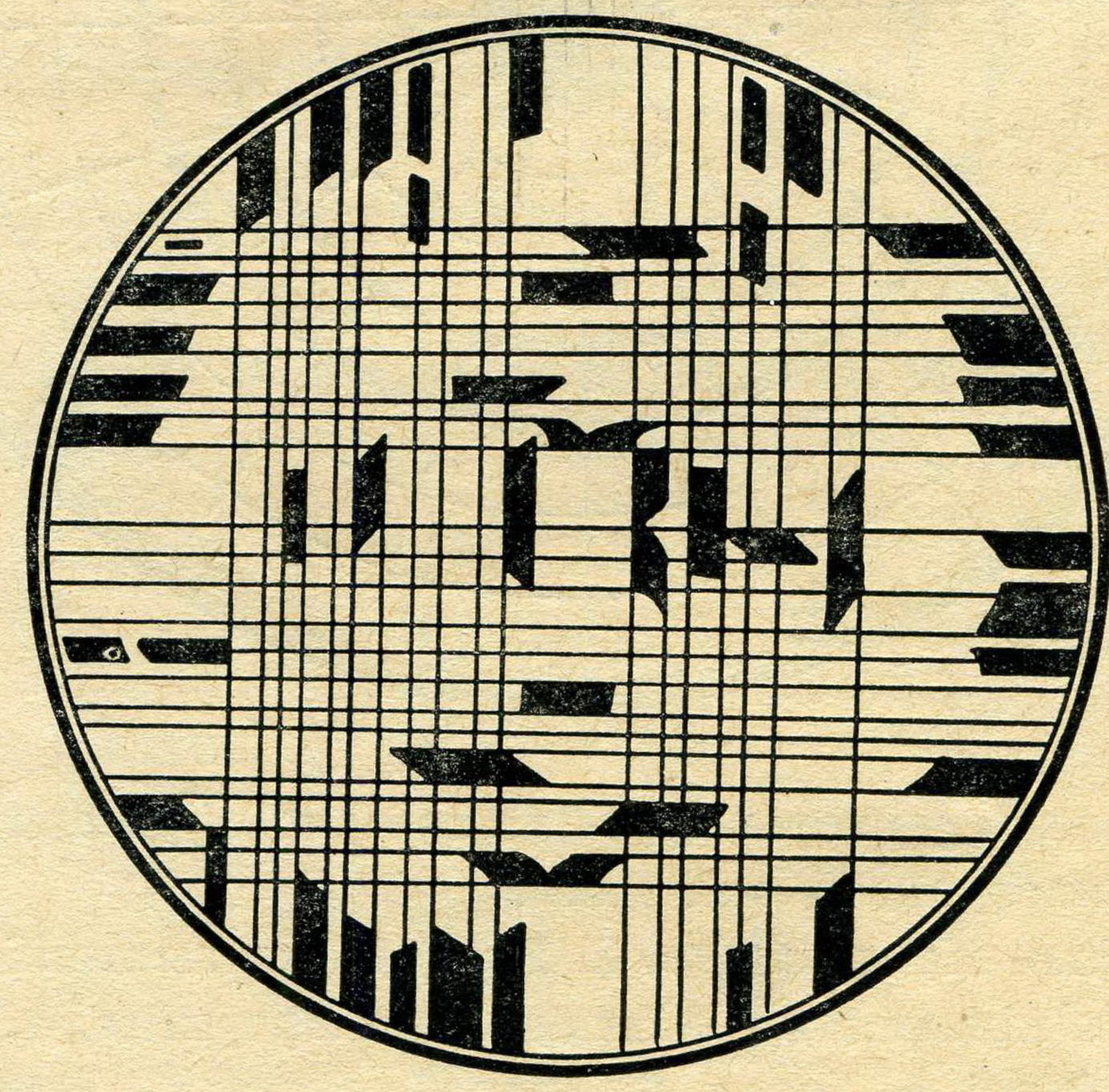

1. Тут зашыфравана выказванне вялікага пралетарскага пісьменніка М. Горкага.

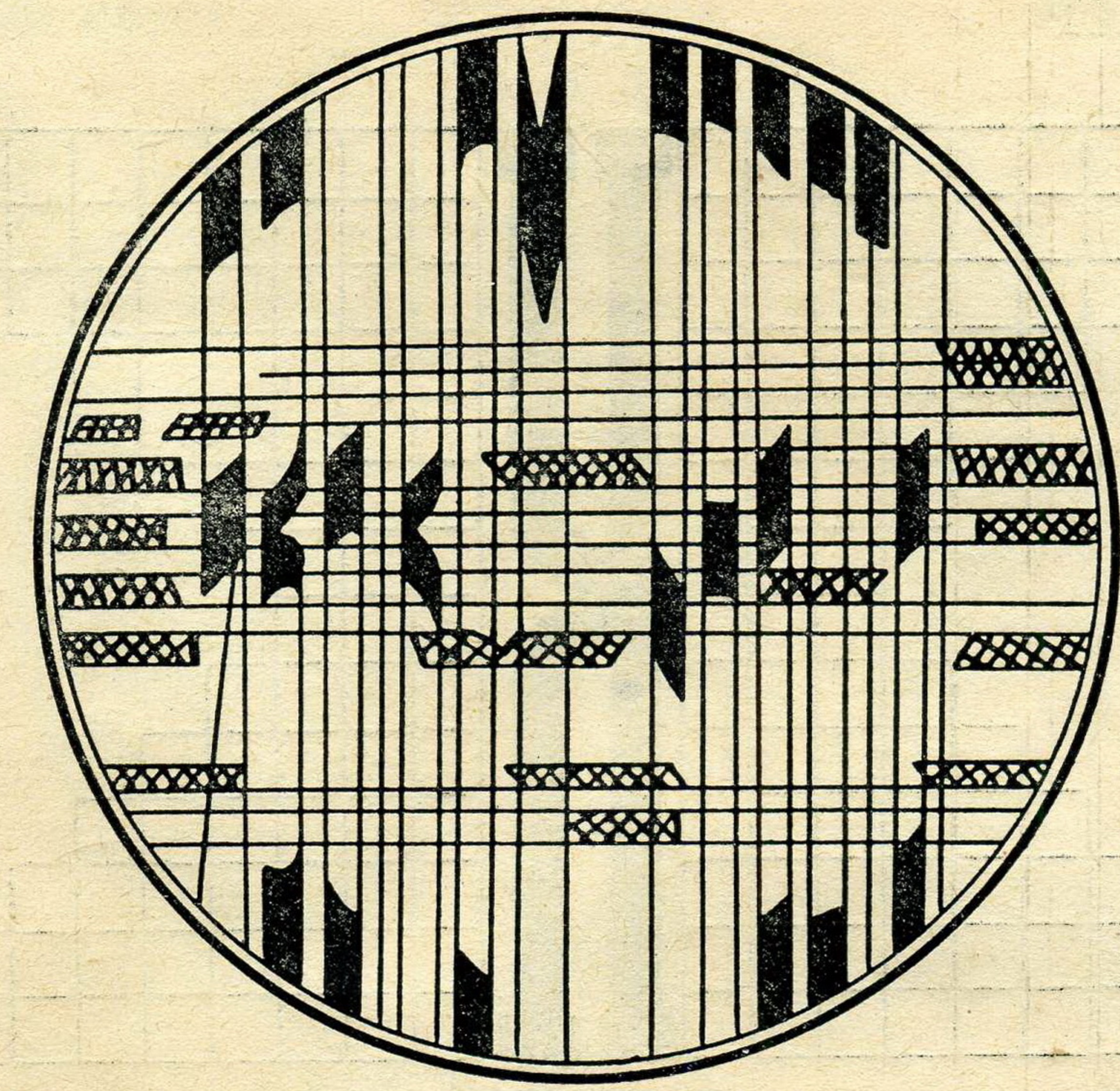

2. А тут — вядомая беларуская народная прыказка.

Па дыяганалі

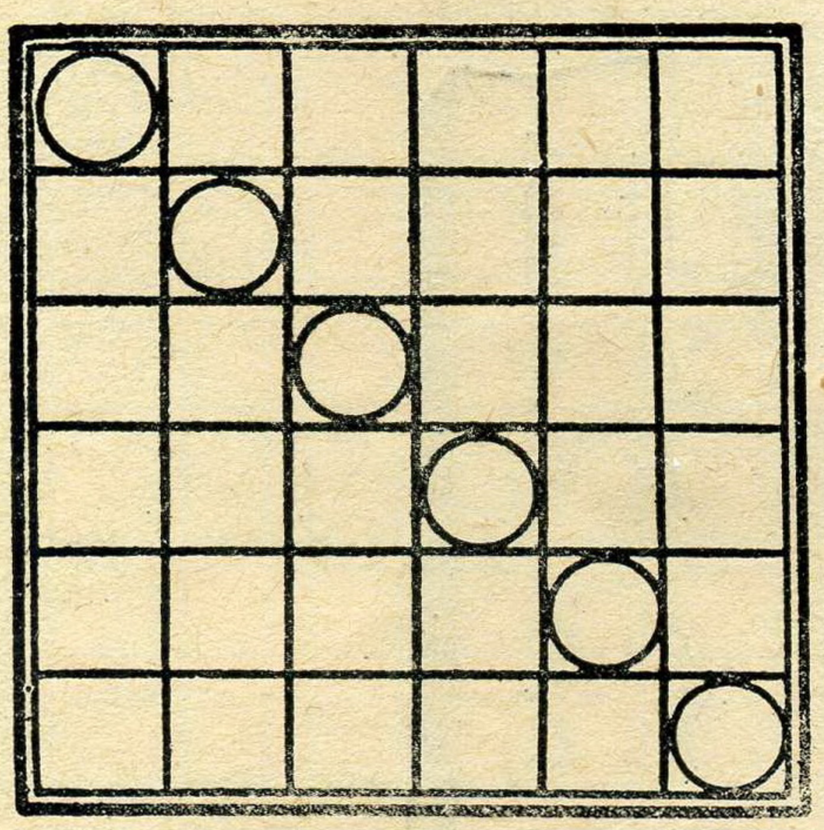

У клеткі квадрата па гарызанталі ўпішыце словы наступнага значэння:

1. Персанаж з паэмы Я. Коласа «Сымон-музыка». 2. Паэма Я. Купалы. 3. Вядомы рускі пісьменнік. 4. Невялікі апавядальны верш. 5. Вядомы беларускі пісьменнік. 6. Аповесць Я. Коласа.

Калі вы гэта зробіце правільна, то ў кружках прачытаеце прозвішча народнага паэта Беларусі.

Гарады СССР

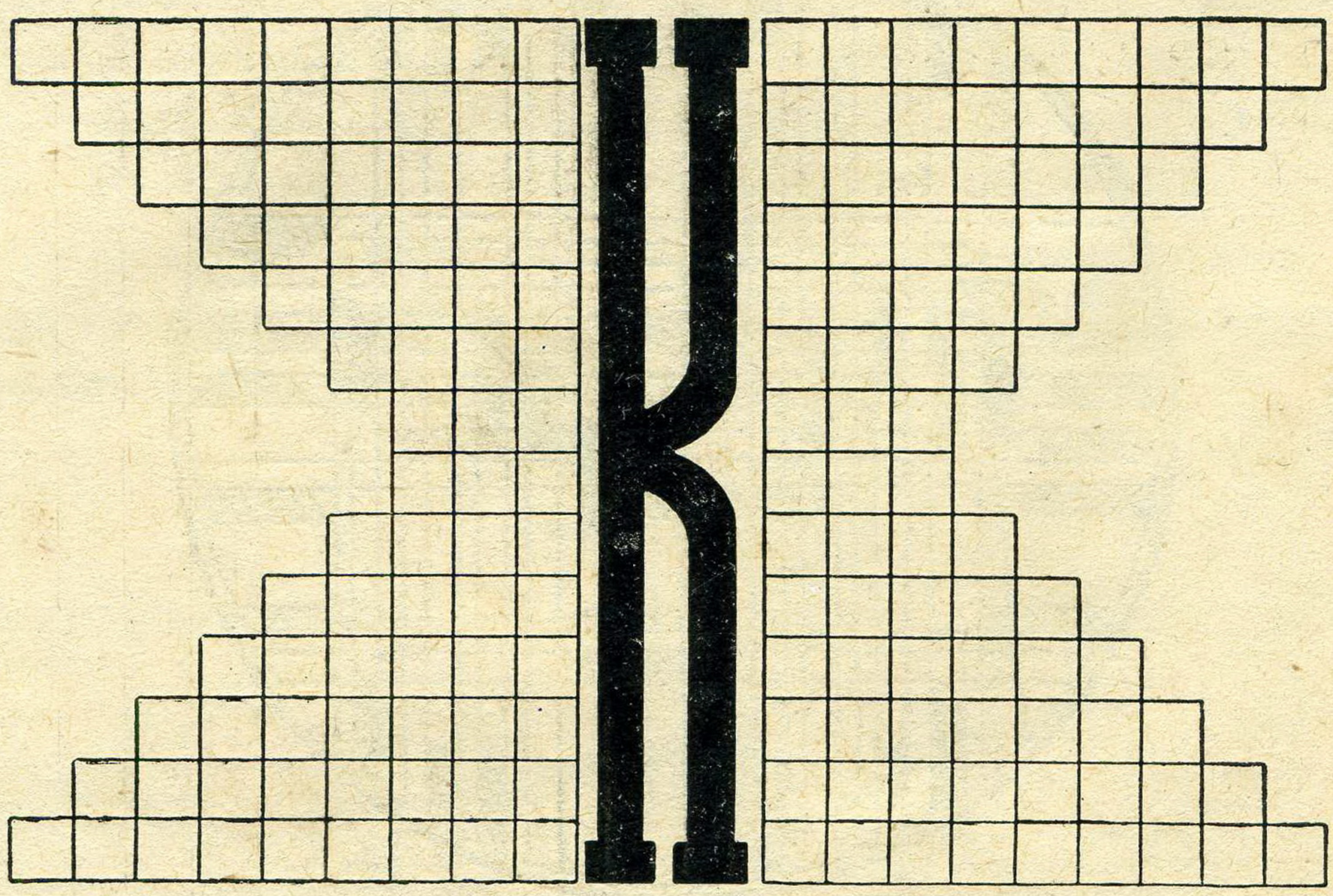

Упішыце ў гэтыя клеткі назвы гарадоў СССР, каб кожная з іх у левым слупку канчалася літарай К, а ў правым слупку пачыналася з гэтай жа літары.

На якой мове напісана?

Сумясціце кругі

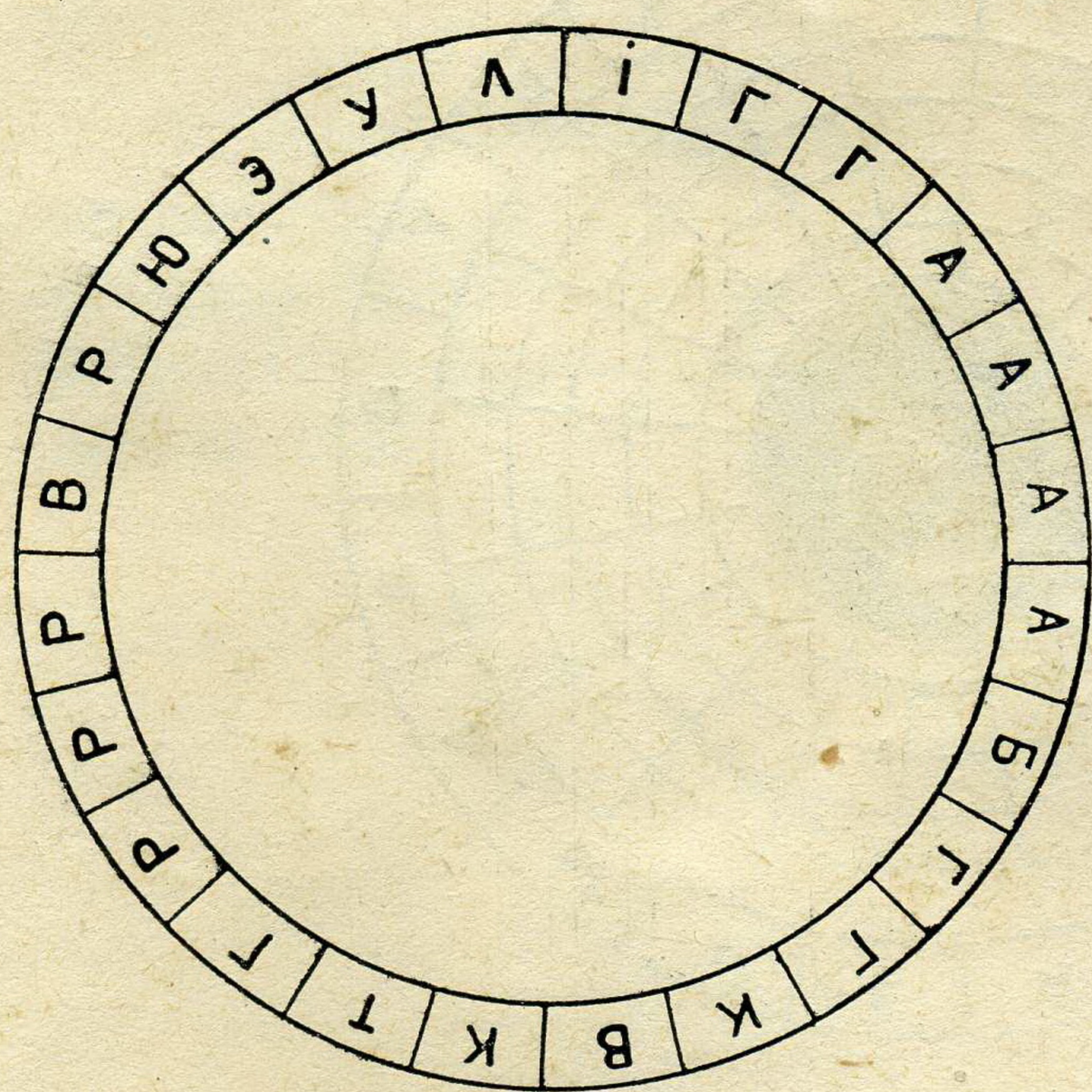

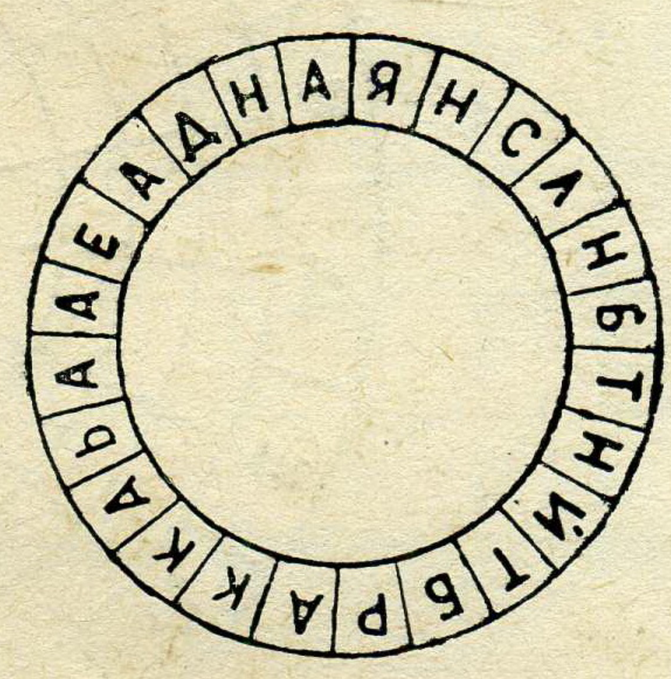

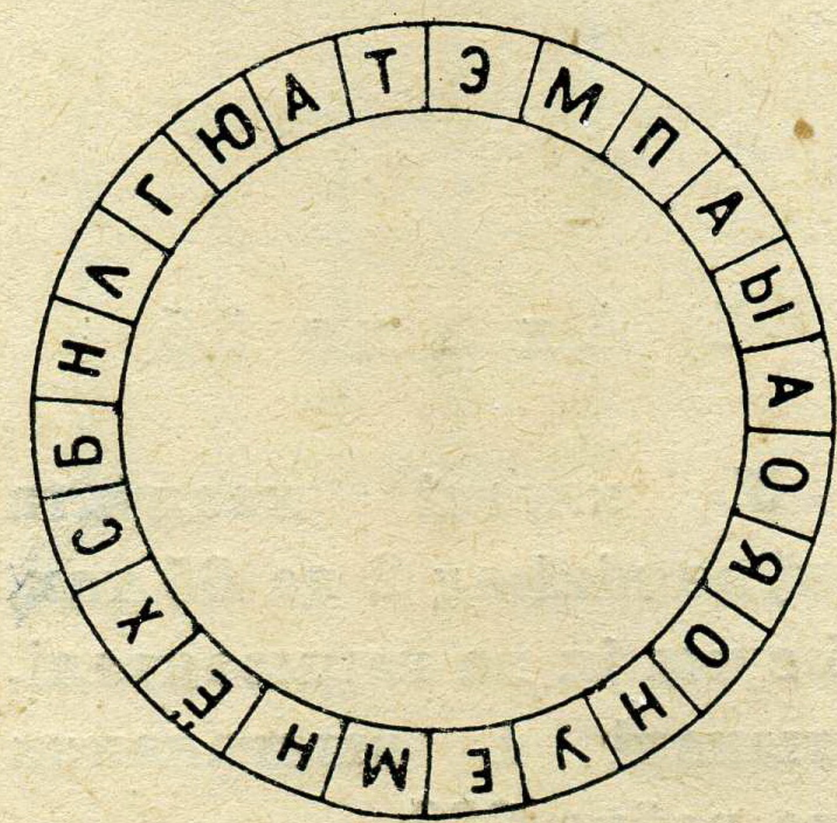

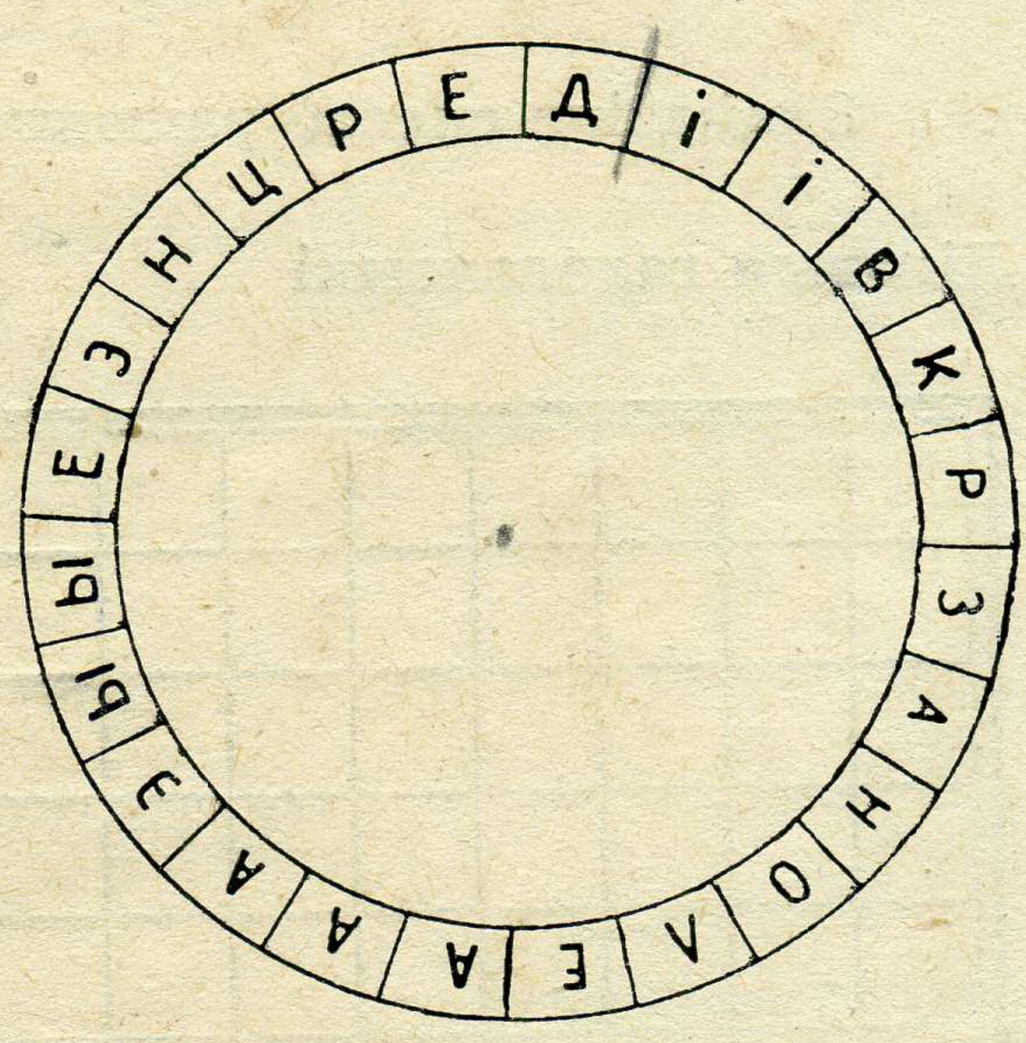

Размясціце кругі адзін у другім так, каб у напрамку да цэнтра можна было прачытаць 24 розныя словы.

Загадка

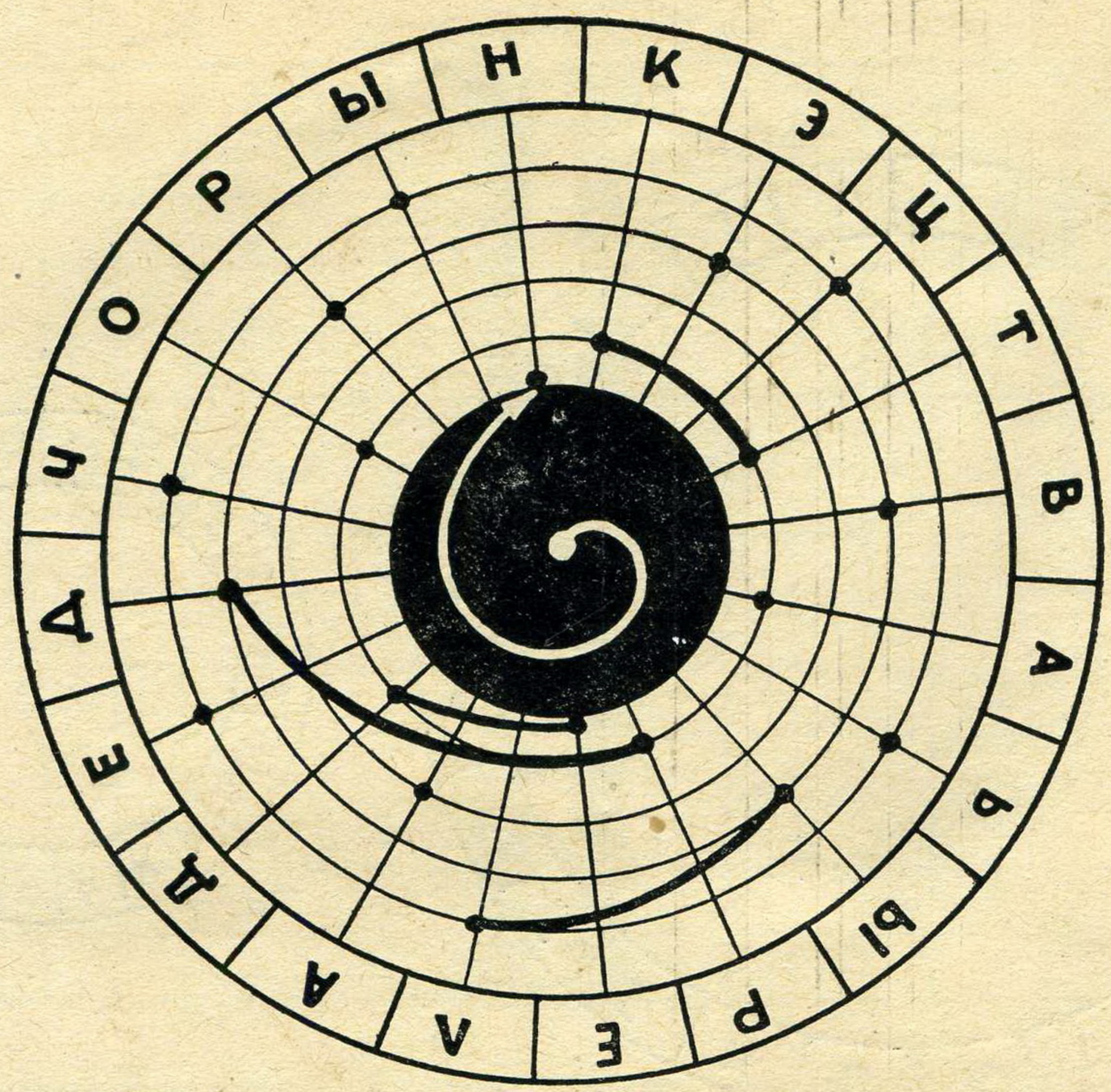

Знайдзіце спосаб рашэння і адгадайце загадку.

Лікавыя галаваломкі

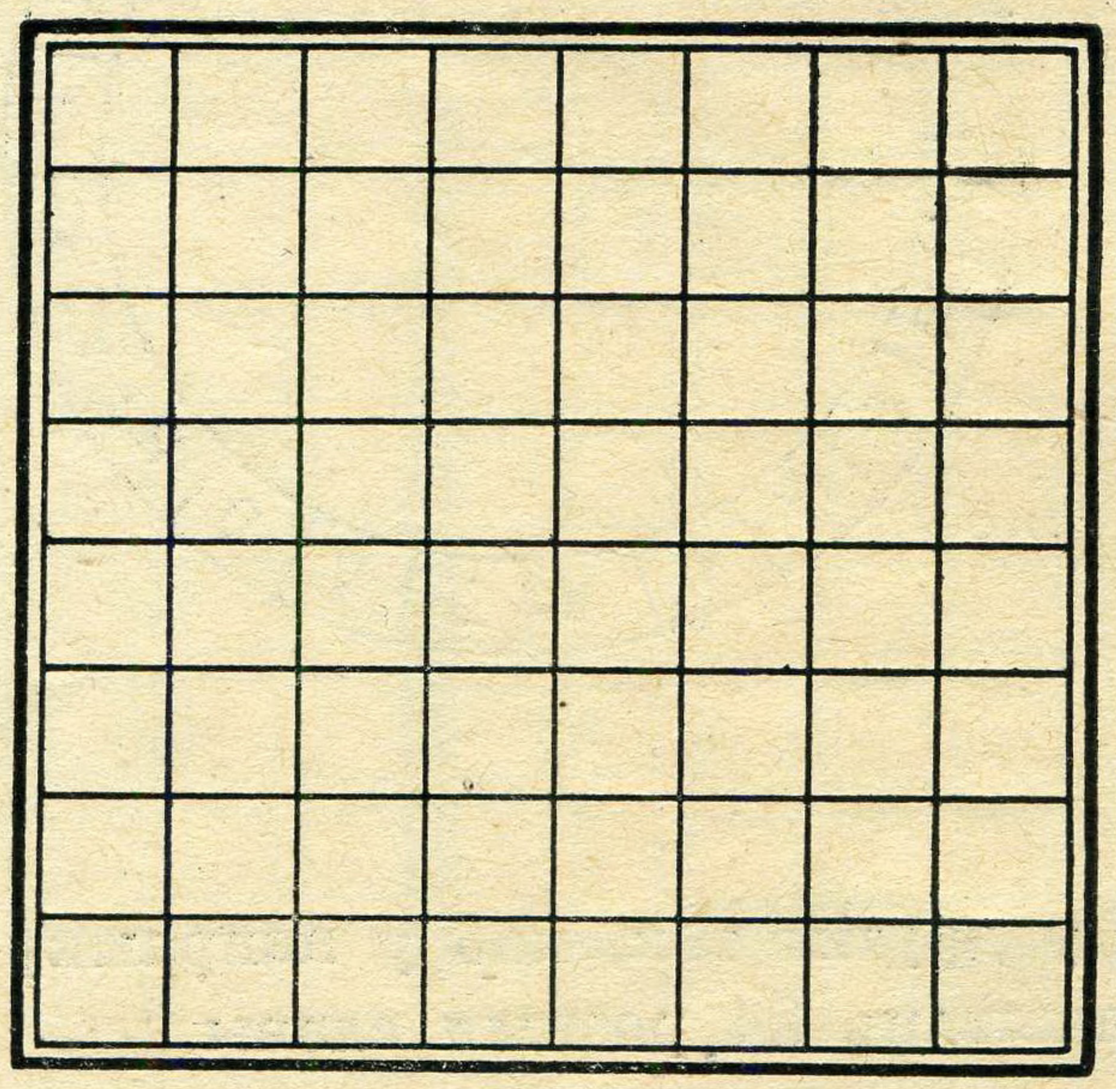

1) Ад 2 да 65

У клеткі квадрата ўстаўце лікі ад 2 да 65 так, каб сума іх па гарызанталі, вертыкалі і дыяганалях была роўна 268.

2) Ад 1 да 49

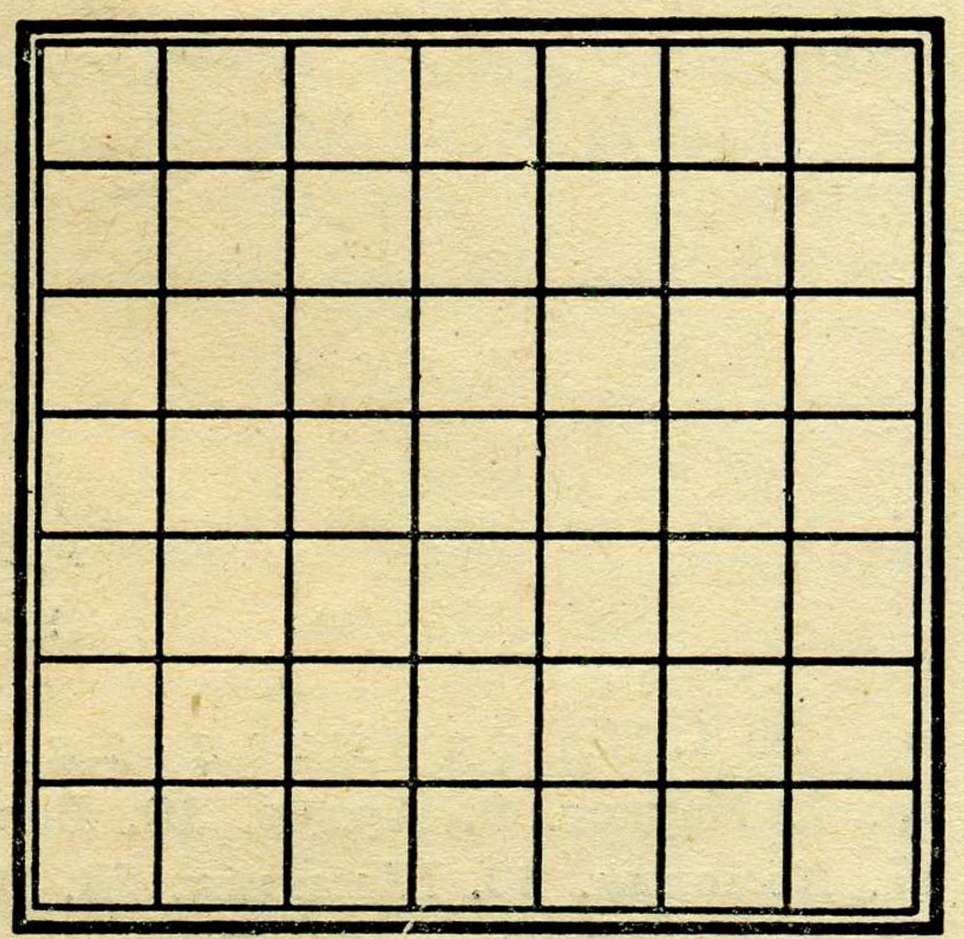

У клеткі квадрата трэба ўставіць лікі ад 1 да 49 так, каб сума іх па гарызанталі, вертыкалі і дыяганалях раўнялася 175.

3) Ад 2 да 17

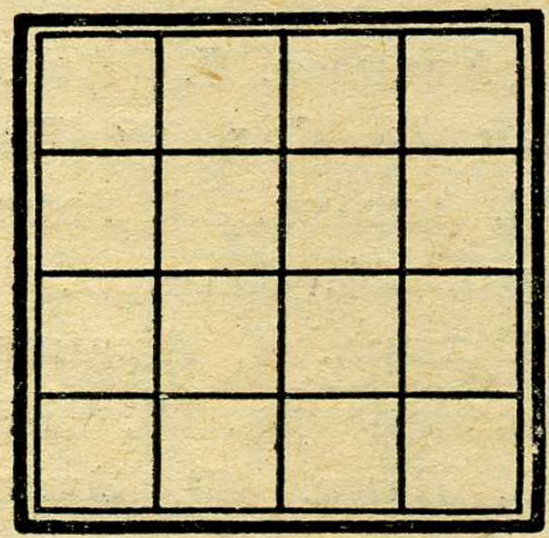

Лікі ад 2 да 17 расстаўце ў свабодныя клеткі так, каб іх сума па гарызанталі, вертыкалі і дыяганалях складала 38.

4) Ад 2 да 2^{16}

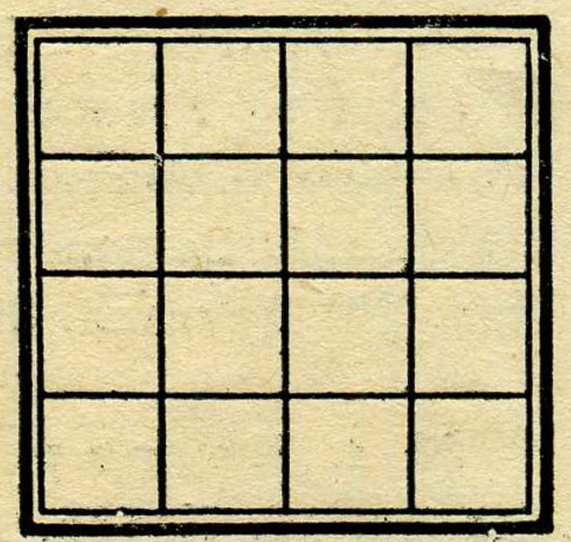

У клеткі квадрата ўпішыце лікі ад 2 да 2^{16} так, каб іх здабытак па гарызанталі, вертыкалі і дыяганалях быў роўны 17. 179. 869. 184 або 2^{34}.

АДКАЗЫ

Раздзел I

КРАСВОРДЫ

№ 1. Па гарызанталі: 1. Колас. 3. Азон. 4. Самара. 6. Асечка. 7. Нераст. 9. Артур. 10. Балатон. 12. Трактат. 14. Рур. 15. Бас. 17. Каманда. 20. Шамякін. 23. Метан. 25. Аманал. 27. Возера. 28. Інд. 29. Акын. 30. Тона. 31. Тэатр.

Па вертыкалі: 1. Кантата. 2. Семінар. 3. Аператар. 5. Арагва. 6. Атол. 8. Такт. 10. Брацк. 11. Норма. 12. Талаш. 13. Туман. 16. Ася. 18. Мара. 19. Нарада. 21. Манера. 22. Кама. 23. Мелініт. 24. Наватар. 26. Ода.

№ 2. Па гарызанталі: 1. Кангрэс. 4. Анапест. 7. Асот. 9. Азот. 12. Дрот. 13. Арзамас. 14. Купэ. 17. Абакан. 18. Сад. 19. Панама. 22. Радыус. 23. Паркет. 25. Кабура. 27. Рак. 28. Антэна. 33. Рана. 34. Токараў. 35. Мара. 38. Слон. 39. Рота. 40. Андарак. 41. Салетра.

Па вертыкалі: 1. Кавадла. 2. Раса. 3. Сатыра. 4. Апанас. 5. Анод. 6. Тэарэма. 8. Анабар. 10. Мора. 11. Руда. 15. Бандура. 16. Чайкіна. 20. Суд. 21. Мат. 24. Чапаеў. 25. Карціна. 26. Банк. 29. Эпас. 30. Анафема. 31. Помнік. 32. Матрос. 36. Алюр. 37. Стол.

№ 3. Па гарызанталі: 1. Артыкул. 5. Рэмарка. 9. Ежа. 10. Тэатр. 11. Табар. 12. Тракт. 13. Нарым. 14. Аса. 15. Таракан. 18. Каракум. 21. Варкута. 24. Прыклад. 27. Рур. 28. Замок. 30. Аркан. 32. Рурык. 33. Тайга. 34. Кок. 35. Ярмарка. 36. Анафара.

Па вертыкалі: 1. Антракт. 2. Трактар. 3. Карта. 4. Левітан. 5. Рахунак. 6. Матор. 7. Рубанак. 8. Аграном. 16. Ака. 17. Акт. 19. Акр. 20. Уфа. 21. Венгрыя. 22. «Разгром». 23. Арктыка. 24. Пратока. 25. Лінейка. 26. Даугава. 29. Макар. 31. Котка.

№ 4. Па гарызанталі: 1. Акмолінск. 4. Пітон. 5. Антракт. 8. Карта. 12. Нарва. 14. Дон. 15. Абакан. 18. Выдра. 20. Ангіна. 22 Ры-

ба. 25. Ура. 28. Ар. 29. Правідэнс. 30. Зуб. 31. Фарба. 32. Крама. 33. Нарва. 34. «Сын».

П а в е р т ы к а л і: 1. Ангеліна. 2. Лінейка. 3. Калінін. 4. Пакістан. 6. Армавір. 7. Таджык. 8. Клініка. 9. Тачанка. 10. Мурог. 11. Аса. 13. Антылопа. 16. Барак. 17. Рыжскі. 18. Віцебск. 19. Арканзол. 21. Нейтрон. 23. Барабан. 24. Ампер. 25. Уфа. 26. Эра. 27. Ака. 31. Фа.

№ 5. П а г а р ы з а н т а л і: 2. Мэр. 5. Нальчык. 8. Тара. 9. Амур. 12. Тачанка. 13. Бінокль. 15. Борт. 17. Атам. 18. Балашоў. 19. Яік.

П а в е р т ы к а л і: 1. Тэльман. 3. Саха. 4. Мыла. 6. Параход. 7. Суворaў. 10. Дах. 11. Оля. 14. Дынаміт. 16. Ткач. 17. Азот.

№ 6. П а г а р ы з а н т а л і: 1. Палітра. 5. Дураў. 6. Арэса. 8. Мікраскоп. 12. Клапан. 15. Панама. 17. Ардаган. 18. Аракс. 19. Тэатр. 20. Цукар. 21. Акула. 22. Індыя. 24. Тэзіс. 25. Сістэма. 26. Аптэка. 28. Акцэнт. 32. Кансананс. 35. Штамб. 36. Луара. 37. Балатон.

П а в е р т ы к а л і: 1. Паўлік. 2. Лікёр. 3. Тарос. 4. Арагон. 5. Домна. 7. Агава. 9. Астап. 10. Шарсцянка. 11. Картатэка. 12. Крапіва. 13. Армавір. 14. Саркома. 16. Адрасат. 23. Атака. 27. Талаш. 29. Эльба. 30. Баабаб. 31. Анілін. 33. Сокал. 34. Набат.

№ 7. 1. 1812. 2. 1811. 3. 1813. 4. 1612. 5. 1711. 6. 1618. 7. 1714. 8. 1410. 9. 1113. 10. 1857. 11. 1918. 12. 1918. 13. 1816. 14. 1917. 15. 1816. 16. 1917. 17. 1914. 18. 1711. 19. 1878. 20. 1519. 21. 1919. 22. 1918. 23. 1519. 24. 1918. 25. 1919. 26. 1919. 27. 1917. 28. 1898. 29. 1415. 30. 1919. 31. 1919. 32. 1215. 33. 1919. 34. 1019. 35. 1919. 36. 1919. 37. 1708. 38. 1914. 39. 1919. 40. 1919. 41. 1912. 42. 1919. 43. 1910. 44. 1919. 45. 1919.

№ 8. П а г а р ы з а н т а л і: 1. Сіўцоў. 2. Глебка. 5. Дудар. 7. Лынькоў. 10 Няфёд. 13. Гурло. 15. Перкін. 17. Няхай. 23. Рэлес. 24. Мележ. 26. Кучар. 27. Барсток. 28. Корбан. 29. Дарожны. 30. Хадкевіч.

П а в е р т ы к а л і: 1. Спрынчан. 3. Адамовіч. 4. Платнер. 6. Дудо. 8. Навуменка. 9. Каган. 11. Фінкель. 12. Пысін. 14. Буйла. 16. Колас. 18. Харык. 19. Кіслік. 20. Шкраба. 21. Шамякін. 22. Міровіч. 25. Журба.

№ 9. С л о в ы в а к о л а р а б с к і х л і ч б а ў: 1. Ліра. 2. Танк. 3. Торф. 4. Квас. 5. Ядро. 6. Каір. 7. Якар. 8. Ромб. 9. Стан. 10. Кама.

11. Лава. 12. Арда. 13. Файе. 14. Сіма. 15. Мана. 16. Густ. 17. Тэнг. 18. Тура. 19. Ганг. 20. Вета.

Словы вакол рымскіх лічбаў: I. Кадр. II. Кіно. III. Тара. IV. Арка. V. Арба. VI. Кмен. VII. Вата. VIII. Эфір. IX. Сага. X. Сван.

№ 10. Па гарызанталі: 1. Кашавы. 3. Украіна. 6. Павел. 9. Рапарт. 11. Ром. 14. Інтэрнацыянал. 18. Тарас. 19. Данбас. 20. Тула. 22. Раман. 24. Кніга. 26. Зоя.

Па вертыкалі: 1. Кулак. 2. Варатар. 4. Крывічы. 5. Нарым. 6. Патрыёт. 7. Спорт. 8. Мір. 10. Ар. 12. Горн. 13. Зіна. 14. Інспектар. 15. Эпас. 16. Агітатар. 17. Людзінава. 21. Ака. 23. Нацыя. 24. Клуб. 25. «МАЗ».

№ 11. Па гарызанталі: 1. Аўтарытэт. 6. «Вясна». 7. Кулеш. 9. Аер. 10. Том. 11. Ілі. 12. Цыклатрон. 15. Настурцыя. 18. Ака. 20. Фон. 22. Негр. 25. Якуцк. 26. Як. 28. Зарніца. 31. Макарэнка. 34. Цаліна. 35. Рэчыца. 36. Нёман.

Па вертыкалі: 1. Аўраміцын. 2. Рэторта. 3. Туркменія. 4. Ула. 5. Пат. 6. «Вясёлка». 8. Шамякін. 13. Лот. 14. Тур. 16. «Астап». 17. Усход. 19. «Астрожнік». 20. Фінляндыя. 21. Колас. 23. Рукзак. 24. Хуанхэ. 25. Яленец. 27. Купала. 29. Аса. 30. Ямал. 32. Абакан. 33. «Курган».

№ 12. Па гарызанталі: 4. Культыватар. 7. Севан. 8. Мэр. 9. Чабан. 12. Мантыса. 13. Парнік. 15. Калуга. 16. Тавар. 20. Санаторый. 21. Анталогія. 23. Рэдут. 24. Бядуля. 26. Траста. 28. Каракас. 30. Табол. 31. Сыр. 32. Радыё. 33. Кінакарціна.

Па вертыкалі: 1. Пленум. 2. Дырэктыва. 3. Стачка. 5. Селен. 6. Кабул. 10. Спартакіяда. 11. Арганізатар. 14. Калорыя. 15. Каларыт. 16. Трыер. 17. Ранет. 18. Лак. 19. Код. 22. Адпачынак. 25. Уклад. 27. Актыў. 28. Каліна. 29. Сервіз.

№ 13. Па гарызанталі: 4. Верхаянск. 6. Агент. 7. Калач. 8. Колас. 12. Ялта. 14. Левітан. 15. Пакт. 16. Заатэхнік. 17. Багратыён. 19. Мора. 20. Нівелір. 21. Анка. 24. Атара. 25. Багор. 26. Рынак. 28. Кантрабас.

Па вертыкалі: 1. Сланечнік. 2. Орша. 3. Янот. 4. «Вараг». 5. Катод. 7. Калпашова. 9. Сыктыўкар. 10. Мелініт. 11. Баравік. 13. Арэса. 15. Пчала. 18. Земснарад. 22. Артэк. 23. Лацыс. 26. Ранг. 27. Куба.

№ 14. П а г а р ы з а н т а л і: 3. Качка. 5. Старт. 11. Мак. 12. Нігер. 13. Сазан. 14. Нос. 18. Крапіва. 19. Каталаг. 20. Нарва. 21. Базар. 23. Аркар. 24. Аня. 26. Томск. 27. Ворат. 29. Аса. 32. Варта. 34. Кажан. 37. Камар. 40. Габелен. 41. Актрыса. 42. Бак. 43. Амега. 44. Акорд. 45. Сад. 48. Арына. 49. Токіо.

П а в е р т ы к а л і: 1. Ват. 2. Ура. 4. Клініка. 6. Трактар. 7. Маска. 8. Севан. 9. Марка. 10. Волга. 15. Гараж. 16. Буран. 17. Алмаз. 22. Рампа. 23. Атрэк. 24. Ака. 25. Ява. 28. Фарба. 30. Самум. 31. Тарыф. 33. Тэльман. 35. Антарыо. 36. Ягуар. 37. Кніга. 38. Рамка. 39. Галан. 46. Эра. 47. Кіт.

Р а з д з е л II
ЧАЙНВОРДЫ

№ 1. 1. Тапор. 2. Рубанак. 3. Кругарэз. 4. Зубіла. 5. Адвёртка. 6. Асялок. 7. Кернер. 8. Разьбамер. 9. Развёртка. 10. Апрацоўка. 11. Аполак. 12. Клуп. 13. Паяльнік. 14. Ключ. 15. Чарцілка. 16. Апілоўка. 17. Ацэтон. 18. Нутрамер.

№ 2. 1. Вольта. 2. Ампер. 3. Рэзерфорд. 4. Дэкарт. 5. Тарычэлі. 6. Ісак. 7. Кевендыш. 8. Шылінг. 9. Гук. 10. Кірхгоф. 11. Фуко. 12. Ом. 13. Мандэльштам. 14. Максвел. 15. Ландсберг. 16. Гельмгольц. 17. Цыялкоўскі.

№ 3. 1. Пушкін. 2. «Нос». 3. Серафімовіч. 4. Чук. 5. Карчагін. 6. Насця. 7. Якімовіч. 8. «Чалкаш». 9. Шаўцова. 10. Анапест. 11. Тычына. 12. «Анчар». 13. «Рэвізор». 14. «Разгром». 15. Макаранка. 16. «Адшчапенец». 17. Цётка. 18. «Арлянятам». 19. Мурашка. 20. Арына. 21. «Адплата». 22. «Астап». 23. Паэма. 24. Астроўскі. 25. Ідэя.

№ 4. 1. Масква. 2. Ангара. 3. Акцюбінск. 4. Кузбас. 5. Салікамск. 6. Кастрама. 7. Ашхабад. 8. Дон. 9. Нарва. 10. Амур. 11. Рыга. 12. Архангельск. 13. Курск. 14. Каўнас. 15. Смаленск. 16. Кама. 17. Арзамас. 18. Сталінград. 19. Днестр. 20. Роўна. 21. Алдан. 22. Нёман. 23. Новасібірск. 24. Каляровая.

№ 5. 1. Лукас. 2. Саксафон. 3. Нота. 4. «Антар». 5. Рэйзен. 6. Нелеп. 7. Паганіні. 8. Імітацыя. 9. Ямб. 10. Барадзін. 11. Нюанс. 12. Смоліч. 13. Чуркін. 14. Насырава.

№ 6. 1. Альпініст. 2. Трэнер. 3. Ракіроўка. 4. Алёхін. 5. Накаўт. 6. Турнір. 7. Рапіра. 8. Атлёт. 9. Тайм. 10. Мат. 11. Тэніс.

Раздзел III
КРЫПТАГРАМЫ

№ 1. I. Радзіма. II. Праца. III. Патрыёт. IV. Нерыс. V. Забой. VI. Сябра.

Мы мацнеем і расцем, бо за партыяй ідзем.

№ 2. I. Шахавец. II. «Стажары». III. Шамякін. IV. Карпюк. V. Прыходзька.

Кандрат Крапіва, «Партызаны», «Пяюць жаваранкі», «Хто смяецца апошнім».

№ 3. I. Яблыня. II. Дзягіль. III. Пшаніца. IV. Сена. V. Рагожа.

Сад — багацце наша, а зеляніна — прыгажосць.

№ 4. I. Навука. II. Зіма. III. Цюлень. IV. Радый. V. Сом.

Ад ленінскай навукі мацнеюць розум ды рукі.

№ 5. I. Якімовіч. II. Балада. III. Сымон. IV. «Маладосць». V. «Юрачка». VI. Шашкоў.

Арлы маладыя,
Юначая кроў,—
І радасць вы наша,
І наша любоў.

№ 6. I. Груша. II. Морква. III. Мічурын. IV. Жымаласць. V. Лапух. VI. Ляток. VII. Май. VIII. Кароўнік.

Ляжыць грушка ў чырвоным кажушку, хто ўкусіць, той плакаць мусіць. (Цыбуля).

№ 7. I. Дружба. II. Калектыў. III. Заслонаў. IV. Мір. V. Гаспадарлівасць. VI. Няхай. VII. Лёс.

Дзе між сяброў не будзе згоды, там будуць нелады заўсёды, не выйдзе справа ў іх ніяк.

Раздзел IV
РЭБУСЫ

№ 1. За мір і дружбу.

№ 2. Ляці, свяці, сігналь над светам.
Звязда — пасол зямлі Саветаў.

№ 3. Мы не можам чакаць міласцей ад прыроды: узяць іх у яе — наша задача.

№ 4. «Амок». «Стажары». «Арлянятам». «Сын палка».

№ 5. Усе за аднаго, адзін за ўсіх.

№ 6. Нашы сябры па ўсёй зямлі.

№ 7. Ленінская праўда святлей за сонца.

№ 8. Чалавек без сяброў, што дрэва без карэнняў.

№ 9. Мы тым, браты, жывы і дужы
І поўны бясстрашша,
Што маем такое аружжа,
Як партыя наша.

Раздзел V

Ад лічбы да літары. 1. Вісіць сіта не рукамі звіта. (Павуціна). 2. Якуб Колас. «На ростанях». «Новая зямля».

6 слоў. 1. Колас. 2. Опера. 3. Мінск. 4. Сліва. 5. Сонца.
П а в е р т ы к а л і: Ленін.

Ходам каня. Беларусь, мая радзіма,
Як жа расцвіла ты
За час гэты за кароткі,
Як выгнала катаў.

«Магічныя» квадраты

1. П я ц ь с л о ў (1. Качан. 2. Анапа. 3. Чабор. 4. Апорт. 5. Нарты).

2. З а п о ў н і ц е к л е т к і (Атара. Анапа. Атака. Асака. Атава).

3. Т р ы с л о в ы (1. Эра. 2. Рак. 3. Ака).

4. Ч а т ы р ы с л о в ы (1. Танк. 2. Арол. 3. Нота. 4. Клас).

5. П я ц ь «А» (1. Аса. 2. Сад. 3. Ада).

Па кругу. 1. Акуляры. 2. Алгебра. 3. Броўкін. 4. Гармата. 5. Калінін. 6. Трахома. 7. Тачанка. 8. Драйзер. 9. Азоліна. 10. Наганаў. 11. Чэрвень. 12. Палігон. 13. Кручкоў. 14. Стадыён. 15. Кажадуб. 16. Канвент. 17. Чакалін. 18. Гастэла. 19. Параход. 20. Антракт.
У в ы д з е л е н ы м к р у г у: Леў Міхайлавіч Даватар.

Што тут напісана?

1. Любіце кнігу — крыніцу ведаў.
2. Языком работы не зробіш.

Па дыяганалі. 1. Курыла. 2. Курган. 3. Купрын. 4. Балада. 5. Бядуля. 6. «Дрыгва».

Па дыяганалі: Купала.

Гарады СССР

Левы слупок: Свярдлоўск, Салікамск, Смаленск, Віцебск, Іркуцк, Мінск, Орск, Омск, Томск, Полацк, Нордвік, Табольск, Акцюбінск, Меднагорск.

Правы слупок: Краснаярск, Караганда, Куйбышаў, Калінін, Казань, Курск, Кіеў, Керч, Кіраў, Калуга, Кішынёў, Кустанай, Краснадар, Кіславодск.

На якой мове напісана? Дзе няма ахвоты, там няма работы.

Сумясціце кругі. Ідэя, гімн, гіпс, авал, акын, араб, азот, баян, гной, гонт, клуб, веер, Кама, танк, гаёк, рэха, рысь, рыба, Вена, рэле, юнга, эцюд, уран, лета.

Загадка. Не доктар, а дрэвы лечыць. (Дзяцел).

Лікавыя галаваломкі

65	3	4	62	61	7	8	58
10	56	55	13	14	52	51	17
18	48	47	21	22	44	43	25
41	27	28	38	37	31	32	34
33	35	36	30	29	39	40	26
42	24	23	45	46	20	19	49
50	16	15	53	54	12	11	57
9	59	60	6	5	63	64	2

1) Ад 2 да 65 (дыяграма)

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

2) Ад 1 да 49

2	16	15	5
13	7	8	10
9	11	12	6
14	4	3	17

3) Ад 2 да 17

2^{18}	2^{2}	2^{3}	2^{13}
2^{5}	2^{11}	2^{10}	2^{8}
2^{9}	2^{7}	2^{6}	2^{12}
2^{4}	2^{14}	2^{15}	2

4) ад 2 да 2^{16}

На белорусском языке

Романовский Алексей Романович
Романовский Владимир Сергеевич

В ЧАСЫ ДОСУГА

Государственное издательство БССР
Минск, проспект имени Сталина, 79
1961

ДЛЯ СЯРЭДНЯГА ЎЗРОСТУ

Рэдактар *Я. Курто*
Мастацкі рэдактар *М. Гуціеў*
Тэхнічны рэдактар *В. Варыёнчык*
Карэктар *Н. Лебедзева*

Здадзена ў набор 30/V 1961 г. Падп. да друку 26/IX 1961 г. АТ 06627. Фармат 60×84 1/16. Фіз. і ўм. друк. арк. 4. Уч.-выд. арк. 2,5. Тыраж 6700 экз. Зак. 317. Цана 8 кап.

Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа
Галоўвыдата Міністэрства культуры БССР,
Мінск, Чырвоная, 23.

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР

Рэдакцыя дзіцячай і юнацкай літаратуры

ВЫЙШЛІ Ў СВЕТ НАСТУПНЫЯ КНІГІ:

ВЕЖЫНАЎ П. Сляды застаюцца. Аповесць. 216 стар., цана 39 к.

ВОЛЬСКІ В. Родны край. 388 стар., цана 74 к.

ГАЙДАР А. Лёс барабаншчыка. Аповесць. 108 стар., цана 19 к.

ЖЫТКОЎ Б. Марскія гісторыі. Апавяданні. 188 стар., цана 43 к.

ДАНІЛЕНКА М. Зачараваны гарлачык. Апавяданні. 64 стар., цана 8 к.

ДОРАХАЎ А. Гэта варта запомніць. 96 стар., цана 21 к.

КАВАЛЁЎ П. Лёнька Гром. Аповесць. 228 стар., цана 41 к.

КЕРБАБАЕЎ Б. Батыр. Апавяданні. 116 стар., цана 13 к.

ШАШКОЎ А. Лань — рака лясная. Аповесць. 148 стар., цана 29 к.

Дарагі чытач!

Свае водгукі аб гэтай кнізе накіроўвай па адрасу: Мінск, пр. Сталіна, 79, Дзяржаўнае выдавецтва БССР.
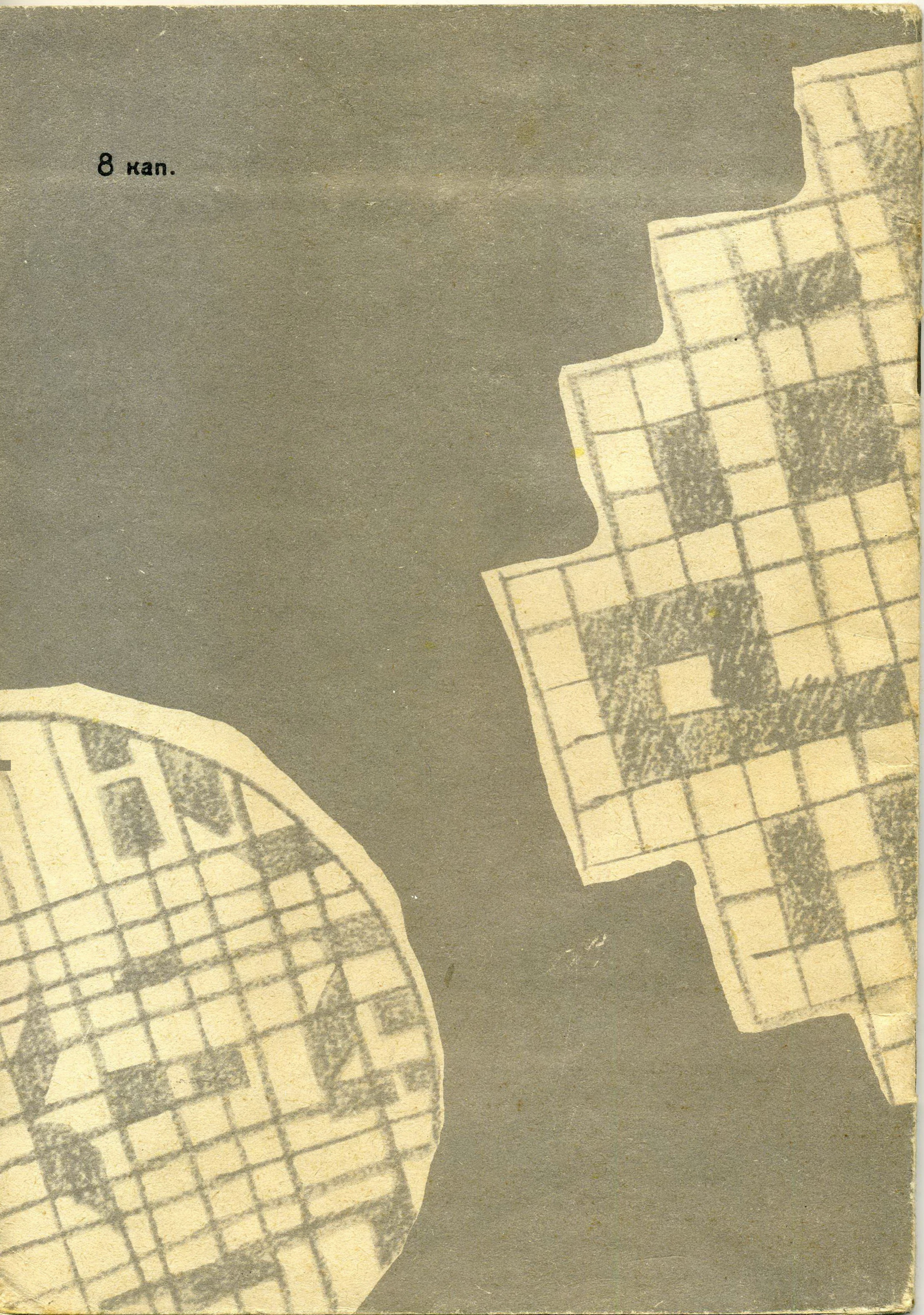
8 кап.